

University Coworking Space: กรณีศึกษา หน่วยงานสร้างนวัตกรรมของมหาวิทยาลัยไทย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2563

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

UNIVERSITY COWORKING SPACE: CASES OF INNOVATION PROMOTING UNITS
WITHIN THAI UNIVERSITIES

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Public Administration in Public Administration

Department of Public Administration

FACULTY OF POLITICAL SCIENCE

Chulalongkorn University

Academic Year 2020

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

University Coworking Space: กรณีศึกษา หน่วยงาน
สร้างนวัตกรรมของมหาวิทยาลัยไทย

โดย

น.ส.ปริยฉัตร สุขเจริญ

สาขาวิชา

รัฐประศาสนศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย ยาวะประภาษ

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะรัฐศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.เอก ตั้งทรัพย์วัฒนา)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปกรณ์ ศิริประกอบ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย ยาวะประภาษ)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.นภเรณู สัจจรักษ์ ธีระฐิติ)

CHULALONGKORN UNIVERSITY

ปริยฉัตร สุขเจริญ : University Coworking Space: กรณีศึกษา หน่วยงานสร้างนวัตกรรมของมหาวิทยาลัยไทย. (UNIVERSITY COWORKING SPACE: CASES OF INNOVATION PROMOTING UNITS WITHIN THAI UNIVERSITIES) อ.ที่ปรึกษาหลัก : ศ.ดร.ศุภชัย ยาวะประภาช

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาความเป็นมาและจุดเริ่มต้นในการจัดพื้นที่ Coworking Space ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย (2) ศึกษาความเหมือนและความแตกต่างของ Coworking Space ของแต่ละมหาวิทยาลัย และ (3) ศึกษาบทบาทสำคัญของ Coworking Space ของมหาวิทยาลัยไทย ผ่านกรณีศึกษา 5 มหาวิทยาลัย คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร การสังเกตการณ์ใน Coworking Space ทั้ง 5 แห่ง และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวนทั้งสิ้น 31 ราย ได้แก่ 1) ผู้รับผิดชอบระดับกระทรวง 1 ราย 2) ผู้บริหาร Coworking Space 5 ราย 3) เจ้าหน้าที่ประจำ 5 ราย 4) บุคลากรในมหาวิทยาลัย 10 ราย และ 5) บุคคลภายนอกที่เข้าใช้บริการ Coworking Space 10 ราย

ผลการวิจัย มีดังนี้ (1) จุดเริ่มต้นของ Coworking Space ในมหาวิทยาลัยไทย ที่เปิดโอกาสให้คนนอกเข้ามาใช้บริการ มาจากความต้องการให้มี Coworking Space เป็นพื้นที่กลางเพื่อใช้ในการพบปะ พูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้มาใช้บริการ รวมถึงการสร้างให้เกิดเครือข่ายความสัมพันธ์ใน Coworking Space และความต้องการเชื่อมประสานระหว่างภาคมหาวิทยาลัย หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน (2) Coworking Space ของแต่ละมหาวิทยาลัยมีทั้งความเหมือนและความต่าง จำแนกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ งบประมาณ รูปแบบการบริหารจัดการ และรูปแบบการให้บริการ ด้านงบประมาณพบว่ามหาวิทยาลัยทั้ง 5 แห่ง ล้วนได้รับงบประมาณจากภายนอกทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชนเหมือนกัน แต่มีรูปแบบการบริหารงบประมาณที่แตกต่างกัน และเฉพาะตัว และด้านรูปแบบการบริหารจัดการและรูปแบบการให้บริการ พบความแตกต่างโดยขึ้นอยู่กับเป้าหมาย และอัตลักษณ์ของแต่ละมหาวิทยาลัย และ (3) บทบาทสำคัญของ Coworking Space ของมหาวิทยาลัยไทย ได้แก่ การเป็นพื้นที่สาธารณะที่เปิดโอกาสให้ทั้งบุคลากรภายในมหาวิทยาลัยและบุคคลภายนอกเข้ามาใช้บริการ การเป็นพื้นที่กลางที่เชื่อมประสานระหว่างมหาวิทยาลัย หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน และการเป็นพื้นที่ส่งต่อความรู้ให้กับนิสิตนักศึกษา ไปจนถึงการส่งมอบความรู้สู่สังคมในรูปแบบที่ไม่มีค่าธรรมเนียม หรือมีค่าธรรมเนียมแต่เป็นจำนวนที่ไม่สูงเมื่อเทียบกับภาคเอกชน ทั้งนี้ผลการวิจัยทำให้ทราบว่า จุดเริ่มต้นและบทบาทของ Coworking Space ของมหาวิทยาลัยไทยมีความเฉพาะและแตกต่างไปจาก Coworking Space รูปแบบอื่น โดยเฉพาะในส่วนของความสัมพันธ์ระหว่างภาคเอกชน หน่วยงานภาครัฐ และมหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์
ปีการศึกษา 2563

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

6080612924 : MAJOR PUBLIC ADMINISTRATION

KEYWORD: Coworking Space, Management, Networking

Pariyachat Sukcharoen : UNIVERSITY COWORKING SPACE: CASES OF INNOVATION PROMOTING UNITS WITHIN THAI UNIVERSITIES . Advisor: Prof. Supachai Yavaprabhas, Ph.D.

The current research aimed to: 1) study the origins of the development of Coworking Spaces in Thai universities, 2) compare similarities and differences among Coworking Space in different universities, and 3) study the important roles that a coworking space played in Thai universities via case studies of 5 universities, which were Chulalongkorn University, Thammasat University, Chiang Mai University, Khon Kaen University, and Walailak University. The research was a qualitative study, and the data were collected from document analysis, observation of the areas, and in-depth interviews of 31 crucial informants, consisting of 1 Government official, 5 coworking space executives, 5 officials, 10 university personnel, and 10 coworking space users.

The study revealed the following. First, the origin of coworking spaces in universities in Thailand was the intention to allow outsiders to use the space as a center for idea sharing and discussions among users. It can also encourage networking and connections among universities, governmental institutes, and private organizations. Second, the coworking space in each university shared certain similarities, but also had some differences, which can be categorized from 3 aspects: budget, managerial schemes, and service management schemes. In terms of budget, initially, all of the five universities were granted a budget from outside sources, in both the governmental and private sectors. The budgetary management of each university was unique, and the managerial schemes and service management schemes varied according to the goals and identity of each area. Third, coworking spaces in universities in Thailand played an important role, as they serve as a public space for insiders and outsiders to connect with each other, and as a center for interactions among universities, governmental institutes, and private organizations. Also, students can also utilize the space to study and provide knowledge to society without charges or at very low prices compared to the private sector. In conclusion, this research shows that the beginning and role of Coworking Space in Thai universities have distinctive specialties and differences from other types of Coworking Space, especially a relationship among private sector, government sector and universities.

Field of Study: Public Administration

Student's Signature

Academic Year: 2020

Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง “University Coworking Space: กรณีศึกษา หน่วยงานสร้างนวัตกรรมของมหาวิทยาลัยไทย” สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เพราะผู้วิจัยได้รับความเมตตาและความกรุณาจากอาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย ยาวะประภาส ที่คอยให้คำปรึกษา ชี้แนะในข้อบกพร่อง และถ่ายทอดความรู้ทั้งทางด้านวิชาการและการใช้ชีวิต ตลอดจนให้กำลังใจและกระตุ้นให้ผู้วิจัยมุ่งมั่นในการทำวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์เป็นอย่างสูง ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ปกรณ์ ศิริประกอบ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.นภเรณู สัจจรักษ์ ธีระฐิติ กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย ที่ได้มอบความรู้ และเสนอแนะแนวทางที่ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอขอบคุณเจ้าหน้าที่จาก 5 มหาวิทยาลัยที่คอยประสานงาน และอำนวยความสะดวกในการลงพื้นที่ และขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลทั้ง 31 ท่าน ที่ได้สละเวลาให้สัมภาษณ์และให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี ทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่ครบถ้วนมาตอบคำถามในการวิจัย

ผู้วิจัยขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ ที่ให้คำแนะนำ ให้การสนับสนุน และให้ความช่วยเหลือในทุกด้าน ขอขอบคุณรุ่นพี่ ร.ป.ม. คุณณัฐวชิ คุณรุ่งทิวา และคุณอาภาพร ที่ให้กำลังใจ และให้คำปรึกษาในทุกเรื่องราว และขอขอบคุณกัลยามิตรทุกท่าน ทั้งที่เป็นเพื่อน เป็นพี่ เป็นน้อง ที่คอยสอบถามและส่งกำลังใจให้กัน นอกจากนี้ผู้วิจัยต้องขอขอบคุณนางสาวนริสา จิรกรกิตตินันท์ เพื่อนผู้ซึ่งอยู่ในทุกช่วงเวลาของชีวิต คอยรับฟัง ให้กำลังใจ และเชื่อมั่นในตัวผู้วิจัยเสมอมา

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณครอบครัวที่รักยิ่ง คุณพ่อ คุณแม่ และพี่สาวทั้งสองท่าน ที่เป็นกำลังใจสำคัญในการเรียนและการใช้ชีวิต และเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจในยามที่ท้อแท้ ตลอดจนเป็นแรงผลักดันที่ทำให้ผู้วิจัยสามารถก้าวผ่านปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ มาได้

หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความผิดพลาดประการใดผู้วิจัยต้องขออภัยไว้ ณ โอกาสนี้ และผู้วิจัยหวังว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจต่อไป

ปริญญ์ตร สุขเจริญ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญรูปภาพ.....	ญ
บทที่ 1.....	1
บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญ.....	1
1.2 คำถามในการวิจัย.....	7
1.3 วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	7
1.4 ขอบเขตในการวิจัย.....	7
1.5 นิยามศัพท์ในการวิจัย.....	8
บทที่ 2.....	10
แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
2.1 ความหมายและแนวคิดของ Coworking Space.....	11
2.1.1 จุดเริ่มต้นของการจัดพื้นที่ Coworking Space.....	12
2.1.2 มิติของการจัดพื้นที่ Coworking Space.....	13
2.1.3 รูปแบบของการจัดพื้นที่ Coworking Space.....	15
2.2 แนวคิด Collaborative Governance.....	18
2.3 แนวคิด Collaborative Public Management.....	22

2.4 แนวคิด Entrepreneurial University.....	26
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	31
บทที่ 3.....	38
ระเบียบวิธีวิจัย.....	38
3.1 รูปแบบในการวิจัย	38
3.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ.....	39
3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	41
3.4 ขั้นตอนในการเก็บข้อมูล	43
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
บทที่ 4.....	48
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	48
4.1 จุดเริ่มต้นของ Coworking Space ในมหาวิทยาลัยไทย.....	48
4.1.1 การสนับสนุน Coworking Space โดยภาครัฐ และทำไมต้องเริ่มที่มหาวิทยาลัย	48
4.1.2 แนวคิดที่สนับสนุนให้เกิดการจัดพื้นที่ Coworking Space ในมหาวิทยาลัยไทย.....	50
4.2 ความเหมือนและความแตกต่างของ Coworking Space ของมหาวิทยาลัยไทย	56
4.2.1 คุณลักษณะของ Coworking Space ของแต่ละมหาวิทยาลัย.....	56
4.2.1.1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	59
4.2.1.2 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	60
4.2.1.3 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.....	61
4.2.1.4 มหาวิทยาลัยขอนแก่น.....	62
4.2.1.5 มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.....	63
4.2.2 วิเคราะห์ความเหมือนและต่างของ Coworking Space ของแต่ละมหาวิทยาลัย.....	64
4.2.2.1 งบประมาณ	66
4.2.2.2 รูปแบบการบริหารจัดการ Coworking Space.....	71

4.2.2.3 รูปแบบการให้บริการ Coworking Space	75
4.3 บทบาทสำคัญของ Coworking Space ของมหาวิทยาลัยไทย	79
4.3.1 เป็นพื้นที่กลางที่เปิดโอกาสให้ทุกคนเข้าใช้พื้นที่	79
4.3.2 เป็นพื้นที่กลางในการเชื่อมระหว่างมหาวิทยาลัย หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน....	80
4.3.3 เป็นพื้นที่ส่งผ่านความรู้ทั้งกับนิสิตนักศึกษาไปจนถึงการส่งออกสู่สังคมโดยรวม	83
บทที่ 5.....	87
สรุปผลการวิจัย และอภิปรายผล.....	87
5.1 สรุปผลการวิจัย	87
5.1.1 ข้อสรุปจุดเริ่มต้นของ Coworking Space ในมหาวิทยาลัยไทย.....	88
5.1.2 ข้อสรุปความเหมือนและความต่างของ Coworking Space ของมหาวิทยาลัยไทย	90
5.1.3 ข้อสรุปบทบาทของ Coworking Space ของมหาวิทยาลัยไทย	93
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	95
5.3 ข้อจำกัดของการวิจัย	102
5.4 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	102
5.5 ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ.....	103
บรรณานุกรม	104
ประวัติผู้เขียน.....	110

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 คุณลักษณะของ Coworking Space ของแต่ละมหาวิทยาลัย.....	57
ตารางที่ 2 ตารางเปรียบเทียบ Coworking Space ของแต่ละมหาวิทยาลัย.....	64

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 โมเดลความเป็นมา และจุดเริ่มต้นของ Coworking Space ในมหาวิทยาลัยไทย	88
ภาพที่ 2 โมเดลความเหมือนและความแตกต่างของ Coworking Space มหาวิทยาลัยไทย	90
ภาพที่ 3 โมเดลบทบาทสำคัญของ Coworking Space ในมหาวิทยาลัยไทย.....	93

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

Coworking Space¹ หรือ พื้นที่ทำงานร่วมกัน เป็นสถานที่ทำงานรูปแบบใหม่ที่เป็นการแบ่งปันพื้นที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ระหว่างผู้มาใช้บริการ (Gerdenitsch, Scheel, Andorfer, & Korunka, 2016) ซึ่งเป็นทางเลือกที่กำลังได้รับความนิยม โดยมีกลุ่มคนรุ่น millennials หรือที่เรียกกันว่า Generation Y² เป็นตัวขับเคลื่อนหลักให้ Coworking Space เติบโตขึ้น (Alton, 2017) ทั้งนี้เพราะคนรุ่นใหม่เหล่านี้เป็นกลุ่มคนที่เจริญเติบโตมาพร้อมกับมีการพัฒนาทางเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ต ส่งผลให้ไม่ใช่แค่มีความเชี่ยวชาญทางเทคโนโลยีเพียงอย่างเดียว แต่ยังสามารถปรับตัวได้กับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้ (Lui, 2020) นอกจากนี้ยังเป็นกลุ่มคนที่มีความมั่นใจ รักอิสระ ชอบที่จะหาโอกาสใหม่ ๆ และไม่กลัวต่อความเสี่ยง การทำงานในรูปแบบของ Coworking Space จึงสามารถตอบโจทย์เหล่านี้ ประกอบกับแนวคิด Work-Life Integration ที่เข้ามาเสริมให้ Coworking Space สามารถพัฒนาต่อได้ ซึ่งแนวคิดนี้คือแนวคิดที่อธิบายถึงรูปแบบการทำงานที่เชื่อมระหว่างชีวิตส่วนตัวและชีวิตการทำงานโดยที่ไม่ได้มีเส้นแบ่งชัดเจน และที่เป็นอย่างนี้เนื่องจากการพัฒนาทางเทคโนโลยีที่เข้ามามีอิทธิพลและเข้ามาเชื่อมการใช้ชีวิตและการทำงานเข้าด้วยกัน ยกตัวอย่างเช่น ในวันหยุดเราอาจจะทำงานเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่นการตอบอีเมล หรือการพูดคุยงาน โดยอาจจะเป็นที่บ้าน ร้านกาแฟ หรือ Coworking Space ก็ตาม ส่งผลให้รูปแบบการทำงานเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตอย่างเห็นได้ชัด (Fannin, 2018) ประกอบกับในยุคปัจจุบันที่เทคโนโลยีก้าวหน้า การติดต่อสื่อสารสามารถติดต่อการอย่างไร้ขีดจำกัด สถานที่ทำงานจึงสามารถเป็นที่ใดก็ได้ ไม่จำเป็นต้องต้องเป็นสถานที่ทำงาน เนื่องจากสามารถทำงานทางไกล (Telework) และสามารถ

¹ ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเขียน Coworking Space แบบไม่มีขีดค้นระหว่างคำ (ไม่ได้ใช้เครื่องหมายอัฒจันทร์) เนื่องจากคำว่า Coworking หมายความว่า การที่สามารถเลือกเพื่อนร่วมงานเองได้โดยที่ไม่ได้ถูกบังคับให้เพื่อนร่วมงานเหมือนในรูปแบบของ Coworking (Foertsch, 2011) ดังนั้นในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเขียนด้วยรูปแบบที่ไม่มีเครื่องหมายอัฒจันทร์

² ศัพท์ที่ใช้เรียกกลุ่มคนที่เกิดระหว่างปี ค.ศ. 1981 และ ปี ค.ศ. 1997 (Lui, 2020)

พูดคุยผ่านช่องทางต่าง ๆ ได้ คนจำนวนไม่น้อยจึงมีรูปแบบการทำงานที่ออกไปจากสถานที่ทำงานแบบเดิม การทำงานในร้านกาแฟหรือ Coworking Space จึงเป็นทางเลือกหนึ่ง แต่ด้วยลักษณะและความพร้อมของสถานที่ของ Coworking Space จึงทำให้แตกต่างไปจากร้านกาแฟที่มีสัญญาณอินเทอร์เน็ตทั่วไป กล่าวคือ การทำงานในร้านกาแฟอาจจะไม่สะดวกหากจะต้องสั่งกาแฟเพียงแค่ว่าเดียวในการทำงานตลอดวัน หรือในการปรึกษาพูดคุยและเปลี่ยนความคิดเห็นอาจจะไปรบกวนโต๊ะข้าง ๆ ได้ การทำงานในพื้นที่ของ Coworking Space จึงสามารถลดข้อจำกัดเหล่านี้ไปได้ และยังถือเป็นสถานที่ที่รวมคนที่ชอบทำงานนอกสถานที่ทำงานไว้ด้วยกัน ซึ่งอาจจะมี การติดต่อพูดคุย เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ หรือก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์หรือความคิดริเริ่มจากในพื้นที่ได้อีกด้วย

นอกจากนี้ Coworking Space มีความพิเศษต่างจากสถานที่ทำงานทั่วไปตรงที่ผู้ที่เข้ามาใช้บริการมีความอิสระทั้งในการทำงานและการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และยังมีอิสระในการกำหนดว่าจะทำงานที่ไหน เมื่อไหร่ กับใคร นานเท่าไร และบ่อยแค่ไหน (Bouncken & Reuschl, 2018) ไปถึงการที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อดึงดูดผู้มาใช้บริการ เช่น อุปกรณ์สำนักงาน สัญญาณอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง (Moriset, 2013) การออกแบบทางกายภาพให้เป็นพื้นที่โปร่ง การจัดวางโต๊ะ เก้าอี้ ที่สามารถทำให้เกิดการสบตากันได้ระหว่างผู้มาใช้บริการ การจัดสรรพื้นที่สำหรับการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้มาใช้บริการ เช่น ห้องครัว ห้องประชุม จุดพักผ่อนต่าง ๆ (Merkel, 2015) ด้วยรูปแบบการจัดพื้นที่ในลักษณะนี้ทำให้ผู้เข้าใช้บริการ Coworking Space มีโอกาสได้ใกล้ชิดหรืออยู่ในพื้นที่เดียวกับผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ที่เข้ามาใช้บริการ ซึ่งอาจจะทำให้การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือสร้างมิตรภาพให้เกิดขึ้นในพื้นที่ได้ (Gandini, 2015) ทั้งนี้ผู้ที่ให้บริการ Coworking Space มีหลายส่วนด้วยกันทั้งในส่วนของ ธุรกิจ Coworking Space โดยตรง มหาวิทยาลัย และหน่วยงานสาธารณะ เช่น ห้องสมุด สถาบันต่าง ๆ ซึ่งในส่วนนี้จะเป็นการให้บริการในรูปแบบของสมาชิกและให้เป็นการให้บริการกับทุกคน โดยจะแตกต่างกับ Coworking Space ของบริษัทเอกชนส่วนใหญ่ที่ให้บริการเฉพาะพนักงานภายในบริษัทเท่านั้น (Bouncken & Reuschl, 2018) ซึ่งจากการสำรวจ “2019 Global Coworking Survey” พบว่าในปี 2562 จำนวน Coworking Space ทั่วโลกมีมากถึง 22,000 แห่ง ซึ่งมากกว่าในปี 2561 ที่มีเพียง 18,700 แห่ง และมีแนวโน้มว่าจะเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยคาดว่าในปี 2563 ตัวเลขจะพุ่งไปสู่ 26,300 แห่ง (Foertsch, 2019)

โดย Coworking Space มีจุดเริ่มต้นขึ้นในปี พ.ศ. 2548 ที่ซานฟรานซิสโก ประเทศสหรัฐอเมริกา และมี Brad Neuberg เป็นคนริเริ่มจากความต้องการที่จะหาตรงกลางระหว่างการทำงานที่เป็นอิสระแต่ก็ยังมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในสังคม กล่าวคือการทำงานได้อย่างอิสระในขณะเดียวกันก็สามารถสร้างสังคมหรือสร้างสายสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นได้ (Josef & Back, 2018) ซึ่งในสถานที่แห่งนี้ถือได้ว่าเป็นพื้นที่พบปะพูดคุยระหว่างนักเขียนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) และในขณะเดียวกันก็มีคนจำนวนมากที่แวะเวียนเข้ามาทำงานในพื้นที่ดังกล่าว หลังจากนั้นการจัดพื้นที่ Coworking Space ก็ได้ขยายออกไปสู่หลายพื้นที่ทั้งในสหรัฐอเมริกาและประเทศอื่น ๆ ทั่วโลก โดยผู้ที่มาใช้บริการส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ใช้อินเทอร์เน็ตในการทำงานเป็นหลัก ได้แก่ ฟรีแลนซ์ และธุรกิจ startup และในหลาย ๆ ครั้งผู้ที่มาใช้บริการก็เป็นนักท่องเที่ยวหรือบุคคลที่ทำงานอย่างอิสระ โดยที่สามารถทำงานที่ใดก็ได้ที่มีความพร้อมในเรื่องของการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต ดังนั้นแนวคิดของ Coworking Space จึงสามารถขยายออกไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วโลกได้ ขอเพียงแต่มีความพร้อมในเรื่องของการติดต่อประสานผ่านการใช้อินเทอร์เน็ต ส่งผลให้ในปัจจุบันจำนวนของ Coworking Space จึงได้เพิ่มจำนวนขึ้นอย่างต่อเนื่อง (Kongscheep, 2016)

โดยในประเทศไทย Coworking Space เกิดขึ้นครั้งแรกจากคุณอมฤต เจริญพันธ์³ ซึ่งมีจุดเริ่มจากการที่เกิดปัญหาน้ำท่วมครั้งใหญ่ในกรุงเทพมหานคร เมื่อปี 2554 ส่งผลให้คุณอมฤต เจริญพันธ์และครอบครัวต้องย้ายไปต่างจังหวัด เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นคือเขาและครอบครัวรวมถึงหลาย ๆ คนไม่สามารถไปทำงานในสถานที่ทำงานได้ การไปทำงานในร้านกาแฟที่มีอินเทอร์เน็ตจึงเป็นทางเลือกหนึ่งในขณะนั้น แต่ก็ไม่ได้สะดวกหรือเหมาะกับการทำงานเท่าที่ควร คุณอมฤตจึงได้หันมาให้ความสนใจในเรื่องของ Coworking Space โดยได้ทำความเข้าใจแนวคิดของต่างประเทศและได้นำมาประยุกต์กับรูปแบบการใช้ชีวิตและลักษณะของคนไทย เขาจึงได้จุดประกายที่จะสร้างพื้นที่ทำงานที่เอื้อต่อคนที่ต้องการอิสระในการทำงานโดยไม่ต้องเข้าไปในที่ทำงาน อีกทั้งยังเป็นพื้นที่ที่สามารถพบเจอกับบุคคลที่มีรูปแบบการทำงานในแบบเดียวกันจึงได้มีการจัดตั้ง HUBBA Thailand ขึ้นในปี 2555 ซึ่งถือเป็น Coworking Space แห่งแรกในประเทศไทย และมีอัตลักษณ์ในเรื่องของสายนักออกแบบดิจิทัลและแอดวอเกต โดย HUBBA จะเป็นพื้นที่ส่วนกลางให้คนเข้ามาทำงานด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกมากมายทั้งอุปกรณ์สำนักงานต่าง ๆ อินเทอร์เน็ต พื้นที่ประชุมและมุมพักผ่อน

³ ผู้ก่อตั้ง HUBBA Thailand ซึ่งถือเป็น Coworking Space แห่งแรกของประเทศไทย

หย่อนใจ อีกทั้งยังเป็นพื้นที่ส่วนกลางในการจัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความเห็น รวมไปถึงการจัดพื้นที่เพื่อเชื่อมต่อกับนักลงทุนต่าง ๆ (สุวิทย์ วงศ์จุริราพาณิชย์, 2557) และธุรกิจประเภทนี้ได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นในประเทศไทย ซึ่งจะเห็นได้ถึงการส่งเสริมในเรื่องของการจัดพื้นที่ในการสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ทั้งในส่วนของธุรกิจ startup และการสร้างนวัตกรรมที่เกิดขึ้นผ่านสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยของ Coworking Space ทั้งในภาคเอกชนและในภาครัฐ

ในส่วนของภาครัฐจากการลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมอุทยานวิทยาศาสตร์ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม⁴ ทำให้ทราบว่า ในปี 2560 ทางกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ชื่อกระทรวงในขณะนั้น) ได้มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนให้มหาวิทยาลัยทั่วประเทศมีการจัดพื้นที่ Coworking Space โดยอยู่ภายใต้โครงการ “Innovative Startup หรือโครงการพัฒนาธุรกิจนวัตกรรมเกิดใหม่ที่มีการเติบโตสูง” ซึ่งโครงการนี้จะให้ความสำคัญและเน้นไปที่การสร้างผู้ประกอบการที่เป็น startup ให้เกิดขึ้นภายในมหาวิทยาลัย เนื่องจากทางกระทรวงมองว่ามหาวิทยาลัยคือสถานที่ที่พร้อมในเรื่องของการมีองค์ความรู้ และการมีทรัพยากรบุคคลที่เชี่ยวชาญมากมาย ทั้งอาจารย์และนักวิจัย นอกจากนี้โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกของมหาวิทยาลัยยังเอื้อและสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ การดำเนินงานของโครงการจึงควรเกิดขึ้นภายในมหาวิทยาลัย โดยผ่านในส่วนของ การจัดการกิจกรรม และการให้ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ รวมถึงการจัดสรรงบประมาณในการซื้ออุปกรณ์หรือเครื่องมือที่จำเป็นและใช้สำหรับการปรับปรุงพื้นที่ โดยมหาวิทยาลัยจะต้องมีการเขียนโครงการว่าต้องการปรับปรุงพื้นที่อย่างไรและต้องการที่จะจัดซื้อเครื่องมือประเภทใดส่งให้ทางกระทรวงเพื่อให้คณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาธุรกิจนวัตกรรมเกิดใหม่ที่มีการเติบโตสูง (คณะทำงานที่มีหน้าที่บริหารจัดการโครงการนี้) พิจารณา ซึ่งงบประมาณที่ได้รับของแต่ละมหาวิทยาลัยมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับความต้องการและความจำเป็นในการจัดพื้นที่ โดยเป้าหมายของโครงการก็เพื่อให้เกิดมหาวิทยาลัยผู้ประกอบการหรือ Entrepreneurial University ทั้งนี้การให้งบประมาณและการจัดซื้อครุภัณฑ์ต่าง ๆ แก่มหาวิทยาลัยในการจัดพื้นที่ Coworking Space ก็เพื่อเป็นพื้นที่พบปะในการพูดคุยและทำงานร่วมกัน สร้างสรรค์ให้เกิดนวัตกรรมขึ้นใน Coworking Space และสนับสนุนให้

⁴ สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมอุทยานวิทยาศาสตร์ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมคือหน่วยงานที่มีการการจัดสรรงบประมาณให้แก่มหาวิทยาลัยในการจัดพื้นที่ Coworking Space

นิสิตและนักศึกษาสามารถสร้างผลงานผ่านเครื่องมือที่มีให้เพื่อพัฒนาต่อเป็นผลงานที่เป็นรูปธรรมต่อไปในอนาคต

โดยเมื่อมองย้อนกลับไปแล้วจะพบว่าการสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาทางการสร้างองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ของภาครัฐต่อมหาวิทยาลัยไม่ได้เพิ่งเริ่มเท่านั้นแต่มีมาได้ระยะหนึ่งแล้ว ดังที่เห็นได้จากการสนับสนุนของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ที่ได้มีการสนับสนุนมหาวิทยาลัยให้มีการจัดตั้งศูนย์บ่มเพาะทางธุรกิจของมหาวิทยาลัย (University Business Incubator: UBI) (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นส่วนหนึ่งที่จะส่งเสริมให้ผลงานวิจัยของนักศึกษา อาจารย์ บุคลากรในมหาวิทยาลัยสามารถนำมาพัฒนาและต่อยอดสู่ภาคธุรกิจหรือในเชิงพาณิชย์ ตลอดจนส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรม ผู้ประกอบการใหม่และธุรกิจใหม่ในภาคธุรกิจ นอกจากนี้ยังมีในส่วนของกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ชื่อกระทรวงในขณะนั้น) ก็ได้มีการสนับสนุนให้เกิดการบ่มเพาะธุรกิจของมหาวิทยาลัยผ่านการขยายพื้นที่ของอุทยานวิทยาศาสตร์ (Science Park) ที่เป็นศูนย์บ่มเพาะธุรกิจเทคโนโลยีและส่งเสริมการเกิดธุรกิจใหม่ผ่านการใช้เทคโนโลยีเป็นตัวหลัก รวมถึงการเป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างภาคการศึกษา หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนออกไปสู่ระดับภูมิภาค (ศิริลักษณ์ สิกขะบุรณะ, 2556) และได้ขยายออกไป 3 ภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ เพื่อเป็นส่วนช่วยให้เกิดการดำเนินงานที่เชื่อมโยงกันระหว่างมหาวิทยาลัย ภาคเอกชน และหน่วยงานภาครัฐโดยพัฒนาบนฐานความรู้ และมีการจัดตั้งหน่วยในการบ่มเพาะธุรกิจ (Business Incubator) เพื่อให้เป็นประโยชน์แต่ละพื้นที่ ตลอดจนเป็นส่วนช่วยให้เกิดการพัฒนารัฐวิสาหกิจและการสร้างนวัตกรรมให้เกิดขึ้นในมหาวิทยาลัยและในพื้นที่โดยรอบของมหาวิทยาลัย (จิตรลดา พิศาลสุพงศ์ และคณะ, 2557) จากข้อมูลจะทำให้ทราบว่าสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่างก็มีการให้ความสำคัญในเรื่องของการสร้างองค์ความรู้ การวิจัย การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมผ่านมหาวิทยาลัยเหมือนกัน ซึ่งในเวลาต่อมาได้มีการปรับโครงสร้างกระทรวงโดยได้รวมทั้งสองหน่วยงานนี้เข้าด้วยกัน โดยกระทรวงใหม่ที่จัดตั้งขึ้นนั้นได้รวมคณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ และกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้าเป็นกระทรวงใหม่ที่มีชื่อว่า “กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.)” (กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2561)

ทั้งนี้เป็นที่น่าสนใจว่าด้วยลักษณะของมหาวิทยาลัยนั้นเอื้อต่อการเรียนรู้ ทั้งในส่วนของสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ การวิจัยและการพัฒนาทางเทคโนโลยี อีกทั้งยังมีผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในแต่ละสาขาวิชาทั้งในส่วนของอาจารย์ นักวิจัย รวมถึงยังเป็นที่รวมตัวกันของนิสิตนักศึกษาซึ่งถือคนรุ่นใหม่ที่มีรูปแบบการใช้ชีวิตและรูปแบบการทำงานที่แตกต่างจากคนในยุคอดีต ส่งผลให้การจัดพื้นที่ Coworking Space ของมหาวิทยาลัยนั้นจะมีลักษณะและอัตลักษณ์ที่แตกต่างไปจาก Coworking Space ของภาคเอกชน โดยการจัดพื้นที่ Coworking Space ของแต่ละมหาวิทยาลัยที่เปิดให้บริการแก่นักศึกษา อาจารย์ บุคลากรภายในรวมถึงบุคคลภายนอกเข้ามาใช้บริการได้นั้นมีลักษณะและการจัดการพื้นที่ที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับแนวคิดของผู้บริหารและอัตลักษณ์ของแต่ละมหาวิทยาลัยที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องที่ต่างกัน อย่างไรก็ตามแม้ว่าลักษณะและอัตลักษณ์ของแต่ละ Coworking Space จะแตกต่างกันตามมหาวิทยาลัยผู้จัดพื้นที่แต่เป้าประสงค์หลักในการจัดพื้นที่นั้นมีความคล้ายคลึงกันซึ่งก็คือการจัดพื้นที่เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันระหว่างผู้มาใช้บริการ ทั้งในส่วนของภาคเอกชนกับนักศึกษา หรือจะเป็นภาคเอกชนกับบุคลากรผู้มีความรู้และความเชี่ยวชาญจากมหาวิทยาลัย รวมถึงเป็นสถานที่ในการส่งเสริมให้เกิดธุรกิจใหม่ หรือ start up ให้เกิดในพื้นที่อีกด้วย ตลอดจนการการใช้ Coworking Space ในฐานะพื้นที่เชื่อมต่อระหว่างมหาวิทยาลัย หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน

จากข้อมูลดังกล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าภาครัฐมีการสนับสนุนให้เกิดการจัดพื้นที่ Coworking Space ขึ้นในมหาวิทยาลัย เพื่อเป็นสถานที่ทำงานที่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนา การวิจัย และสร้างสรรค์ผลงานให้เกิดขึ้นในพื้นที่ รวมถึงเป็นจุดเชื่อมโยงให้เกิดการพบปะกันระหว่างมหาวิทยาลัย ภาครัฐ และภาคเอกชน ตลอดจนให้เกิดการสร้างนวัตกรรมจากการใช้พื้นที่ดังกล่าว ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสนใจว่าอัตลักษณ์ที่แตกต่างกันของแต่ละมหาวิทยาลัยจะสร้างให้เกิด Coworking Space ในรูปแบบใดและผลของการดำเนินงานเป็นไปอย่างไร ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาในเรื่องของ **University Coworking Space: กรณีศึกษา หน่วยงานสร้างนวัตกรรมของมหาวิทยาลัยไทย** โดยได้ทำการศึกษาการจัดพื้นที่ Coworking Space ของมหาวิทยาลัยทั้งหมด 5 แห่ง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

อย่างไรก็ตามดังที่ได้กล่าวไปแล้วว่าการจัดพื้นที่ Coworking Space ของมหาวิทยาลัยนั้นมีความแตกต่างไปจากการจัดพื้นที่ของภาคเอกชน หรือการจัดพื้นที่ของภาคส่วนอื่น ๆ ทั้งในแง่ของจุดเริ่มต้น ความเป็นมา และวัตถุประสงค์ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันในที่นี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาพื้นที่ Coworking Space ของมหาวิทยาลัยที่มีแนวคิดมาจากความต้องการสร้างพื้นที่กลางให้ผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐ อาจารย์ นิสิตและนักศึกษามาพบเจอ พูดคุย แลกเปลี่ยนความเห็นกัน และ Coworking Space ของมหาวิทยาลัยยังเป็นกลไกหนึ่งที่จะช่วยทำให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างมหาวิทยาลัย หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน ไปจนถึงการสร้างให้เกิดความร่วมมือในพื้นที่ซึ่งในที่นี้จะได้ศึกษา Coworking Space ที่มีที่มาจากแนวคิดอื่นหรือรูปแบบอื่นนอกเหนือจากนี้

1.2 คำถามในการวิจัย

- 1.2.1 Coworking Space ของมหาวิทยาลัยไทย เกิดขึ้นได้อย่างไร
- 1.2.2 Coworking Space ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร
- 1.2.3 บทบาทสำคัญของ Coworking Space ของมหาวิทยาลัยไทย คืออะไรบ้าง

1.3 วัตถุประสงค์ในการวิจัย

- 1.3.1 เพื่อศึกษาความเป็นมาและจุดเริ่มต้นของ Coworking Space ของมหาวิทยาลัยไทย
- 1.3.2 เพื่อศึกษาความเหมือนและความแตกต่าง Coworking Space ของมหาวิทยาลัยไทย
- 1.3.3 เพื่อศึกษาบทบาทสำคัญของ Coworking Space ของมหาวิทยาลัยไทย

1.4 ขอบเขตในการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้มีขอบเขตการศึกษาครอบคลุมการจัดพื้นที่ Coworking Space ในหน่วยงานสร้างนวัตกรรมของมหาวิทยาลัยที่เปิดให้บุคคลภายนอก ไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการภาคเอกชน

หน่วยงานภาครัฐ หรือประชาชนทั่วไปเข้ามาใช้บริการร่วมกับ นิสิต นักศึกษา อาจารย์ และบุคลากร ภายในมหาวิทยาลัย อันได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ โดยจะทำการศึกษาค้นคว้าของมหาวิทยาลัยทั้งในส่วนองแนวคิด การดำเนินงาน ความสำเร็จและอุปสรรคที่เกิดขึ้น รวมถึงรูปแบบและลักษณะในการจัดพื้นที่ Coworking space แต่ละมหาวิทยาลัยตั้งเริ่มก่อตั้งในปี พ.ศ. 2561 ถึงปี พ.ศ. 2563

1.5 นิยามศัพท์ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีคำศัพท์เฉพาะหลากหลายคำ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันผู้วิจัยจึงได้มีการกำหนดนิยามศัพท์สำคัญที่ใช้ในการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.5.1 Coworking Space หมายถึง พื้นที่ทำงานร่วมกันที่บริหารจัดการโดยหน่วยงานของมหาวิทยาลัยที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นพื้นที่ให้ผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐ และประชาชนทั่วไปเข้ามาใช้บริการร่วมกับบุคลากรภายในมหาวิทยาลัย สร้างให้เกิดการพบปะ พูดคุย และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตลอดจนสร้างให้เกิดเครือข่ายความสัมพันธ์ขึ้นในพื้นที่ Coworking Space

1.5.2 ผู้มาใช้บริการ หมายถึง บุคคลที่เข้ามาใช้บริการ Coworking space ในมหาวิทยาลัย ทั้งในส่วนบุคคลภายนอก ไม่ว่าจะเป็น ผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐ ประชาชนทั่วไป และบุคลากรภายในมหาวิทยาลัย เช่น นิสิต นักศึกษา อาจารย์

1.6 ประโยชน์ที่ได้รับ

ประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัยชิ้นนี้สามารถจำแนกออกเป็น 2 ส่วนด้วยกัน ได้แก่ ประโยชน์ในทางปฏิบัติ และประโยชน์ในทางวิชาการ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ประโยชน์ในทางปฏิบัติ

จากการศึกษาทำให้ทราบวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งและรูปแบบ การดำเนินงานของ Coworking Space ของมหาวิทยาลัยไทย ซึ่งหน่วยงานที่บริหารจัดการสามารถนำรูปแบบในการดำเนินงานของแต่ละมหาวิทยาลัยมาประยุกต์ใช้หรือนำมาเป็นทางเลือกหนึ่งในการดำเนินงานได้

ประโยชน์ในทางวิชาการ

งานวิจัยนี้เป็นประโยชน์ต่องานวิชาการในส่วนขององค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับ Coworking Space ของมหาวิทยาลัยไทย เนื่องจากงานชิ้นนี้เป็นงานชิ้นแรกที่ทำการศึกษา Coworking Space ที่บริหารจัดการโดยหน่วยงานของมหาวิทยาลัย ซึ่งผลการศึกษาทำให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบ การบริหารงานของ Coworking Space ของมหาวิทยาลัยที่ชัดเจนยิ่งขึ้นทั้งในแง่ความเป็นมาและ จุดเริ่มต้นของ Coworking Space ความเหมือนและต่างของ Coworking Space ในแต่ละ มหาวิทยาลัย และบทบาทของ Coworking Space ของมหาวิทยาลัยไทย ซึ่งสามารถนำไปต่อยอดใน การวิจัยครั้งต่อ ๆ ไป ได้

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง “University Coworking Space: กรณีศึกษา หน่วยงานสร้างนวัตกรรมของมหาวิทยาลัยไทย” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาใน 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ ความเป็นมาและจุดเริ่มต้นของ Coworking Space ในมหาวิทยาลัยไทย ความเหมือนและความแตกต่างของ Coworking Space ในมหาวิทยาลัยไทย และบทบาทสำคัญของ Coworking Space ในมหาวิทยาลัยไทย ผู้วิจัยจึงศึกษาทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการประมวลเอกสาร และองค์ความรู้ที่ใช้ในการทำความเข้าใจต่อการวิจัยครั้งนี้ ดังนั้น การที่จะศึกษาปรากฏการณ์นี้ให้ชัดเจนจึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับเรื่อง Coworking Space ในหน่วยงานสร้างนวัตกรรมของมหาวิทยาลัยไทย โดยมีรายละเอียดและเนื้อหา ดังนี้

2.1 ความหมายและแนวคิดของ Coworking Space

2.1.1 จุดเริ่มต้นของการจัดพื้นที่ Coworking Space

2.1.2 มิติของการจัดพื้นที่ Coworking Space

2.1.3 รูปแบบของการจัดพื้นที่ Coworking Space

2.2 แนวคิด Collaborative Governance

2.3 แนวคิด Collaborative Public Management

2.4 แนวคิด Entrepreneurial University

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ความหมายและแนวคิดของ Coworking Space

Coworking Space หรือพื้นที่ทำงานร่วมกัน หมายถึง สถานที่ที่เป็นทางเลือกในการเป็นพื้นที่ทำงานของบุคคลหรือกลุ่มคน โดยไม่จำเป็นต้องมาจากร่วมกันหรือบริษัทเดียวกัน แต่ก็สามารถนั่งทำงานด้วยกันได้ภายในสถานที่เดียวกันได้อย่างอิสระ ในขณะที่เดียวกันก็เป็นสถานที่ที่เอื้อให้เกิดการสร้างชุมชนหรือสังคมของผู้ใช้บริการผ่านพื้นที่ส่วนกลางหรือการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของพื้นที่ (Foertsch, 2011) และการจัดพื้นที่ Coworking Space ยังเป็นสถานที่ที่เป็นแหล่งรวมผู้คนที่ต้องการอิสระในการทำงานแต่ก็ต้องการที่จะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคนอื่น ๆ โดยการจัดพื้นที่ของ Coworking Space เป็นการจัดพื้นที่ที่ออกแบบมาเพื่อเอื้อให้เกิดการสร้างปฏิสัมพันธ์กันของผู้ใช้บริการด้วยกันเอง และยังเป็นเสมือนพื้นที่ที่สนับสนุนให้เกิดการสร้างสังคมและสร้างแรงบันดาลใจต่าง ๆ ของผู้มาใช้บริการ (ปวันรัตน์ อิมเจริญกุล, 2560) นอกจากนี้ Coworking Space ยังมีความพร้อมทั้งในส่วนของพื้นที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการทำงาน เช่น อินเทอร์เน็ตความเร็วสูง พื้นที่ทำงาน พื้นที่ห้องประชุม พื้นที่พักผ่อน และอุปกรณ์สำนักงานต่าง ๆ ได้แก่ เครื่องปริ้น เครื่องฉายภาพ เครื่องถ่ายเอกสาร เป็นต้น ซึ่งรูปแบบของการจัดพื้นที่ให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ล้วนเป็นสิ่งที่เอื้อต่อการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพและยังเอื้อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในเรื่องต่าง ๆ อีกด้วย (ภาณุพงศ์ มณีศรี, 2558)

จากข้อมูลข้างต้นอาจกล่าวได้ว่า Coworking Space เปรียบเสมือนพื้นที่ซึ่งบุคคลใช้ในการทำงานร่วมกันโดยบุคคลกลุ่มนั้น ๆ ไม่จำเป็นต้องมาจากองค์กรหรือหน่วยงานเดียวกัน แต่จะสามารถเข้าไปนั่งทำงานด้วยกันได้ภายในสถานที่เดียวกัน รวมถึงการเป็นสถานที่ซึ่งเอื้อต่อการเกิดสังคมใหม่ของผู้มาใช้บริการผ่านการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของพื้นที่ร่วมด้วย ดังนั้น Coworking Space จึงกลายเป็นแหล่งเรียนรู้ อีกทางเลือกหนึ่งซึ่งช่วยให้คุณซึ่งมาจากพื้นที่แตกต่างกันสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันได้

2.1.1 จุดเริ่มต้นของการจัดพื้นที่ Coworking Space

ตามที่กล่าวมาแล้วในบทที่ 1 ที่ว่า Coworking Space เกิดขึ้นครั้งแรกในปี 2548 ที่ San Francisco ประเทศสหรัฐอเมริกา (Josef & Back, 2018) โดย Brad Neuberg ได้เขียนบทความเรื่อง The Start of Coworking (from the Guy that Started It) เล่าถึงจุดกำเนิดของการที่เขาได้ริเริ่มการจัดพื้นที่ Coworking Space ขึ้น ซึ่งก่อนหน้านั้น Neuberg ได้ทำงานในบริษัท Startup ที่ชื่อว่า ROJO แต่เขามาได้มีความสุขกับงานที่ทำ ทำให้เขาค่อนข้างสับสนกับการทำงาน เพราะว่าเขารู้สึกว่าเขาทำงานเพื่อทั้งตัวเองและเพื่อนแต่มันก็ยังไม่มีความสุข เขาจึงได้คิดและพิจารณาถึงสิ่งที่เป็นปัญหา และเขาพบว่าสิ่งที่มันเป็นปัญหาก็คือการที่เขาไม่สามารถรวมทั้งสิ่งที่เขาต้องการทั้งการทำงานและการใช้ชีวิตไว้ในส่วนเดียวกันได้ ซึ่งเขาแค่ต้องการอิสระในการทำงานแต่ในขณะเดียวกัน เขาก็ยังต้องการสังคมและชุมชนเพื่อทำงานร่วมกันและสร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกันกับคนอื่น ๆ เขาจึงได้เริ่มทำงานร่วมกับ life coach ชื่อ Audrey Seymour ในขณะที่ทำงานที่ ROJO เพื่อที่จะทำให้เขาหลุดจากข้อจำกัดที่สร้างขึ้นและหาว่าเขาต้องการอะไรในชีวิตกันแน่ เขาจึงได้วางแผนและก้าวข้ามไปทีละขั้นผ่าน 3 ขั้นตอนด้วยกัน คือ 1.เขาจะทำงานในส่วนของโครงการ commercial open-source เพื่อที่จะหาเงินมาสนับสนุนในสิ่งที่เขาคิดและต้องการจะทำ 2.เขาจะเขียนบทความลงใน open-source projects ที่เขาทำลงในพื้นที่สาธารณะเพื่อที่จะสร้างความตระหนักในสิ่งที่คิดให้เพิ่มขึ้นและยังเป็นจุดที่ทำให้เขาจับประเด็นในด้านอื่น ๆ ได้อีกด้วย และ 3.เขาตัดสินใจที่จะสร้างพื้นที่ใหม่ขึ้นมาเพื่อที่จะเป็นพื้นที่ที่เอื้อต่อสร้างสังคมผ่านการทำงานอย่างอิสระ และมีโครงสร้างในแบบที่เขาอยากเห็น ซึ่งเขาได้ตั้งชื่อพื้นที่นี้ว่า “Coworking” (Neuberg, n.d.) ซึ่งจุดประสงค์ของการจัดพื้นที่ในรูปแบบของ Coworking Space ก็คือการที่ประสานการทำงานอย่างอิสระกับการสร้างสังคมให้เกิดขึ้นผ่านการแลกเปลี่ยนความคิด มุมมอง และประสบการณ์ของผู้ที่มาใช้บริการ (Josef & Back, 2018) หลังจากนั้นไม่นานแนวความคิดการจัดพื้นที่ในรูปแบบของ Coworking Space ก็ได้ขยายออกสู่หลายพื้นที่ทั้งในสหรัฐอเมริกา พื้นที่ใกล้เคียง และขยายออกสู่หลายประเทศทั่วโลก ทั้งนี้ก็เพราะการทำงานในยุคปัจจุบันมีเรื่องของเทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้องซึ่งทำให้การทำงานสามารถทำในที่ใดก็ได้ขอเพียงแค่มีสัญญาณอินเทอร์เน็ต ซึ่ง Coworking Space สามารถตอบโจทย์เหล่านี้ ส่งผลให้จำนวน Coworking Space ได้เพิ่มจำนวนขึ้นอย่างต่อเนื่องในปัจจุบัน (Kongcheep, 2016) ซึ่งในปี 2560 พบว่ามีจำนวนคนใช้บริการ Coworking Space มากถึง 1.74 ล้านคนทั่วโลก ซึ่งเพิ่มขึ้นเป็น

จำนวนมากถ้าเทียบกับในปี 2558 โดยคิดอัตราเพิ่มขึ้นมากถึง 83% ทั้งนี้ Global Coworking Space Unconference Conference ได้มีการวิเคราะห์ว่าในปี 2565 จำนวนคนใช้บริการ Coworking Space จะเพิ่มมากขึ้นถึง 5.1 ล้านคน (ประชาชาติธุรกิจ, 2561) นอกจากนี้การสำรวจ “2019 Global Coworking Survey” พบว่าในปี 2562 จำนวน Coworking Space ทั่วโลกมีมากถึง 22,000 แห่ง ซึ่งมากกว่าในปี 2561 ที่มีเพียง 18,700 แห่ง และมีแนวโน้มว่าจะเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยคาดว่าในปี 2563 ตัวเลขจะพุ่งไปสู่ 26,300 แห่ง (Foertsch, 2019)

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า Coworking Space มีจุดกำเนิดขึ้นจากต่างประเทศเป็นหลัก และปัจจุบันนี้ Coworking Space มีแนวโน้มการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง และกำลังเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลายทั้งในต่างประเทศ และประเทศไทย โดยเฉพาะในประเทศไทย Coworking Space มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อพื้นที่การทำงานทั้งในหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน ทั้งนี้ เมื่อวิเคราะห์จุดกำเนิดของ Coworking Space พบว่า Coworking Space มีจุดกำเนิดมาจากเหตุผล 4 ประการ ได้แก่ ประการที่ 1 ความต้องการสถานที่ทำงานเพื่อให้บุคคลในแวดวงเดียวกันสามารถพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันได้สะดวก ประการที่ 2 ความต้องการสร้างสังคมใหม่ที่เอื้อให้บุคคลซึ่งมาจากบริบทการทำงานแตกต่างกันสามารถแลกเปลี่ยนความคิด มุมมอง และประสบการณ์ในการทำงานร่วมกันอย่างอิสระ ประการที่ 3 ความต้องการในเชิง work life integration โดยเป็นความต้องการให้ชีวิตการทำงาน และชีวิตส่วนตัวหลอมรวมเข้าด้วยกันอย่างสมดุล และบุคคลสามารถทำงานและใช้ชีวิตไปพร้อมกันได้อย่างอิสระภายในพื้นที่ Coworking Space และประการที่ 4 การมีสถานที่ทำงานซึ่งมีอุปกรณ์ในการทำงานครบถ้วน และช่วยอำนวยความสะดวกในการทำงาน ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า Coworking Space ถือเป็นสถานที่ซึ่งเป็นแหล่งรวมผู้คนที่ต้องการความเป็นอิสระในการทำงาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บุคคลสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันอย่างอิสระ และ เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

2.1.2 มิติของการจัดพื้นที่ Coworking Space

Ricarda B. Bouncken and Andreas J. Reuschl (Bouncken & Reuschl, 2018) ได้ อธิบายว่ามีมิติของ Coworking Space มี 6 มิติด้วยกัน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. **ผู้ใช้บริการ Coworking Space** ในการจำแนกผู้มาใช้บริการสามารถแบ่งออกเป็น ผู้มาใช้ประโยชน์ (ใช้ประโยชน์ในเชิงพื้นที่ เครื่องมือเครื่องใช้ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ) ผู้ที่ต้องการจะมาแลกเปลี่ยนความรู้หรือต้องการจะทำธุรกิจ และผู้ที่ต้องการมาเข้าสังคม ทั้งนี้ ลักษณะและกลุ่มของผู้มาใช้บริการจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมที่เกิดขึ้นใน Coworking Space
2. **การปฏิสัมพันธ์ทางสังคม** คุณสมบัตินี้สำคัญอย่างหนึ่งของ Coworking Space ก็คือการสนับสนุนให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ผ่านการจัดกิจกรรมหรือการอบรมต่าง ๆ ในพื้นที่ โดยในท้ายที่สุดแล้วการรวมกลุ่มคนที่สนใจในเรื่องที่เหมือนหรือคล้ายกันเข้าไว้ด้วยกัน มักจะทำให้เกิดเป็นอัตลักษณ์ที่ชัดเจนของ Coworking Space
3. **ผู้ให้บริการ Coworking Space** สำหรับผู้ให้บริการ Coworking Space จะมีหลายส่วนด้วยกัน อันได้แก่ หน่วยงานสาธารณะ หน่วยงานเอกชน และหน่วยงานกึ่งเอกชนกึ่งสาธารณะ ซึ่งผู้ให้บริการที่แตกต่างกันก็จะแสดงให้เห็นถึงระดับของความอิสระหรือความเกี่ยวข้องต่อหน่วยงานอื่น ๆ ของ Coworking Space
4. **สินทรัพย์ทางกายภาพของ Coworking Space** ในพื้นที่ Coworking Space จะมีการแยกออกเป็นส่วน ๆ อันได้แก่ พื้นที่ทำงาน (โต๊ะทำงาน ห้องประชุม) พื้นที่ในการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (ห้องครัว ห้องนั่งเล่น) นอกจากนี้ Coworking Space ยังมีการให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ทั้งสัญญาณอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง โทรศัพท์ เครื่องพิมพ์เอกสาร สำหรับสมาชิก
5. **ความพร้อมในการเปิดให้บริการ** Coworking Space ส่วนใหญ่จะมีอัตราและรูปแบบในการให้บริการที่ยืดหยุ่น ทั้งการเปิดให้บริการเป็นรายชั่วโมง รายวัน รายสัปดาห์ และรายเดือน
6. **จุดรวมตัวของมืออาชีพและผู้เชี่ยวชาญ** การรวมตัวของมืออาชีพและผู้เชี่ยวชาญใน Coworking Space จะเป็นการดึงดูดผู้ให้บริการและสามารถแข่งขันกับ Coworking Space พื้นที่อื่นได้อีกด้วย เนื่องจากผู้ให้บริการส่วนหนึ่งต้องการที่จะได้รับความรู้จากการมาใช้บริการ

2.1.3 รูปแบบของการจัดพื้นที่ Coworking Space

จากการที่ Coworking Space ถือเป็นสถานที่ซึ่งเอื้อให้บุคคลสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันอย่างอิสระ และเกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน (Bouncken & Reuschl, 2018) ต่อมา Robert Kropp (Kropp, 2019) จึงได้ศึกษารูปแบบของการจัดพื้นที่ Coworking Space ด้วยการเขียนบทความที่ชื่อว่า “The 11 Types of Coworking Spaces (Updated 2019)” และมีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบของการจัดพื้นที่ Coworking Space และการทำงานในอนาคตผ่าน Coworking Space จำนวนทั้งสิ้น 11 รูปแบบ ซึ่งถือเป็นเทรนด์หรือแนวโน้มที่เกิดขึ้นในยุคปัจจุบัน รายละเอียดดังต่อไปนี้

1. **Coworking Space ที่เต็มรูปแบบ** โดย Coworking Space รูปแบบนี้ส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ในพื้นที่ของเมืองใหญ่ ๆ โดยจะมีการออกแบบพื้นที่อย่างสวยงามและมาจากมืออาชีพ และในที่นี่จะมีพนักงานที่คอยดูแลพื้นที่และผู้ที่มาใช้บริการ ทั้งในส่วนของการจัดขนมหรือจะเป็นการจัดกิจกรรมด้านธุรกิจหรือการจัดพื้นที่เพื่อ startup ซึ่ง Coworking Space ในรูปแบบนี้จะค่อนข้างแพงกว่ารูปแบบอื่นทั้งหมด ทั้งนี้สังคมหรือชุมชนในพื้นที่นี้จะขึ้นอยู่กับลักษณะของสมาชิกที่มาใช้บริการ วัฒนธรรมต่าง ๆ จะขึ้นอยู่กับผู้คนที่มาร่วมกิจกรรมและมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้มาใช้บริการคนอื่น ๆ
2. **Balance Coworking Space** สำหรับรูปแบบนี้แม้ Robert Kropp ไม่แน่ใจว่าจะเรียกรูปแบบนี้ว่าอย่างไร แต่ขอใช้คำว่า Balance Coworking Space สำหรับ Coworking Space ในรูปแบบนี้จะสามารถเป็นรูปร่าง ขนาด หรืออยู่ในพื้นที่ใดก็ได้ โดยการออกแบบพื้นที่ไม่ได้มาจากการออกแบบด้วยมืออาชีพแต่เป็นนำพื้นที่มาใช้ประโยชน์แทน ซึ่งขนมหรืออาหารที่มีบริการนั้นจะเป็นบริการในส่วนของการจ่ายค่าสมาชิก ในบางครั้งก็จะมีพนักงานในการดูแลผู้มาใช้บริการ โดยกลุ่มผู้ให้บริการส่วนใหญ่จะมีขนาดเล็กไม่เกิน 10 คน เนื่องจากกลุ่มใหญ่ ๆ มักจะไปในพื้นที่ที่ใหญ่กว่านี้ ทั้งนี้ในพื้นที่ Coworking Space รูปแบบนี้ไม่ใช่พื้นที่ที่ใหญ่ แต่จะก็สามารถสร้างวัฒนธรรมที่ดีของคนมาใช้บริการได้ เนื่องจากทุกคนจะทำงานอยู่ในชั้นหรือพื้นที่เดียวกัน
3. **Coworking Space ในรูปแบบ Minimal** สำหรับ Coworking Space ในรูปแบบนี้จะ เป็นพื้นที่ที่เล็กที่สุด ซึ่งจะประกอบไปด้วยองค์ประกอบพื้นฐาน ได้แก่ กาแฟ ชา

สัญญาอินเทอร์เน็ต โดยผู้มาใช้บริการที่มักจะเป็นผู้ที่ต้องการจะสร้างสังคมหรือพบปะพูดคุยกับคนอื่น ๆ ในขณะที่สามารถลดค่าใช้จ่ายจากการสร้างพื้นที่ที่ทำงานของตัวเอง โดย Coworking Space รูปแบบนี้จะเหมือนจุดเริ่มต้นของหลาย ๆ ที่แล้วค่อยขยายไปสู่การจัดพื้นที่ที่ใหญ่ขึ้นหรือเต็มรูปแบบมากกว่าเดิม

4. **Coworking Space ในรูปแบบของ Bare Bones** สำหรับ Coworking Space ในรูปแบบนี้จะพื้นที่ที่มีเพียงแค สัญญาอินเทอร์เน็ต โต๊ะ และพื้นที่ทำงานเท่านั้น อาจจะมีกาแฟบริการหรือไม่มีก็ได้ โดยพื้นที่ Coworking Space ในรูปแบบนี้จะถูกกว่าพื้นที่อื่นและเป็นพื้นที่ที่ค่อนข้างเงียบ อีกทั้งจะไม่มีอะไรพิเศษที่จัดบริการแก่ผู้มาใช้บริการ จะเป็นเพียงแคพื้นที่ในการทำงาน พบปะ หรือกิจกรรมบางอย่างที่จัดขึ้นด้วยผู้ที่ใช้บริการเอง
5. **Coworking Space ในพื้นที่ของโรงแรม (ได้รับการเพิ่มในปี 2561)** โดยโรงแรมที่ Robert Kropp ได้ไปศึกษาและค้นคว้าในส่วนของ Coworking Space นั้นจะเป็นส่วนหนึ่งของแผนทางธุรกิจที่จะอำนวยความสะดวกแก่แขกที่มาใช้บริการผ่านการจัดพื้นที่ที่เป็นเสมือนแตรนหรือแนวโน้มของรูปแบบการทำงานในปัจจุบันซึ่งดีกว่าการนั่งทำงานในพื้นที่ส่วนต้อนรับของโรงแรม (lobby) ซึ่งโรงแรม ที่ Robert Kropp พบว่าพื้นที่ทำงานร่วมกันที่สมบูรณ์และเต็มรูปแบบก็คือคือ Coworking Space ที่มีชื่อว่า Nest ในโรงแรม Tryp by Wyndham ในเมืองดูไบ ประเทศสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์
6. **Coworking Space ในพื้นที่ของร้านอาหาร** ในส่วนนี้จะมี startup จำนวนน้อยมากที่ทำงานในเวลากลางวันในพื้นที่ของร้านอาหารที่เปิดบริการเฉพาะเวลากลางคืน ซึ่ง Robert Kropp มองว่าแนวคิดของ Coworking Space ในรูปแบบนี้จะน่าสนใจ แต่เขาก็ยังไม่เคยเห็นรูปแบบการจัดพื้นที่แบบนี้อย่างจริงจัง
7. **Coworking Space ในพื้นที่ของร้านกาแฟ** การจัดพื้นที่ Coworking Space ในรูปแบบนี้เกิดจากการที่เมื่อคนไม่ทำงานที่บ้านก็จะออกไปหาสถานที่ต่าง ๆ เพื่อทำงาน ซึ่งหนึ่งในนั้นก็คือร้านกาแฟ Robert Kropp เลยเพิ่มส่วนนี้เข้ามาด้วย นอกจากนี้เขายังเคยเจอร้านกาแฟที่เปิดในรูปแบบของ Coworking Space โดยเป็นร้านกาแฟในแคลิฟอร์เนียร์ ซึ่งเป็นร้านที่เปิดบริการเป็นร้านกาแฟครึ่งหนึ่งและมีการจัดพื้นที่เป็น Coworking Space ในอีกครึ่งหนึ่งของพื้นที่ เพื่อให้สามารถไปบริการได้อย่างเต็มที่

8. **Coworking Space ภายในพื้นที่ของบริษัทธุรกิจ** แม้ว่า Coworking Space ในรูปแบบนี้จะไม่ใช้รูปแบบใหม่ แต่ Robert Kropp พบว่าในปัจจุบันรูปแบบการจัดพื้นที่เพิ่มจำนวนขึ้นมาก เนื่องจากสถานที่ทำงานในแต่ละที่ก็จะมีบางพื้นที่ที่ไม่ได้ใช้งาน ดังนั้นธุรกิจเหล่านั้นก็อาจจะเปิดให้บริษัทอื่น ๆ เข้ามาใช้พื้นที่และจ่ายค่าตอบแทน ซึ่ง Robert Kropp เคยเจอ Coworking Space ที่ใช้การจัดพื้นที่ในรูปแบบนี้
9. **Coworking Space ในรูปแบบของ Big Box Stores** ซึ่งก็คือการจัดพื้นที่ทำงานร่วมกันในพื้นที่ของร้านค้าปลีกขนาดใหญ่ โดย Robert Kropp มีเพื่อนที่เคยทำงานในพื้นที่ Coworking Space ของบริษัทค้าปลีกในรัฐแมสซาชูเซต ซึ่งพวกเขา ก็ค่อนข้างที่จะสนุกกับการทำงานในพื้นที่เหล่านี้ ซึ่ง Robert Kropp คิดว่าสาเหตุมาจากการที่พื้นที่ของร้านค้าปลีกขนาดใหญ่จะเป็นส่วนช่วยให้พวกเขาเจอเพื่อนหรือผู้มาใช้บริการจากหลาย ๆ ที่
10. **Coworking Space ในพื้นที่ของอพาร์ทเมนต์และคอนโดมิเนียม** สำหรับ Coworking Space ในรูปแบบนี้มีความน่าสนใจตรงที่การจัดพื้นที่ทำงานร่วมกันสามารถรวมกับการใช้ชีวิตของเราได้อย่างลงตัว ซึ่ง Robert Kropp ประทับใจ Coworking Space ในรูปแบบนี้อยู่ที่หนึ่ง นั่นก็คือ “Syracuse CoWorks” ที่มีพื้นที่อยู่ใกล้กับมหาวิทยาลัยซีราคิวส์ ซึ่งถือเป็นพื้นที่ที่ตอบโจทย์ทั้งในส่วนของที่อยู่ร่วมกันและการมีพื้นที่ทำงานร่วมกัน ซึ่งเขาได้พบเจอกับคนหลาย ๆ คนที่มีความน่าสนใจและน่าเหลือเชื่อในคราวเดียวกัน ทำให้เขาสามารถพบเจอกับช่วงเวลาที่น่าสนใจการทำงานก็มีความคืบหน้าและสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี
11. **Coworking Space ในพื้นที่ของศูนย์กระจายสินค้า (Logistics Centers) (ได้รับการเพิ่มในปี 2562)** สำหรับ Coworking Space ในรูปแบบนี้จะเป็นการจัดพื้นที่โดยอาศัยความได้เปรียบจากการที่ศูนย์กระจายสินค้ามีการเจรจาทางธุรกิจจากหลาย ๆ บริษัท การดำเนินงานด้านการบริหารและการขนส่ง ซึ่งการแบ่งปันทั้งพื้นที่ทำงานจะเป็นการจัดรูปแบบที่ด้านหลังจะเป็นส่วนของการกระจายสินค้า แต่ด้านหน้านั้นจะเป็นพื้นที่สำนักงานที่มีการจัดพื้นที่แบบ Coworking Space ทั้งนี้เพราะบางบริษัทไม่ได้มีกำลังในการสร้างสถานที่ทำงานหรือสถานที่เก็บสินค้า บริษัทขนส่งขนาดใหญ่จึงสามารถ

ใช้แนวทางนี้เป็นประโยชน์ในการหาคู่ค้าและการบริหารจัดการพื้นที่และการทำงานเพื่อเพิ่มผลผลิตจากผู้มาใช้บริการได้อีกด้วย

จากข้อมูลข้างต้นพบว่ารูปแบบของการจัดพื้นที่ Coworking Space ที่เกิดขึ้นในยุคปัจจุบันมีจำนวนทั้งสิ้น 11 รูปแบบดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้น และสำหรับงานวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา Coworking Space ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย เมื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลข้างต้นที่กล่าวมาแล้วนั้นอาจจะมีทั้งความเหมือนและความต่างในแต่ละรูปแบบ แต่ไม่ได้ตรงตัวหรือชัดเจนในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งจาก 11 รูปแบบข้างต้น อย่างไรก็ตามการเลือกรูปแบบของการจัดพื้นที่ Coworking Space ในหน่วยงานนั้น ๆ ต้องพิจารณาในหลายส่วนร่วมกัน อาทิ ขนาดของพื้นที่ จำนวนสมาชิกที่มาใช้บริการ และทรัพย์สินทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งต่อหน่วยงาน และผู้มาใช้บริการ

2.2 แนวคิด Collaborative Governance

จากการลงพื้นที่ไปเก็บ ข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้กล่าวถึงแนวคิด Collaborative Governance ว่า แนวคิดนี้เกี่ยวข้องกับการสร้าง Coworking Space ในมหาวิทยาลัยไทยในแง่มุมของการดำเนินภารกิจของภาครัฐ หรือกิจการสาธารณะ เพื่อช่วยอำนวยความสะดวก กล่าวคือ การที่มหาวิทยาลัยไทยมีการสร้าง Coworking Space เพื่อเป็นพื้นที่ให้นิสิต นักศึกษา บุคลากรภายในมหาวิทยาลัย และบุคคลภายนอกได้เข้ามาใช้บริการในพื้นที่ Coworking Space และได้พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันอย่างอิสระ ถือเป็นกรอำนวยความสะดวกแก่สาธารณะ ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนวคิดนี้เพื่อเป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจข้อค้นพบต่อไป โดยจากการศึกษา ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด Collaborative Governance หรือแนวคิดการจัดการปกครองแบบร่วมคิดร่วมทำ สามารถสรุปความหมาย และปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างการจัดการปกครองแบบร่วมคิดร่วมทำ ดังต่อไปนี้

2.2.1 ความหมายของแนวคิดการบริหารจัดการปกครอง (Governance)

แนวคิดการบริหารจัดการปกครอง เป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นพร้อมกับการเคลื่อนไหวและเปลี่ยนแปลงบทบาทของรัฐ โดยเป็นแนวคิดที่ช่วยวางแนวทางและจัดความสัมพันธ์ในการปกครองของภาครัฐใหม่ เพื่อให้ระบบการเมืองเปิดกว้าง และกระจายอำนาจมากยิ่งขึ้น โดยเป็นแนวคิดที่ส่งเสริมให้ตัวแทนนอกภาครัฐเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองมากขึ้น และเปลี่ยนแปลงอำนาจจากศูนย์รวมซึ่งอยู่ที่รัฐบาลให้กระจายออกไปตามท้องถิ่นต่าง ๆ เพื่อให้เกิดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ปกครองตัวเอง และลดขนาดของภาครัฐให้เล็กลงเพื่อความคล่องตัว ทั้งนี้สามารถสรุปได้ว่า แนวคิดนี้มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาการปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย เพื่อให้เกิดความร่วมมือจากทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน ทั้งในด้านการวางแผน ตัดสินใจ ลงมือปฏิบัติ แลกเปลี่ยน และระดมทรัพยากร เพื่อเกิดโครงสร้างการทำงานร่วมกัน มีเป้าหมายร่วมกัน และบรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ (ศักดิ์สิทธิ์ ฆารเลิศ และอลงกต สารกาล, 2560)

2.2.2 ความหมายของแนวคิดการจัดการปกครองแบบร่วมคิดร่วมทำ (Collaborative Governance)

แนวคิดการจัดการปกครองแบบร่วมคิดร่วมทำ เกิดขึ้นภายใต้บริบทของสังคมการเมืองที่มีปัญหาซับซ้อน และภายใต้รูปแบบการบริหารจัดการของภาครัฐแบบเดิมที่ไม่สามารถแก้ปัญหาสังคมนี้ได้ ซึ่งนำไปสู่ความยากลำบากต่อการแก้ปัญหา และต่อความแตกต่างของค่านิยมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาและมีความท้าทายต่อความสามารถของรัฐในการรับมือและจัดการกับปัญหาเหล่านั้น (คอรี่ การีจ และณัฐธา วินิจนัยภาค, 2563; พัชรภา ตันตราจิน, 2563) แนวคิดการจัดการปกครองแบบร่วมคิดร่วมทำ จึงมีส่วนสำคัญต่อการแก้ปัญหาข้างต้นด้วยการปรับเปลี่ยนวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสม เพื่อนำไปสู่การสร้างทิศทาง และนโยบายของรัฐในการแก้ปัญหา และเพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคเอกชนให้สามารถแก้ปัญหาเหล่านั้น ๆ ได้สำเร็จ (คอรี่ การีจ และณัฐธา วินิจนัยภาค, 2563)

แนวคิดการจัดการปกครองแบบร่วมคิดร่วมทำจึงเป็นอีกแนวคิดหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบความร่วมมือกันดำเนินภารกิจของภาครัฐ หรือกิจการสาธารณะให้บรรลุเป้าหมายในการตอบสนองต่อ

ปัญหา และอำนวยความสะดวกแก่สาธารณะโดยไม่จำกัด สำหรับรูปแบบการทำงานของแนวคิดนี้จะอยู่ภายใต้บทบาทของภาครัฐและโครงสร้างการทำงานแบบสั่งการจากบนลงล่างของหน่วยงานราชการเพียงฝ่ายเดียว ทั้งนี้ ยังเกี่ยวข้องกับกระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันหลายภาคส่วน เพื่อแก้ปัญหาซับซ้อนภายใต้บริบททางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง หรืออาจกล่าวได้ว่า การประสบความสำเร็จของการบริหารงานภาครัฐต้องอาศัยความร่วมมือในการดำเนินภารกิจร่วมกันระหว่างตัวแสดงจากหลายภาคส่วนทั้งองค์กรภาครัฐ องค์กรภาคธุรกิจเอกชน และองค์กรภาคประชาสังคม/ชุมชน ที่มีความสัมพันธ์ และมีบทบาทเชื่อมโยงกัน การบริหารงานภาครัฐจึงมีลักษณะเป็นการบริหารจัดการที่ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มคน และองค์กรหลายฝ่าย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ (ศศิธร ทองจันทร์, 2559)

นอกจากนี้แนวคิดการจัดการปกครองแบบร่วมคิดร่วมทำ ถือเป็นตัวเร่งให้ภาครัฐต้องแสวงหาความร่วมมือในการตอบสนองปัญหาด้วยนโยบายสาธารณะที่มีประสิทธิภาพร่วมกับภาคส่วนสังคมอื่น ๆ เพื่อให้ทั้งประเทศที่พัฒนาแล้ว และกำลังพัฒนาให้ความสำคัญต่อการจัดการปกครองแบบร่วมมือกันในประเด็นเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม (คอรี่ การีจี้ และณัฐฐา วินิจนัยภาค, 2563; ฉัตรทิพย์ ชัยฉกรรจ์, 2560) เป็นตัวแบบกระบวนการที่มีส่วนร่วมต่อการตัดสินใจและการปฏิบัติร่วมกันระหว่างรัฐ กับหน่วยงานที่ไม่ใช่รัฐ อยู่ภายใต้การตัดสินใจและการปฏิบัติร่วมกันระหว่างรัฐกับหน่วยที่ไม่ใช่รัฐ และภายใต้แนวคิดกระบวนการจัดการปกครองที่หลากหลาย มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับปัจจัยระดับโครงสร้าง ระดับปัจเจกบุคคล และลักษณะของผู้เข้ามามีส่วนร่วมที่เข้ามามีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน รวมถึงเป็นแนวปฏิบัติที่ช่วยหาทางออกร่วมกันของรัฐ เพื่อสร้างความเชื่อใจที่มีต่อรัฐ และความมั่นใจที่รัฐมีต่อแนวคิดนี้เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาทางสังคม (คอรี่ การีจี้ และณัฐฐา วินิจนัยภาค, 2563; พัชรภา ดันตราจิน, 2563)

ทั้งนี้ ฉัตรทิพย์ ชัยฉกรรจ์ (2560) ได้อธิบายหลักการสำคัญของแนวคิดการจัดการปกครองแบบร่วมคิดร่วมทำว่าประกอบด้วย 5 หลักการสำคัญ ดังนี้

- 1) การประสานความร่วมมือ (collaboration) โดยเป็นการประสานความร่วมมือเพื่อหาข้อสรุปในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของสังคมอย่างสร้างสรรค์ รวมถึง การเป็นกระบวนการที่ตัวแสดงต่าง ๆ มีความสัมพันธ์ต่อกัน และมีการตัดสินใจร่วมกันอย่างอิสระในการสร้างสรรค์กิจกรรมต่าง ๆ ที่มีการพึ่งพาอาศัยกันภายใต้ข้อจำกัดต่าง ๆ

- 2) การจัดการปกครองแบบประสานความร่วมมือ (collaborative governance) โดยเป็นการก่อร่างเชิงสถาบันที่ขยายขอบเขตความสนใจไปมากกว่าเรื่องของผู้จัดการสาธารณะหรือภาคส่วนสาธารณะ มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการมีส่วนร่วมของสาธารณะและภาคประชาสังคมอย่างเป็นระบบ และมีกระบวนการที่ต่อเนื่อง
- 3) การจัดการการประสานความร่วมมือสาธารณะ (collaborative public management) โดยเป็นกระบวนการในการอำนวยความสะดวก และปฏิบัติการแก้ปัญหาที่หลากหลาย เพื่อแก้ปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้จากเพียงหน่วยงานเดียว
- 4) ประโยชน์จากการประสานความร่วมมือ (collaborative advantage) โดยเป็นการที่องค์กรต่าง ๆ ซึ่งมีทรัพยากรจำกัดได้ประสานความร่วมมือต่อกัน เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และเพื่อก้าวข้ามข้อจำกัดทางทรัพยากรให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด
- 5) ผู้จัดการการประสานความร่วมมือ (collaborative manager) โดยเป็นการประสานความร่วมมือที่ไม่ได้เป็นเพียงแค่หน้าที่ที่เกิดขึ้นจากความสัมพันธ์เท่านั้น แต่เป็นเรื่องของพันธะเชิงโครงสร้างและผลลัพธ์ของการตัดสินใจระดับปัจเจกบุคคลร่วมด้วย หรือกล่าวได้ว่า เป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ และมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน เพื่อเอื้อให้หน่วยงานเกิดแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างการจัดการปกครองแบบร่วมคิดร่วมทำ

ปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างการจัดการปกครองแบบร่วมคิดร่วมทำ ประกอบด้วย 3 ปัจจัยสำคัญ (พัชรภา ตันตราจิน, 2563) ดังนี้

- 1) มิติโครงสร้างและสถาบัน มิตินี้มีผลโดยตรงต่อการสร้างและนำแนวคิดการจัดการปกครองแบบร่วมคิดร่วมทำไปปฏิบัติ และมีผลต่อการผลักดันไปสู่ความร่วมมือ และอาจเป็นอุปสรรคต่อความร่วมมือได้ในขณะเดียวกัน ได้แก่ ระเบียบการปกครอง นโยบาย กรอบกติกากฎหมาย และทรัพยากรและความรู้ที่เอื้อต่อความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน (คอรี่ การีจี, 2561)
- 2) มิติลักษณะของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มิตินี้ถือเป็นปัจจัยที่มีผลต่อตัวแสดงต่าง ๆ ที่มีผลต่อความสำเร็จ และอุปสรรคต่อปฏิสัมพันธ์ซึ่งดำรงอยู่ในตัวบุคคล วัฒนธรรม และ

ประวัติศาสตร์ รวมถึงปัจจัยต่อความสัมพันธ์ทางอำนาจระหว่างกลุ่มที่มาเข้าร่วมทั้ง ภาครัฐ และไม่ใช่ภาครัฐ

- 3) มิติความสัมพันธ์ระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มิตินี้ถือเป็นปัจจัยที่เกิดขึ้นในกระบวนการมีส่วนร่วมแล้วนำไปสู่การประสบความสำเร็จ หรือความล้มเหลว อาทิ ความเชื่อมั่นกับการสร้างความเข้าใจต่อกัน ความชอบธรรมของกลุ่มในการแก้ปัญหา ข้อตกลงพันธะสัญญาร่วมกัน การใช้เวลาพัฒนาความเชื่อมั่นและความสัมพันธ์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มาร่วมกัน เป็นต้น

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า แนวคิดการจัดการปกครองแบบร่วมคิดร่วมทำเป็นรูปแบบการร่วมมือกันดำเนินภารกิจของภาครัฐ หรือกิจการสาธารณะ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่สาธารณะโดยไม่จำกัด และมีส่วนเกี่ยวข้องกับการสร้าง Coworking Space ในมหาวิทยาลัยไทย เนื่องจากในการบริหารงานของ Coworking Space ในมหาวิทยาลัยไทยที่เป็นกรณีศึกษาของงานวิจัยครั้งนี้จะมีภาครัฐเข้ามาเกี่ยวข้องในหลายส่วน อาทิ การมีนโยบายที่เอื้อต่อการจัดตั้ง Coworking Space ในมหาวิทยาลัยไทย และการสนับสนุนงบประมาณในการบริหาร Coworking Space เป็นต้น เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อนิสิต นักศึกษา บุคลากรภายในมหาวิทยาลัย และบุคคลภายนอกที่เข้ามาใช้บริการพื้นที่ Coworking Space ให้สามารถพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันอย่างอิสระ และสามารถทำงานในสถานที่อื่นที่ไม่ใช่สถานที่ทำงานของตน ซึ่งถือเป็นอำนวยความสะดวกแก่สาธารณะนั่นเอง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

2.3 แนวคิด Collaborative Public Management

จากการลงพื้นที่ไปเก็บข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้กล่าวถึงแนวคิด Collaborative Public Management ว่า แนวคิดนี้เกี่ยวข้องกับการสร้าง Coworking Space ในมหาวิทยาลัยไทย ในแง่มุมของการบริหารกิจการสาธารณะของภาครัฐ เพื่อเกิดองค์ความรู้ และเครือข่ายที่ดีในการสร้างเครือข่ายสาธารณะ กล่าวคือ การที่ภาครัฐสนับสนุนให้มีการสร้าง Coworking Space ขึ้นในมหาวิทยาลัยไทยเพื่อเป็นพื้นที่ให้นิสิต นักศึกษา และบุคคลภายนอกได้พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันอย่างอิสระในพื้นที่ Coworking Space ซึ่งถือเป็นการสร้างเครือข่ายสาธารณะให้เกิดขึ้นในมหาวิทยาลัย ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนวคิดนี้เพื่อเป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจข้อค้นพบต่อไป โดย

จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด Collaborative Public Management หรือแนวคิดการสร้างความร่วมมือในการบริหารกิจการสาธารณะ สามารถสรุปความหมาย และองค์ประกอบสำหรับการสร้างความร่วมมือในการบริหารกิจการสาธารณะ ดังต่อไปนี้

2.3.1 ความหมายของแนวคิดการสร้างความร่วมมือในการบริหารกิจการสาธารณะ

แนวคิดการสร้างความร่วมมือในการบริหารกิจการสาธารณะ เป็นแนวคิดที่ถูกนำมาใช้ในปลายศตวรรษที่ 20 เพื่อนำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการปกครอง และเพื่อให้เกิดกระบวนการที่แสดงถึงการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันอย่างอิสระผ่านการต่อรองที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ ได้แก่ การร่วมสร้างกติกาและโครงสร้างการบริหารความสัมพันธ์ และการสร้างวิธีการปฏิบัติหรือการตัดสินใจในประเด็นต่าง ๆ ที่เป็นบรรทัดฐาน และปฏิสัมพันธ์ที่เป็นประโยชน์ร่วมกัน (พัชรภา ตันตราจิน, 2563) เป็นแนวคิดและยุทธศาสตร์ใหม่สำหรับองค์กรสาธารณะโดยเฉพาะในหน่วยงานรัฐบาลทั้งระดับท้องถิ่น หรือระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ประเทือง ม่วงอ่อน, 2558) รวมถึง การเป็นตัวแบบกระบวนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและปฏิบัติร่วมกันระหว่างรัฐกับหน่วยงานที่ไม่ใช่รัฐที่อยู่ภายใต้แนวคิดกระบวนการจัดการปกครอง (พัชรภา ตันตราจิน, 2563)

แนวคิดนี้เกี่ยวข้องโดยตรงกับการบริหารกิจการสาธารณะของภาครัฐ และมีความสัมพันธ์กับโครงสร้างการบริหารงาน และกระบวนการทำงานของภาครัฐ (McGuire, 2006; McGuire, Agranoff, & Silvia, 2011) โดยมีวัตถุประสงค์หลัก คือ การเกิดองค์ความรู้ และเครือข่ายที่ดีในการสร้างเครือข่ายสาธารณะ (McGuire et al., 2011) และการมุ่งเน้นการแก้ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของภาครัฐ และการปฏิบัติที่ถูกต้องของสังคม (Kapucu, Yuldashev, & Bakiev, 2009) รวมถึงการอยู่บนแนวคิดการสร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วน และไม่เน้นกับผลประโยชน์ของสาธารณะ ตลอดจนการมีจุดมุ่งหมายเพื่อการแสวงหาและเพิ่มบทบาทขององค์กรต่าง ๆ ในการเสริมสร้างให้เกิดเป้าหมายหรือวิสัยทัศน์ร่วมกัน อันจะนำไปสู่การปฏิบัติภารกิจร่วมกันในลักษณะของการเป็นภาคีหุ้นส่วนที่มีพันธสัญญาร่วมกัน และเพื่อให้การช่วยเหลือและสนับสนุนซึ่งกันและกันทั้งในรูปแบบทางการ และไม่เป็นทางการ โดยมีผลลัพธ์ที่ต้องการ คือ ผลประโยชน์ที่แต่ละฝ่ายจะได้รับ (ประเทือง ม่วงอ่อน, 2558) หรืออาจสรุปได้ว่าแนวคิดการบริหาร

กิจการสาธารณะถือเป็นแนวคิดหนึ่งที่มีส่วนสำคัญต่อการทำให้เกิดการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้บริการสาธารณะที่ตอบสนองต่อความต้องการ และการแก้ปัญหาให้กับประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ฉัตรทิพย์ ชัยฉกรรจ์, 2560)

2.3.2 องค์ประกอบสำหรับการบริหารกิจการสาธารณะ

การบริหารกิจการสาธารณะให้ประสบความสำเร็จ และได้รับผลประโยชน์ตามที่ต้องการ มีองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้ (ประเทือง ม่วงอ่อน, 2558)

- 1) การร่วมมือระหว่างองค์กรต่าง ๆ โดยมีการร่วมมือระหว่างองค์กรต่าง ๆ มากกว่าหนึ่งองค์กรขึ้นไป เพื่อช่วยแก้ไข และกำจัดปัญหาต่าง ๆ ที่กำลังเผชิญอยู่ทั้งในด้านสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยี ซึ่งไม่สามารถแก้ไขได้จากเพียงองค์กรเดียว (พัชรภา ตันตราจิน, 2563)
- 2) ความสัมพันธ์แบบหุ้นส่วน โดยแต่ละองค์กรจะมีฐานะเป็นพันธมิตร และไม่ได้อยู่ในบทบาทความเป็นหัวหน้า ลูกน้อง หรือผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อให้เกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- 3) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน โดยแต่ละองค์กรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อให้ได้รับผลประโยชน์ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ (McGuire et al., 2011)
- 4) การสร้างข้อตกลงร่วมกัน โดยแต่ละองค์กรมีการบริหารงาน และช่วยเหลือเกื้อกูลกันโดยอาศัยหลักฉันทามติ และการสร้างความสมานฉันท์ต่อกัน

นอกจากนี้ พัทธภา ตันตราจิน (2563) ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับความจำเป็นของกระบวนการบริหารกิจการสาธารณะว่า ประกอบด้วย 5 ปัจจัย ได้แก่

- 1) การเป็นรูปแบบทำทนายการสั่งการควบคุม โดยการเปิดช่องทางติดต่อสื่อสาร และการสร้างปฏิสัมพันธ์ใหม่ เพื่อเพิ่มความเชื่อใจให้ภาครัฐ และเพื่อนำไปสู่โครงสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ในรูปแบบใหม่ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ

- 2) การเกิดสถานะที่ไม่มั่นคงของสังคม กระบวนการบริหารกิจการสาธารณะถือเป็นรูปแบบการบริหารที่สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ของสังคมได้โดยเฉพาะในขณะที่สังคมเกิดสถานะที่ไม่มั่นคง และเกิดความล้มเหลวของระบบเก่า
- 3) ความต้องการตัดสินใจประเด็นสาธารณะ เพื่อให้เกิดวิสัยทัศน์ และพันธกิจที่กว้างขวางมากขึ้น และเกิดความเข้าใจต่อความหลากหลายของสังคม
- 4) การพึ่งพาระหว่างกันของหน่วยงาน โดยเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น หากปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นมีความซับซ้อนหน่วยงานเพียงองค์กรเดียวจะไม่สามารถแก้ปัญหานั้น ๆ ได้ จึงต้องอาศัยความร่วมมือและการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (ประเทือง ม่วงอ่อน, 2558)
- 5) การสูญเสียศรัทธาและความเชื่อมั่นที่พลเมืองมีต่อการกำหนดนโยบายแบบเก่า หน่วยงานจึงควรมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้าง และการปรับเปลี่ยนนโยบายในการบริหารงาน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้น

แนวคิดการสร้างความร่วมมือในการบริหารกิจการสาธารณะ จึงเป็นอีกแนวคิดหนึ่งซึ่งมุ่งแก้ปัญหาระบบราชการแบบเดิมที่เน้นสายการบังคับบัญชาไปสู่การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานรัฐบาลทั้งระดับท้องถิ่น หรือระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน เพื่อร่วมกันตัดสินใจในประเด็นสาธารณะอย่างหลากหลาย อาทิ ทรัพยากร การบริการสาธารณสุข สุขภาวะ ชุมชน การจัดการสังคม เป็นต้น (Kapucu et al., 2009; พิชราภา ต้นตราจัน, 2563) เพื่อนำไปสู่ความร่วมมือกันระหว่างองค์กร เพื่อบรรลุเป้าหมาย และลดความขัดแย้งที่เกิดขึ้น และเพื่อให้หน่วยงานต่าง ๆ ได้รับผลประโยชน์ตามที่ต้องการ

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า แนวคิดการสร้างความร่วมมือในการบริหารกิจการสาธารณะ เป็นแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกิจการสาธารณะของภาครัฐ และกระบวนการทำงานของภาครัฐ เพื่อเอื้อให้เกิดองค์ความรู้ และเกิดเครือข่ายที่ดีในการสร้างเครือข่ายสาธารณะ แนวคิดนี้จึงมีส่วนเกี่ยวข้องกับการสร้าง Coworking Space ในมหาวิทยาลัยไทย เนื่องจากภาครัฐได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร Coworking Space ในมหาวิทยาลัยไทยที่เป็นกรณีศึกษาของงานวิจัยครั้งนี้ทั้งในด้านของงบประมาณ และการบริหารหน่วยงาน ซึ่งอาจจะอยู่ภายใต้โครงสร้างการบริหารงานของมหาวิทยาลัยโดยตรง หรือ ผู้บริหารของ Coworking Space มีอำนาจในการบริหารหน่วยงานตนเองก็ได้ แต่จะมีวัตถุประสงค์เดียวกัน คือ ความต้องการให้บุคคลที่เข้ามาใช้บริการในพื้นที่ Coworking

Space เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน และเกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของการทำให้เกิดเครือข่ายที่ดีในการสร้างเครือข่ายสาธารณะนั่นเอง

ทั้งนี้เมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างแนวคิด Collaborative Governance กับแนวคิด Collaborative Public Management พบว่า ทั้ง 2 แนวคิดนี้มีความแตกต่างกันในประเด็นของกระบวนการทำงาน โดยแนวคิด Collaborative Governance จะเน้นที่พลเมืองหรือบุคคลเป็นหลัก แต่แนวคิด Collaborative Public Management จะเน้นที่การทำงานร่วมกันระหว่างองค์กร แต่อย่างไรก็ตาม ความเหมือนของสองแนวคิดนี้ นั่นคือ การบริหารงานของภาครัฐที่มุ่งให้บริการด้านสาธารณะเพื่อมุ่งแก้ปัญหาให้กับประชาชน ซึ่งถือเป็นสิ่งที่ดีและมีประโยชน์ต่อทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน

2.4 แนวคิด Entrepreneurial University

จากการลงพื้นที่ไปเก็บข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้กล่าวถึงเรื่อง Entrepreneurial University ผู้วิจัยจึงขอเสนอเพื่อเป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจข้อค้นพบต่อไป โดยจากการศึกษาทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด Entrepreneurial University หรือแนวคิดมหาวิทยาลัยเชิงประกอบการ สามารถสรุปความหมายและแนวทางการดำเนินงานของแนวคิดนี้ดังต่อไปนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

2.4.1 ความหมายของแนวคิดมหาวิทยาลัยเชิงประกอบการ

แนวคิดมหาวิทยาลัยเชิงประกอบการ เป็นแนวคิดใหม่ด้านบทบาทหน้าที่ของมหาวิทยาลัยในการพัฒนากระบวนการบริหารสถานศึกษาด้วยการขยายขอบเขตของการจัดการเรียนการสอนไปสู่การเป็นผู้ประกอบการ และเกี่ยวข้องโดยตรงต่อการพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอนในปัจจุบันให้สอดคล้องกับสังคมวัฒนธรรมในปัจจุบัน เพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดทั้งต่อผู้สอน และผู้เรียนในปัจจุบัน (สญาพร พร้อมมา, 2561; อวีรุทธ์ ฉัตรมาลาทอง สิริฉันท์ สถิรกุล เตชพาหพงษ์ และวราภรณ์ บวรศิริ, 2560) โดย Gibb and Hannon (2006) ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า แนวคิดมหาวิทยาลัยเชิงประกอบการมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับนโยบายทางสังคม และความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และระบบ

การศึกษาขั้นสูง ซึ่งมหาวิทยาลัยในแต่ละแห่งจะมีรูปแบบการบริหารจัดการที่แตกต่างกันตามบริบทของสังคมนั้น ๆ เพื่อให้เกิดความสมดุลทั้งต่อระบบเศรษฐกิจ และระบบการศึกษา

ทั้งนี้ อวิรุทธ์ ฉัตรมาลาทอง สิริฉันท์ สถิรกุล เตชพาหพงษ์ และวราภรณ์ บวรศิริ (2560) ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่าแนวคิดมหาวิทยาลัยเชิงประกอบการถือเป็นแนวคิดของมหาวิทยาลัยที่มีกระบวนการทางความคิดแบบผู้ประกอบการ และเป็นพื้นฐานสำคัญของวัฒนธรรมองค์กร และการบริหารจัดการ (Gibb & Hannon, 2006) มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งเน้นการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยแนวใหม่จากรูปแบบเดิมที่มีการบริหารจัดการด้วยการพึ่งพารัฐไปสู่รูปแบบที่มหาวิทยาลัยสามารถสร้างรายได้ด้วยตนเอง (สัญญาพร พร้อมมา, 2561) และเน้นการบูรณาการด้านการจัดการเรียนการสอนกับการวิจัยให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันของสังคม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และการศึกษาในสังคมปัจจุบันไปพร้อมกัน และสำหรับประเทศไทย พบว่าสถาบันการศึกษาถือเป็นกลไกสำคัญอย่างหนึ่งต่อโครงสร้างของเศรษฐกิจไทย โดยเฉพาะบริบทของมหาวิทยาลัยที่มีส่วนโดยตรงต่อการพัฒนา และการสร้างความเข้มแข็งจากภายในโดยผ่านกระบวนการเรียนการสอน การวิจัย และการบริการวิชาการไปสู่สังคมและอุตสาหกรรม (สุพิชชา ชีวพฤกษ์, 2562)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยไทยในยุคสังคมปัจจุบันจึงควรปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารจัดการภายในหน่วยงาน รวมถึง การสรรหาแหล่งทุนต่าง ๆ เพื่อพัฒนาหน่วยงาน และควรเน้นการพัฒนาองค์ความรู้ให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ และตอบความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้ทั้งในรูปแบบการเรียนการสอน และการทำวิจัย เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงของสังคม และนำไปสู่ความสำเร็จของการเป็นมหาวิทยาลัยแห่งการประกอบการ (สุพิชชา ชีวพฤกษ์, 2562)

2.4.2 แนวทางการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยเชิงประกอบการ

เมื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยเชิงประกอบการพบว่า มหาวิทยาลัยเชิงประกอบการเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในระบบอุดมศึกษาที่มีส่วนในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ทำให้เกิดรายได้ และการจ้างงาน และเป็นตัวส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจทั้งในระดับท้องถิ่น และภูมิภาค (Gibb & Hannon, 2006; สัญญาพร พร้อมมา, 2561; สุพิชชา ชีวพฤกษ์, 2562) รวมถึง

การเป็นมหาวิทยาลัยของความรู้และทักษะ เป็นมหาวิทยาลัยแห่งความเป็นอิสระที่สามารถเข้าถึงแหล่งทุนในอนาคต และเป็นทิศทางการเข้าสู่รูปแบบความสัมพันธ์ของความร่วมมือระหว่างรัฐบาล อุตสาหกรรม และสถาบันการศึกษา ที่สะท้อนถึงภาพรวมของมหาวิทยาลัย และการเข้าถึงคุณค่าของสังคม (สุพิชชา ชีวพฤกษ์, 2562)

ทั้งนี้เพื่อความเข้าใจที่ชัดเจนขึ้นสามารถสรุปแนวทางการเข้าสู่มหาวิทยาลัยเชิงประกอบการได้ทั้งหมด 7 ด้าน โดยมีรายละเอียดดังนี้ (สุพิชชา ชีวพฤกษ์, 2562)

- 1) นโยบายและกลยุทธ์การบริหาร มหาวิทยาลัยควรมีการกำหนดนโยบายและทิศทางการบริหารที่เน้นการพัฒนาผู้ประกอบการ
- 2) สมรรถนะขององค์กร บุคลากร และสิ่งจูงใจ มหาวิทยาลัยควรมีการกำหนดสมรรถนะขององค์กร และลดข้อจำกัดต่าง ๆ ขององค์กรในการสนับสนุนการสร้างผู้ประกอบการ
- 3) หลักพัฒนาแนวคิดผู้ประกอบการในการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยควรมีโครงสร้างหลักสูตรออกแบบเพื่อรองรับการพัฒนาผู้ประกอบการ และมีแนวทางที่เหมาะสมในการสร้างความรู้ และฝึกทักษะ
- 4) เส้นทางสู่การเป็นผู้ประกอบการ มหาวิทยาลัยควรมีแนวทางในการรองรับกิจกรรมการพัฒนาสู่การเป็นผู้ประกอบการตั้งแต่การบ่มเพาะความคิดไปจนถึงการเพิ่มมูลค่าการเจริญเติบโตในตลาด
- 5) ความเป็นศูนย์กลางแลกเปลี่ยนความรู้กับภาคธุรกิจ มหาวิทยาลัยควรมีการสร้างความสัมพันธ์กับภาคธุรกิจภายนอกเพื่อเกิดความร่วมมือในการเรียนรู้
- 6) ความเป็นสถาบันระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยควรมีการแลกเปลี่ยนกลยุทธ์เพื่อส่งเสริมการสร้างธุรกิจกับสถาบันในต่างประเทศ
- 7) การวัดผลกระทบการเปลี่ยนแปลง มหาวิทยาลัยควรมีการประเมินวัดผลกระทบการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย

ต่อมา สุพิชชา ชีวพฤกษ์ (2562) ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับคุณลักษณะของมหาวิทยาลัย
เชิงประกอบการว่า ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่

- 1) นโยบายและการนำองค์กร มหาวิทยาลัยมีการกำหนดแนวทางการบริหารจัดการการ
เป็นผู้ประกอบการไว้เป็นส่วนสำคัญของยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัย
- 2) ผลลัพธ์เชิงประกอบการ มหาวิทยาลัยมีการกำหนดตัวชี้วัดและประเมินผลการ
ดำเนินงานของมหาวิทยาลัยเชิงประกอบการที่เป็นระบบ และมีการเปรียบเทียบผลการ
ดำเนินงานเพื่อพัฒนา
- 3) ความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน มหาวิทยาลัยมีการสนับสนุนการแปลงความคิดเชิง
ประกอบการไปสู่การปฏิบัติในทุกระดับของมหาวิทยาลัย และสนับสนุนและอำนวยความสะดวก
ความสะดวกในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการเชิงประกอบการ
- 4) ความสามารถบุคลากรและองค์กร มหาวิทยาลัยมีการกำหนดโครงสร้างองค์กรใน
รูปแบบที่สนับสนุนและพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการภายในมหาวิทยาลัย
- 5) กิจกรรมการศึกษาแบบองค์รวมเชิงประกอบการ มหาวิทยาลัยมีการกำหนดกระบวนการ
คิดและทักษะเชิงประกอบการเป็นส่วนสำคัญของการจัดการเรียนการสอน

จากข้อมูลข้างต้น อาจสรุปได้ว่า หากมหาวิทยาลัยไทยมีแนวทางการเข้าสู่มหาวิทยาลัยเชิง
ประกอบการและมีคุณลักษณะดังกล่าวข้างต้นจะสามารถอนุมานได้ว่า มหาวิทยาลัยนั้น ๆ มีแนวคิด
ในการบริหารจัดการองค์กรที่ใกล้เคียงกับแนวคิดมหาวิทยาลัยเชิงประกอบการ และสามารถ
เชื่อมโยงไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยเชิงประกอบการที่ประสบความสำเร็จ

สำหรับแนวทางการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยเชิงประกอบการ พบว่า แนวทางการ
ดำเนินงานของมหาวิทยาลัยเชิงประกอบการ ประกอบด้วย 7 ด้าน โดยมีรายละเอียดดังนี้ (อวิรุทธ์
ฉัตรมาลาทอง สิริฉันทน์ สติกรกุล เตชพาหพงษ์ และวารสารณ์ บวรศิริ, 2560)

- 1) การนำองค์กรและการกำกับมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ
นโยบาย และแผนงานเพื่อพัฒนาสู่มหาวิทยาลัยเชิงประกอบการ และการเผยแพร่
ประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาสู่มหาวิทยาลัยเชิงประกอบการไปสู่ภาคส่วนต่าง ๆ ภายนอก
มหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่อง

- 2) ความสามารถขององค์กร มหาวิทยาลัยมีการแสวงหาอาจารย์และพัฒนาอาจารย์ นักวิจัย และบุคลากรให้มีสมรรถนะและประสบการณ์ที่สอดคล้องกับทิศทางของ มหาวิทยาลัยเชิงประกอบการ
- 3) การจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ มหาวิทยาลัยมีการกำหนดให้ทักษะและกระบวนการคิดแบบผู้ประกอบการเป็น คุณลักษณะหรือผลลัพธ์การเรียนรู้ที่จำเป็นของบัณฑิต
- 4) การเตรียมความพร้อมและการสนับสนุนเพื่อเป็นผู้ประกอบการ มหาวิทยาลัยมีการจัด โครงการ / กิจกรรม เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และแรงบันดาลใจแก่นิสิต นักศึกษาในด้านการพัฒนานวัตกรรมและการประกอบการ
- 5) ความสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยกับภาคส่วนภายนอก โดยที่มหาวิทยาลัยมีการสร้างความ ร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐกิจ ภาคอุตสาหกรรม หรือหน่วยงาน ภาครัฐ เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจและก่อให้เกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่
- 6) การสร้างความเป็นนานาชาติ โดยมหาวิทยาลัยมีการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือ ในระดับนานาชาติ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาความรู้ในด้านต่าง ๆ ทั้งในส่วนของวิชาการ และการวิจัย รวมถึงสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนนิสิตนักศึกษา บุคลากร ระหว่างกัน เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ด้านการเป็นผู้ประกอบการ และการพัฒนาธุรกิจกับ มหาวิทยาลัย และองค์กรในต่างประเทศ
- 7) การวัดผลกระทบของมหาวิทยาลัยเชิงประกอบการ มหาวิทยาลัยมีการกำหนดตัวชี้วัด ผลผลิตและผลลัพธ์จากพันธกิจด้านการวิจัย ด้านการจัดการเรียนการสอน และการ เรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้ประกอบการ

จากข้อมูลข้างต้น มหาวิทยาลัยในประเทศไทยควรสร้างความเปลี่ยนแปลงให้สังคมด้วยการ เพิ่มมูลค่าให้มหาวิทยาลัยด้วยการใช้ฐานความคิดแบบผู้ประกอบการเป็นสำคัญ ควรปรับเปลี่ยน รูปแบบการบริหารจัดการดั้งเดิม ได้แก่ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุ บำรุงศิลปวัฒนธรรม เพื่อเชื่อมโยงไปสู่นโยบายทางสังคม และความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และ นำไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยเชิงประกอบการ (Gibb & Hannon, 2006; อวิรุทธ์ ฉัตรมาลาทอง สิริ ฉันท สติรกุล เตชพาหพงษ์ และวราภรณ์ บวรศิริ, 2560) นอกจากนี้ จากการศึกษาแนวคิดมหาวิทยาลัย

เชิงประกอบการ ถือเป็นแนวคิดใหม่ด้านบทบาทหน้าที่ของมหาวิทยาลัยในการพัฒนากระบวนการบริหารสถานศึกษาด้วยการขยายขอบเขตของการจัดการเรียนการสอนไปสู่การเป็นผู้ประกอบการ จึงเป็นแนวคิดหนึ่งที่สามารถตอบคำถามการวิจัยของงานวิจัยครั้งนี้ได้อย่างชัดเจนว่า Coworking Space มีบทบาทสำคัญต่อมหาวิทยาลัยไทยในหลายบทบาท ได้แก่ Coworking Space มีส่วนทำให้เกิดมหาวิทยาลัยเชิงประกอบการที่ทำให้เกิดความสมดุลในระบบเศรษฐกิจ และระบบการศึกษา และ Coworking Space มีส่วนทำให้มหาวิทยาลัยมีรูปแบบการบริหารจัดการแนวใหม่จากการพึ่งพารัฐไปสู่รูปแบบที่สามารถสร้างรายได้ด้วยตนเอง ดังนั้น มหาวิทยาลัยในประเทศไทยควรมีการสร้างรูปแบบการดำเนินงานของ Coworking Space ที่เป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งต่อหน่วยงาน สถาบันการศึกษา และสังคม และสอดคล้องกับบริบทสังคมวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัย (Gibb & Hannon, 2006; สัญพร พร้อมมา, 2561; สุพิชชา ชีวพฤกษ์, 2562)

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ Coworking Space กรณีศึกษาในหน่วยงานของมหาวิทยาลัยไทย ทำให้พบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ Coworking Space ที่มีการตีพิมพ์และเผยแพร่ประมาณ 30 เรื่อง แต่ผู้วิจัยพบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้จำนวนทั้งสิ้น 12 เรื่อง โดยเป็นงานวิจัยต่างประเทศ 6 เรื่อง และงานวิจัยในประเทศ 6 เรื่อง ทั้งนี้ ผู้วิจัยขอนำเสนอรายละเอียดของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ Coworking Space ทั้งในบริบทของประเทศไทย และต่างประเทศ ดังต่อไปนี้

ชญานุช หัสตินรัตน์ (2557) ได้ศึกษาเรื่อง “กลยุทธ์การบริหารประสบการณ์ลูกค้าของธุรกิจออฟฟิศร่วมแบ่งปัน ความพึงพอใจและความคาดหวังของผู้ใช้บริการ” โดยวิทยานิพนธ์ชิ้นนี้ได้ให้ใช้คำว่า “ออฟฟิศร่วมแบ่งปัน” ในการแทนความหมายของ Coworking Space และให้คำจำกัดความของ “การบริหารประสบการณ์” ว่าเป็น กลยุทธ์หรือแนวทางหนึ่งขององค์การที่จะส่งมอบความประทับใจหรือความพึงพอใจผ่านประสบการณ์ที่ลูกค้าได้รับจากการใช้บริการ ที่มาจากการคิดและวางแผนมาอย่างดีขององค์การ ซึ่งวัตถุประสงค์ในการวิจัยก็คือการศึกษากลยุทธ์หรือวิธีในการบริหารประสบการณ์ของผู้มาใช้บริการพื้นที่ออฟฟิศร่วมแบ่งปัน โดยมีกรณีศึกษาเป็นพื้นที่ออฟฟิศร่วม

แบ่งปันในกรุงเทพมหานครจำนวน 2 แห่ง คือ Joint Café & WorkSpace และ Hubba Thailand ผ่านการหาคำตอบด้วยรูปแบบงานวิจัยแบบผสม กล่าวคือเป็นงานวิจัยเชิงปริมาณร่วมกับเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์แบบเชิงลึกในส่วนของผู้บริหารหรือผู้มีหน้าที่ในการวางกลยุทธ์เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารประสบการณ์ของลูกค้าที่มาใช้บริการ ร่วมกับการใช้แบบสอบถามกับผู้มาใช้บริการทั้งหมด ชายและหญิงจำนวน 200 คนเป็นเครื่องมือในการวิจัย ทั้งนี้ผลการวิจัยในส่วนของงานวิจัยเชิงคุณภาพพบว่ากลยุทธ์ในการบริหารประสบการณ์ของลูกค้าที่มาใช้บริการของ Joint Café & WorkSpace และ Hubba Thailand มีความแตกต่างกัน โดยในส่วนของ Joint Café & WorkSpace นั้นจะเน้นไปที่ความแตกต่างที่ไม่เหมือนใคร แต่ในส่วนของ Hubba Thailand นั้นจะเน้นไปที่การสร้างให้เกิดสังคมของผู้ประกอบการ และเป็นเสมือนตัวกลางที่คอยให้ความปรึกษาผู้มาใช้บริการ และผลการวิจัยในส่วนของงานวิจัยเชิงปริมาณพบว่าลูกค้าที่มาใช้บริการออฟฟิศร่วมแบ่งปันนั้นมีความคาดหวังในการเข้ามาใช้บริการในระดับปานกลาง โดยได้คาดหวังถึงกิจกรรมและการอำนวยความสะดวกมากที่สุด และเมื่อมาใช้บริการออฟฟิศร่วมแบ่งปันแล้วพบว่าระดับความพึงพอใจในการใช้บริการอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ก็มีความพึงพอใจในเรื่องของราคามากที่สุด นอกจากนี้พบว่าความคาดหวังต่อการใช้บริการมีความเกี่ยวข้องและมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความพึงพอใจที่ได้รับจากประสบการณ์ในการใช้บริการในระดับสูง โดยอยู่ในระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 อีกด้วย

ภานุพงศ์ มณีศรี (2558) ได้ทำการวิจัย เรื่อง “ศูนย์รวมชุมชนคนทำงานสร้างสรรค์ Coworking Space Community Creative Center” โดยวิทยานิพนธ์ชิ้นนี้ได้ทำการศึกษาพื้นที่ทำงานร่วมกัน หรือ Coworking Space ในมิติของด้านสถาปัตยกรรมและการออกแบบพื้นที่ โดยได้ทำการสำรวจและวิเคราะห์ถึงการออกแบบที่จะเป็นเสมือนเครื่องมือที่ช่วยให้พื้นที่ Coworking Space ที่จัดตั้งขึ้นมานั้นสามารถใช้งานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพผ่านอาคาร และทรัพยากรต่าง ๆ ในพื้นที่ ซึ่งเมื่อทำการศึกษาแล้วพบว่า การออกแบบอาคารและพื้นที่ที่จะทำให้เกิดการเชื่อมต่อระหว่างผู้ให้บริการ ทั้งในส่วนของงานพบปะพูดคุย และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันได้นั้น จะต้องมี การออกแบบพื้นที่ที่คำนึงถึงประโยชน์การใช้สอยพื้นที่ โดยพื้นที่ที่ควรจะเป็นนั้นจะต้องมีการออกแบบให้สามารถมองเห็นการทำงานในแต่ละส่วนของพื้นที่ได้เพื่อให้เกิดการตื่นตัวผ่านการเห็นผู้คนที่นั่งทำงานโดยรอบ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ทำงานเกิดความกระตือรือร้นในการทำงานและไม่เบื่อหน่ายใน

การทำงาน และยังเป็นส่วนที่ช่วยสนับสนุนให้เกิดการร่วมกันคิด การแลกเปลี่ยนการสนทนา และการก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งพื้นที่ของอาคารและพื้นที่ว่างโดยรอบจะเป็นเสมือนส่วนที่เป็นจุดเชื่อมระหว่างการทำงานและผู้มาใช้บริการ

สุภัชชา โฆษิตศรีปัญญา (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การสร้างชุมชน (COMMUNITY) ใน COWORKING SPACE” โดยวิทยานิพนธ์ชิ้นนี้มุ่งเน้นที่จะศึกษาในส่วนของ การสร้างชุมชน หรือ community ของผู้ให้บริการในพื้นที่ Coworking Space ผ่านการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของบริษัท แวดล้อมโดยรอบ การให้บริการ และลักษณะของผู้มาใช้บริการ กับสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้มาใช้บริการ ที่ก่อให้เกิดการสร้างชุมชนภายในพื้นที่ โดยทำการศึกษาพื้นที่ Coworking Space ในกรุงเทพมหานครจำนวน 2 แห่งคือ Hubba Thailand และ Draft Board ด้วยเครื่องมือในการวิจัย 2 รูปแบบด้วยกัน ได้แก่ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์เชิงรุก ซึ่งผลการศึกษาปรากฏออกมาใน 3 ประเด็น คือ 1.ในส่วนของบริษัทแวดล้อมพบว่าสภาพแวดล้อมโดยรอบที่เกิดจากรูปแบบการทำงานหรือพฤติกรรมผู้เช่ารายเดิมของ Coworking Space มีผลต่อผู้ใช้รายใหม่เป็นอย่างมากในแง่ของพฤติกรรมและความต้องการที่จะสร้างความสัมพันธ์หรือสร้างชุมชนให้เกิดขึ้น 2.ในส่วนของ การให้บริการพบว่า พื้นที่ที่ก่อให้เกิดการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่จุดที่สุดคือพื้นที่ส่วนกลาง เนื่องจากเป็นพื้นที่ในการพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ของผู้มาใช้บริการ ซึ่งแตกต่างกับพื้นที่ทำงานที่แยกเป็นส่วนตัวจะไม่เกิดการสร้างปฏิสัมพันธ์ เนื่องจากผู้ให้บริการจะไม่เข้าไปพูดคุยหรือรบกวนความเป็นส่วนตัวของกันและกัน ทั้งนี้สิ่งสำคัญที่จะเป็นเสมือนตัวกลางที่เชื่อมให้เกิดการสร้างชุมชนก็คือพนักงาน และ 3.ในส่วนของลักษณะของผู้มาใช้บริการพบว่าผู้มาใช้บริการในรูปแบบกลุ่มส่งผลต่อการสร้างปฏิสัมพันธ์ทั้งในทิศทางบวกและทิศทางลบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะและพฤติกรรมของแต่ละคนในกลุ่มด้วย

ปวันรัตน์ อิ่มเจริญกุล (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการเข้ารับบริการสถานที่ให้บริการพื้นที่ทำงาน Coworking Space ในกรุงเทพมหานคร” โดยวิทยานิพนธ์ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการพื้นที่ Coworking Space ในพื้นที่กรุงเทพมหานครทั้งหมด 11 ปัจจัยด้วยกัน ได้แก่ 1.ระบบการจัดการบริเวณพื้นที่ให้บริการ 2.การส่งเสริมภาพลักษณ์ 3.การส่งเสริมการขาย 4.ราคาในการใช้บริการ 5.พนักงานและการให้บริการ 6.ผลิตภัณฑ์ 7.ช่องทางการสื่อสาร 8.กายภาพและบรรยากาศ 9.อุณหภูมิภายใน 10.การจัดสัดส่วน

พื้นที่ และ 11.ช่องทางและที่ตั้ง ทั้งนี้ได้มีการจัดทำแบบสอบถามผ่านทางช่องทางออนไลน์ และมีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 386 ฉบับ ซึ่งผลปรากฏว่ามีเพียง 2 ปัจจัย ได้แก่ ระบบการจัดการบริเวณพื้นที่ให้บริการ และ การส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการพื้นที่ Coworking Space และอีก 9 ปัจจัยที่เหลือไม่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการพื้นที่ Coworking Space นอกจากนี้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ยังได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจร่วมกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ ซึ่งผลปรากฏว่า รายได้และอาชีพส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการพื้นที่แตกต่างกัน แต่ส่วนของอายุที่แตกต่างกันไม่ได้ส่งผลต่อความพึงพอใจที่แตกต่างกัน

อ้อมจันทร์ วงศ์วิเศษ และวิลาลินี ยนต์วิทย์ (2560) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคในการเลือกใช้บริการธุรกิจออฟฟิศร่วมแบ่งปันในกรุงเทพมหานคร” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคในการใช้บริการธุรกิจ ออฟฟิศร่วมแบ่งปันในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการธุรกิจ Coworking Space ในด้านความสงบ และพื้นที่ส่วนตัวในการทำงานมีความเหมาะสมต่อการใช้งานมากที่สุด รองลงมาคือด้านการมีความสะดวกในการเดินทางเพื่อไปใช้บริการ (เช่น ใกล้รถไฟฟ้า, รถไฟฟ้าใต้ดิน หรือใกล้แหล่งที่พักอาศัย ฯลฯ) ด้านการประชาสัมพันธ์สถานที่ให้บริการผ่านสื่อโฆษณาตามสถานที่ต่างๆ และด้านพนักงานมีความสุภาพ และความเป็นกันเองขณะให้บริการ และเมื่อพิจารณาระดับความพึงพอใจในการเลือกใช้บริการ Coworking Space พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในการเลือกใช้บริการ Coworking Space ภาพรวมในระดับมาก โดยมีความพึงพอใจต่อกระบวนการให้บริการมากที่สุด งานวิจัยนี้จึงมีข้อเสนอแนะว่า ผู้ให้บริการธุรกิจบริการออฟฟิศร่วมแบ่งปันควรจัดกิจกรรมร่วมกับจัดโปรโมชั่นเพื่อดึงดูดให้ผู้ใช้บริการทั่วไป และสมาชิก ได้ร่วมพบปะสังสรรค์กัน เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และเกิดความคิดใหม่ๆ ในการดำเนินธุรกิจของผู้มาใช้บริการ

วีรพล พิษัญญากิจ (2562) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนา Coworking Space บริเวณสถาบันการศึกษา กรณีศึกษาบริเวณสยามสแควร์และสามย่าน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดและข้อจำกัดในการดำเนินงานของ Coworking Space ในบริเวณใกล้เคียงสถาบันการศึกษารวมถึง การศึกษารูปแบบและการให้บริการที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการพื้นที่ Coworking Space

ของผู้มาใช้บริการ ผลการศึกษา พบว่า ผู้มาใช้บริการส่วนใหญ่เป็นนิสิตเพศหญิงมากกว่าเพศชาย อายุประมาณ 19-28 ปี โดยจะมีความถี่ในการเข้ามาใช้บริการ Coworking Space ประมาณ 1-2 ครั้ง ต่อเดือน สำหรับช่วงระยะเวลาที่มีผู้เข้ามาใช้บริการมากที่สุด คือ ช่วงเวลา 18.00 -21.00 น. ซึ่งผู้มาใช้บริการส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการพื้นที่ในการทำงานมากที่สุด ส่วนสาเหตุที่เลือกมาใช้บริการในพื้นที่ Coworking Space เนื่องจาก พื้นที่บริเวณนี้มีสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างครบครัน ตลอดระยะเวลาในการทำงาน รวมถึง การเลือกพื้นที่ Coworking Space จากลักษณะทางกายภาพ และสิ่งแวดล้อมร่วมด้วย ได้แก่ การตกแต่งภายในอาคาร การมีบรรยากาศที่ผ่อนคลาย เป็นต้น งานวิจัยนี้จึงต้องการสนับสนุนให้นิสิตได้มีโอกาสไปนั่งทำงานและอ่านหนังสือในพื้นที่ Coworking Space ได้ตลอด 24 ชม. แทนการนั่งทำงาน หรืออ่านหนังสือในร้านกาแฟ

Gerdenitsch et al. (2016) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง Coworking Space แหล่งสนับสนุนทางสังคมสำหรับผู้เชี่ยวชาญ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเรื่องการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมภายใต้พื้นที่ Coworking Space ผลการศึกษา พบว่า Coworking Space เป็นแหล่งสนับสนุนทางสังคมที่มีคุณค่าโดยมีส่วนทำให้บุคคลที่เข้ามาใช้บริการในพื้นที่ Coworking Space เกิดการรับรู้ความสามารถของตนเอง และเกิดความพึงพอใจในการใช้ชีวิตเพิ่มขึ้น

Orel (2019) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการใช้ Coworking Space เพื่อสนับสนุนความสมดุลระหว่างการทำงาน และการใช้ชีวิต (work-life balance) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสมดุลของบุคคลระหว่างชีวิตการทำงาน และครอบครัว ผลการศึกษา พบว่า Coworking Space เป็นสถานที่ซึ่งบุคคลสามารถใช้ทำงานได้ และสามารถติดต่อสื่อสารร่วมกันได้ผ่านทางโซเชียล ผลที่ตามมา คือ ทำให้บุคคลจะมีความยืดหยุ่นในการใช้ชีวิต และมีวิธีการจัดการกับความขัดแย้งในครอบครัวได้ดีขึ้น แนวคิด Coworking Space จึงเป็นแนวคิดที่มีความสัมพันธ์กับแนวคิด work-life balance

Ivaldi, Galuppo, Calvanese, and Scaratti (2020) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบสวัสดิการในการทำงาน และระบบการบริหารจัดการของผู้ปฏิบัติงานจริงในพื้นที่ Coworking Space โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์รูปแบบของพื้นที่ coworking space ที่ส่งผลต่อผู้ปฏิบัติงาน และสังคม ผลการศึกษา พบว่า รูปแบบของพื้นที่ coworking space ที่แตกต่างกัน

ส่งผลโดยตรงต่อผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้ปฏิบัติงาน อาทิ ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ coworking space โดยหากมีสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ไม่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน จะทำให้ผู้ปฏิบัติเกิดความรู้สึกที่ไม่ดีต่อการทำงาน จึงกลายเป็นความท้าทายที่ควรมีการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการในพื้นที่ Coworking Space ให้มีประสิทธิภาพ

Orel and Bennis (2020) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องมุมมองต่อ Coworking Space ในบริบททางวิชาการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแนวคิดของ Coworking Space ทั้งในบริบทของสถานประกอบการ และสถานศึกษา เนื่องจากมีข้อมูลที่ว่า Coworking Space จะถูกใช้อย่างแพร่หลายในบริบทของสถานประกอบการ และภาคธุรกิจ และยังไม่ได้ใช้กันอย่างแพร่หลายในสถานศึกษา จึงนำไปสู่การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ โดยผลการศึกษานี้พบว่า Coworking Space เป็นอีกแนวคิดหนึ่งที่มีความสำคัญต่อสถานศึกษาโดยเป็นปัจจัยหนึ่งด้านสถานที่ที่สามารถช่วยเหลือ และสนับสนุนให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาดตนเอง และเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง แต่อย่างไรก็ตาม ยังทำให้เกิดข้อค้นพบร่วมด้วยที่ว่า ในปัจจุบันนี้สถานประกอบการภาคธุรกิจจะยังคงให้ความสำคัญต่อ Coworking Space ในระดับที่มากกว่าสถานศึกษา

Rickieno (2020) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการเรียนรู้ร่วมกันผ่านพื้นที่ Coworking Space ในมหาวิทยาลัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจบทบาทของ Coworking Space ในมหาวิทยาลัย และวิธีการสนับสนุนให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ร่วมกันภายในพื้นที่ Coworking Space ผลการศึกษาวิจัย พบว่าปัจจัยด้านสถานที่ ผู้ให้บริการ และระบบการให้บริการในพื้นที่ Coworking Space ส่งผลโดยตรงต่อนักศึกษา เนื่องจากมีส่วนทำให้นักศึกษาเกิดโอกาสที่ดีขึ้นในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และเกิดความคิดสร้างสรรค์ต่อการสร้างนวัตกรรมต่าง ๆ ทั้งนี้ยังมีส่วนทำให้นักศึกษาเกิดทักษะในด้านการทำงานเป็นทีม และเกิดปฏิสัมพันธ์ทางสังคมดีขึ้น

Han (2021) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องอิทธิพลของพื้นที่ในการจัดตั้ง Coworking Space ต่อผู้ประกอบการในประเทศจีน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้ของผู้ประกอบการในประเทศจีนที่มีต่อ พื้นที่ในการจัดตั้ง Coworking Space ผลการศึกษาวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 310 คนให้ข้อมูลว่า ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ Coworking Space ได้แก่ การมีบรรยากาศที่ดี การมีสิ่งอำนวยความสะดวกและมีระบบสัญญาณอินเทอร์เน็ตที่ดี จะทำให้ผู้ใช้บริการ Coworking Space

เกิดการรับรู้ด้านบวกต่อ Coworking Space งานวิจัยครั้งนี้จึงต้องการสนับสนุนให้สถานประกอบการ มีการปรับปรุง และพัฒนาพื้นที่ Coworking Space เพื่อดึงดูดให้ผู้ให้บริการเข้ามาใช้บริการพื้นที่ Coworking Space เพิ่มขึ้น

จากข้อมูลในส่วนของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น พบว่า งานวิจัยในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็น ศึกษาในบริบทการสร้างชุมชนของผู้ใช้บริการในพื้นที่ Coworking Space การศึกษากลยุทธ์เพื่อสร้างความพึงพอใจ และความคาดหวังของผู้ใช้บริการ และการศึกษาความพึงพอใจต่อการเข้ารับบริการในพื้นที่ Coworking Space ทั้งในสถานศึกษา และสถานประกอบการต่าง ๆ แต่ยังไม่พบการศึกษาวิจัย ในด้าน Coworking Space ในหน่วยงานของมหาวิทยาลัยไทย รวมถึงงานวิจัยในต่างประเทศส่วนใหญ่เป็นการศึกษาเกี่ยวกับมุมมองที่มีต่อพื้นที่ Coworking Space และการศึกษาด้านบทบาทของ Coworking Space ทั้งในมหาวิทยาลัย และสถานประกอบการภาคธุรกิจ เป็นหลัก และยังไม่พบ การศึกษาวิจัยในด้าน Coworking Space ในหน่วยงานของมหาวิทยาลัยต่างประเทศเช่นเดียวกัน ซึ่งถือเป็นสิ่งที่จะต้องศึกษาวิจัยในเรื่อง Coworking Space กรณีศึกษาหน่วยงานของมหาวิทยาลัยไทย ให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

จาก ข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า Coworking Space ในมหาวิทยาลัยไทย มีจุดกำเนิดมา จากเหตุผล 4 ประการ ได้แก่ ความต้องการสถานที่ทำงานเพื่อให้บุคคลในแวดวงเดียวกันสามารถ พบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน ความต้องการสร้างสังคมใหม่ที่เอื้อให้บุคคลซึ่งมาจาก บริบทการทำงานแตกต่างกันได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน ความต้องการในเชิง work life integration และการมีสถานที่ทำงานซึ่งช่วยอำนวยความสะดวกในการทำงาน Coworking Space ในมหาวิทยาลัยไทย จึงเป็นสถานที่ซึ่งนิสิต นักศึกษา บุคลากรในมหาวิทยาลัย และบุคคลภายนอก ที่ต้องการความเป็นอิสระในการทำงานสามารถใช้พื้นที่ Coworking Space ในการทำงานร่วมกันได้ โดยไม่จำเป็นต้องมาจากองค์กร หรือหน่วยงานเดียวกัน และมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บุคคลสามารถ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันอย่างอิสระ และเกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ดังนั้น ควรมีการสร้าง รูปแบบการดำเนินงานของ Coworking Space ที่เป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิด ประโยชน์สูงสุดทั้งต่อหน่วยงาน และสถาบันการศึกษา

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ในบทนี้เป็นการอธิบายถึงระเบียบวิธีวิจัยของงานวิจัยเรื่อง “University Coworking Space: กรณีศึกษา หน่วยงานสร้างนวัตกรรมของมหาวิทยาลัยไทย” เพื่อทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับความเป็นมา และจุดเริ่มต้นของ Coworking Space ในมหาวิทยาลัยไทย ความเหมือนและความแตกต่างของ Coworking Space มหาวิทยาลัยไทย และบทบาทสำคัญของ Coworking Space ในมหาวิทยาลัยไทย งานวิจัยนี้จึงได้ออกแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ และได้นำเสนอข้อมูลออกเป็น 5 หัวข้อ ได้แก่ รูปแบบของงานวิจัย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ วิธีในการเก็บรวบรวมข้อมูล ขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 รูปแบบในการวิจัย

ในงานวิจัยเรื่อง “University Coworking Space: กรณีศึกษา หน่วยงานสร้างนวัตกรรมของมหาวิทยาลัยไทย” เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เนื่องจากเป็นรูปแบบการวิจัยที่จะเป็นการศึกษาและทำความเข้าใจในเชิงลึกมากกว่าเชิงกว้าง (ชาย โปธิสิตา, 2547) ซึ่งเหมาะสมกับการทำความเข้าใจในเรื่องของ University Coworking Space ที่ต้องมีการศึกษาแบบองค์รวมของการวิจัยเชิงคุณภาพและมุ่งศึกษาและทำความเข้าใจอย่างเจาะลึก โดยมองการนำแนวคิดเรื่อง Coworking Space เข้ามาใช้ในฐานะเครื่องมือที่ช่วยให้พื้นที่ทำงานร่วมกันและสามารถตอบสนองต่อรูปแบบการใช้ชีวิตและการทำงานในยุคปัจจุบัน โดยจะทำความเข้าใจผ่านการศึกษาจากเอกสารและการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการใช้การสัมภาษณ์ผ่านแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ที่สร้างจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (สุรางค์ จันทวานิช, 2556) รวมถึงการใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วมเข้ามาประกอบในการวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลในด้านอื่น ๆ (ชาย โปธิสิตา, 2547) โดยได้ทำการศึกษาผ่านกรณีศึกษาหน่วยงานสร้างนวัตกรรมของมหาวิทยาลัยที่จัดพื้นที่ Coworking Space ที่เปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกมหาวิทยาลัยเข้ามาใช้บริการ นอกเหนือไปจากนิสิตนักศึกษา อาจารย์ บุคลากรภายใน

มหาวิทยาลัย จาก 5 พื้นที่ด้วยกัน ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

3.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

จากการเลือกพื้นที่ในการใช้เป็นกรณีศึกษา ซึ่งได้แก่ การจัดพื้นที่ Coworking Space ของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ รวมทั้งสิ้น 5 มหาวิทยาลัย ซึ่ง Coworking Space แต่ละพื้นที่มีหน่วยงานของมหาวิทยาลัยเป็นผู้บริหารจัดการ โดยมีผู้บริหาร 1 ท่าน มีเจ้าหน้าที่ดูแลโดยเฉพาะจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ และมีผู้มาใช้บริการจากทั้งภายในมหาวิทยาลัยและภายนอกมหาวิทยาลัย ตลอดทั้งวัน ทั้งนี้ผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับ Coworking Space ที่สามารถให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ผู้วิจัย วิเคราะห์เบื้องต้นพบว่ามี 4 กลุ่ม คือ 1.ผู้บริหาร Coworking Space 2.เจ้าหน้าที่ประจำ Coworking Space 3.บุคลากรภายในมหาวิทยาลัยที่เข้ามาใช้บริการ Coworking Space และ 4.บุคคลภายนอกมหาวิทยาลัยที่เข้ามาใช้บริการ Coworking Space โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.2.1 ผู้บริหารของ Coworking Space

ผู้บริหารคือผู้มีอำนาจในการบริหารจัดการหรือวางกลยุทธ์ของพื้นที่ Coworking Space ทำให้แนวทางหรือรูปแบบการทำงานส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับกลุ่มบุคคลเหล่านี้ ดังนั้นหากต้องการทราบถึงรูปแบบการดำเนินงาน แนวคิด และที่มาของการบริหารจัดการ การเข้าไปเก็บข้อมูลจากผู้บริหารของ Coworking Space จึงจะสามารถตอบโจทย์ในส่วนนี้ได้ และเนื่องจากแต่ละมหาวิทยาลัยมีผู้บริหาร Coworking Space 1 ราย ทำให้มีผู้บริหารให้สัมภาษณ์ทั้งหมด 5 ราย จาก 5 มหาวิทยาลัย

3.2.2 เจ้าหน้าที่ของ Coworking Space

เจ้าหน้าที่เป็นผู้ที่อยู่หน้างานประจำ ทำให้เจ้าหน้าที่เหล่านี้พบเจอกับผู้มาใช้บริการ และทราบถึงความสำเร็จ ความคืบหน้า ข้อจำกัด หรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นภายใน Coworking Space แต่ละแห่ง พร้อมทั้งยังเป็นเสมือนผู้ที่คอยจัดการกับปัญหาเฉพาะหน้าเมื่อมีเหตุการณ์ใด ๆ เกิดขึ้น ซึ่งกลุ่มนี้ เป็นผู้ที่สามารถให้ข้อมูลในส่วนของการดำเนินงานของ Coworking Space และผลลัพธ์ที่

เกิดขึ้นในพื้นที่ได้ ทั้งนี้ผู้วิจัย เลือกสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่ทำงานใน Coworking Space ของมหาวิทยาลัยต่างๆ มหาวิทยาลัยละ 1 ราย

3.2.3. นิสิตและบุคลากรภายในมหาวิทยาลัยที่เข้ามาใช้บริการ Coworking Space

จากการเปิดบริการ Coworking Space ในมหาวิทยาลัยนั้นผู้ที่มาใช้บริการส่วนหนึ่งคือกลุ่มของนิสิตและบุคลากรภายในมหาวิทยาลัย การเก็บข้อมูลจากกลุ่มคนเหล่านี้จะเป็นเสมือนส่วนที่ช่วยให้ทราบถึงความคาดหวังในการใช้บริการไปจนถึงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการใช้บริการในพื้นที่ที่เป็นเสมือนสถานที่เรียนและสถานที่ทำงานของตนเอง พร้อมทั้งทราบถึงผลลัพธ์จากผู้ใช้บริการพื้นที่โดยตรง ทั้งนี้การเลือกบุคลากรภายในมหาวิทยาลัยที่เข้ามาใช้บริการจำนวน 2 ราย เพื่อเป็นตัวแทนของกลุ่มใหญ่ที่เป็นบุคลากรจากภายในมหาวิทยาลัยที่เข้ามาใช้บริการ

3.2.4. บุคคลภายนอกมหาวิทยาลัยที่เข้ามาใช้บริการ Coworking Space

จากจุดเริ่มต้นในการจัดพื้นที่ Coworking Space ที่เปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกเข้ามาใช้บริการนอกเหนือไปจากบุคลากรภายในมหาวิทยาลัย เพื่อให้เกิดการพบปะ พูดคุย และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้มาใช้บริการ การที่มีบุคคลภายนอกมาใช้บริการจึงเป็นการตอบโจทย์ในส่วนนี้ได้ ดังนั้นการสัมภาษณ์ผู้มาใช้บริการกลุ่มนี้จึงมีความน่าสนใจตรงที่เพราะเหตุใดกลุ่มคนเหล่านี้จึงเลือกที่จะมาใช้บริการในพื้นที่ Coworking Space ของมหาวิทยาลัย อีกทั้งพวกเขาเหล่านี้ได้รับประโยชน์หรือผลลัพธ์อย่างไรในการเลือกใช้ Coworking Space ที่จัดบริการโดยมหาวิทยาลัย ทั้งนี้การเลือกบุคคลภายนอกมหาวิทยาลัยที่เข้ามาใช้บริการที่เข้ามาใช้บริการจำนวน 2 ราย เพื่อเป็นตัวแทนของกลุ่มใหญ่ที่เป็นบุคคลภายนอกที่เข้ามาใช้บริการ

และนอกจากการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลทั้ง 4 กลุ่มที่กล่าวไปข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยต้องการที่จะทราบถึงความเป็นมา จุดเริ่มต้น และการให้ความสำคัญของภาครัฐไทยกับการจัดพื้นที่ Coworking Space ของมหาวิทยาลัยไทย ผู้วิจัยจึงได้ทำการค้นคว้าหาข้อมูลและทราบว่าสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมอุทยานวิทยาศาสตร์ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมคือหน่วยงานที่ดูแลในเรื่องของการจัดสรรงบประมาณให้แก่มหาวิทยาลัยในการจัดพื้นที่ Coworking Space ผู้วิจัยจึงได้ทำการติดต่อขอสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริม

อุทยานวิทยาศาสตร์ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เพื่อที่จะทำให้ได้ ข้อมูลและความรู้เพิ่มเติมที่ชัดเจนและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

ทั้งนี้เมื่อรวมผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 4 กลุ่มจากแต่ละมหาวิทยาลัย และผู้ให้ข้อมูลในฐานะ ผู้รับผิดชอบโครงการระดับกระทรวง แล้วจะทำให้ได้ข้อมูลจากผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด 31 ราย โดย แบ่งเป็นมหาวิทยาลัยละ 6 ราย และผู้รับผิดชอบโครงการระดับกระทรวงอีก 1 ราย

3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

เนื่องจากงานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลมีสามส่วนประกอบ กันคือ การศึกษาจากเอกสารและการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการ ใช้การสัมภาษณ์ผ่านแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ประกอบการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.3.1 การศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ในส่วนที่จะเป็นการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนของในประเทศและต่างประเทศ ได้แก่ เอกสารที่ได้รับระหว่างการไปสัมภาษณ์และสังเกตการณ์ในพื้นที่ Coworking Space ของ มหาวิทยาลัยแต่ละแห่ง ไม่ว่าจะเป็นเอกสารแผนผังพื้นที่ของ Coworking Space เอกสาร รายละเอียดค่าธรรมเนียม และความเป็นมาของแต่ละพื้นที่ เพื่อทำความเข้าใจถึงความ เป็นมา แนวคิด เป้าหมายในการจัดพื้นที่ และรูปแบบการดำเนินงานของ Coworking space ซึ่งจะ เป็นฐาน ในการทำความเข้าใจในเรื่องต่อ ๆ ไป

3.3.2 การสัมภาษณ์ผ่านแบบสัมภาษณ์เชิงลึก

ในส่วนของการสัมภาษณ์จะเป็นการใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่สร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดพื้นที่ Coworking space โดยจะเป็นการสัมภาษณ์ด้วย รูปแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured) ซึ่งจะเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์สามารถตอบได้ อย่างอิสระด้วยข้อคำถามแบบปลายเปิด แต่ก็ยังมีใจความสำคัญหรือกรอบหลวม ๆ ที่ต้องการทราบ

ผ่านหัวข้อคำถามหรือประเด็นที่ผู้สัมภาษณ์วางไว้ (สุภางค์ จันทวานิช, 2556) เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ค่อนข้างมีความคิดเห็น มีความรู้ความเชี่ยวชาญ และมีความต้องการเป็นของตัวเอง การจะไปกำหนดการตอบด้วยคำถามที่โครงสร้างโครงสร้างชัดเจน จึงไม่สามารถทำให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่ต้องการได้ ผู้วิจัยจึงได้มีการวางแนวทางในการถามถึงเรื่องราวที่ต้องการทราบด้วยการสร้างเครื่องมือผ่านการทบทวนวรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง จนทำให้ได้เป็นการใช้เครื่องมือในรูปแบบของการสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยรูปแบบกึ่งโครงสร้างเพื่อให้ได้ข้อมูลในสิ่งที่ต้องการทราบ

โดยแบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่จัดทำขึ้นนั้นจะแบ่งตามกลุ่มตัวอย่างที่ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร Coworking space แบบสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ Coworking space แบบสัมภาษณ์นักศึกษาและบุคลากรภายในมหาวิทยาลัยที่เข้ามาใช้บริการ Coworking Space และแบบสัมภาษณ์บุคคลภายนอกมหาวิทยาลัยที่เข้ามาใช้บริการ Coworking Space โดยคำถามในแต่ละแบบสัมภาษณ์จะเป็นคำถามจะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับว่ากลุ่มตัวอย่างอยู่ในบริบทไหน แต่อย่างไรก็ตามทุกแบบสัมภาษณ์มีเป้าหมายและจุดมุ่งหมายเดียวกัน ซึ่งก็คือการตอบคำถามในการวิจัย ซึ่งในที่นี้ขอตัวอย่างคำถามจากแบบสัมภาษณ์ทั้ง 4 แบบสัมภาษณ์ เพื่อทำความเข้าใจภาพรวมในการถามคำถาม โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- (1) ตัวอย่างคำถามจากแบบสัมภาษณ์สำหรับผู้บริหาร Coworking space

“มีความคาดหวังหรือตั้งเป้าหมายสำหรับการจัดพื้นที่ Coworking Space ไว้
อย่างไร”

“จากการเปิดให้ใช้พื้นที่ Coworking Space อยากจะทราบว่าผลการดำเนินงาน
เป็นไปในทิศทางใด”

- (2) ตัวอย่างคำถามจากแบบสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ Coworking space

“ท่านคิดว่าผลการดำเนินงานของพื้นที่ Coworking Space แห่งนี้เป็นไปในทิศทาง
ใด”

“ท่านคิดว่าบรรยากาศในการใช้บริการพื้นที่ Coworking Space เป็นไปอย่างไร”

- (3) ตัวอย่างคำถามจากแบบสัมภาษณ์นักศึกษาและบุคลากรภายในมหาวิทยาลัยที่เข้ามาใช้
บริการ Coworking Space

“เพราะเหตุใดท่านจึงเลือกมาใช้บริการในพื้นที่ Coworking Space แห่งนี้”

“ท่านคิดว่าการใช้บริการใน Coworking Space แห่งนี้ตรงตามความต้องการของท่านหรือไม่ อย่างไร”

(4) ตัวอย่างคำถามจากแบบสัมภาษณ์บุคคลภายนอกที่เข้ามาใช้บริการ Coworking Space

“จากการใช้พื้นที่ Coworking Space ผลผลิตหรือผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในการทำงานของท่านไปไปในทิศทางใด”

“ท่านคิดว่าในปัจจุบัน Coworking Space สามารถตอบโจทย์การใช้ชีวิตและการทำงานในปัจจุบันได้หรือไม่ อย่างไร”

3.3.3 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม

การสังเกตแบบมีส่วนร่วม คือ การที่ผู้วิจัยได้รับรู้และสัมผัสกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นโดยตรง โดยได้เห็นถึงความเป็นไปและพฤติกรรมของบุคคลต่าง ๆ ผ่านการเฝ้ามองและมีส่วนร่วมในพฤติกรรมและปรากฏการณ์นั้น (ชาย โปธิสิตา, 2547) และในกรณีของงานวิจัยชิ้นนี้ผู้วิจัยจะเข้าไปนั่งในพื้นที่ Coworking space ของแต่ละมหาวิทยาลัยโดยตรงและทำการสังเกตสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่ทั้งในส่วนของการจัดสถานที่ การจัดวางอุปกรณ์ บรรยากาศโดยรวม รวมถึงพฤติกรรมของผู้มาใช้บริการว่าเป็นไปในทิศทางใด โดยใช้เวลานั่งในพื้นที่อย่างน้อยหนึ่งชั่วโมงในการสังเกตพื้นที่และพฤติกรรมเพื่อนำข้อมูลที่ได้อามาวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลจากวิธีอื่นในขั้นต่อไป

3.4 ขั้นตอนในการเก็บข้อมูล

หลังจากได้กำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลและสังเกตการณ์ ณ Coworking Space ของแต่ละมหาวิทยาลัย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.4.1 ก่อนการลงพื้นที่กรณีศึกษาทั้ง 5 มหาวิทยาลัย ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้อำนวยการสำนักงานเลขานุการ คณะกรรมการส่งเสริมอุทยานวิทยาศาสตร์ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ในวันที่ 17 กันยายน 2562 เพื่อให้ทราบถึงความเป็นมา จุดเริ่มต้นของการที่ภาครัฐให้ความสำคัญในเรื่องของ Coworking Space

3.4.2 ผู้วิจัยได้เดินทางไปมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ วิทยาเขตรังสิต เพื่อสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลและสังเกตการณ์ในพื้นที่ Coworking Space ในวันที่ 20 มกราคม 2563

3.4.3 ผู้วิจัยได้เดินทางไปจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเพื่อสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลและสังเกตการณ์ในพื้นที่ Coworking Space ในวันที่ 29 มกราคม 2563

3.4.4 ผู้วิจัยได้เดินทางไปมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์เพื่อสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลและสังเกตการณ์ในพื้นที่ Coworking Space ในวันที่ 13 มีนาคม 2563

3.4.5 ผู้วิจัยได้เดินทางไปมหาวิทยาลัยขอนแก่นเพื่อสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลและสังเกตการณ์ในพื้นที่ Coworking Space ในวันที่ 10 กันยายน 2563

3.4.6 ผู้วิจัยได้เดินทางไปมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เพื่อสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลและสังเกตการณ์ในพื้นที่ Coworking Space ในวันที่ 18 กันยายน 2563

3.4.7 ในช่วงเวลาที่ใช้เก็บข้อมูล ณ Coworking space ของแต่ละมหาวิทยาลัย ผู้วิจัยได้ไปนั่งทำงานในพื้นที่เพื่อสร้างความคุ้นเคยกับสถานที่ และทำการสังเกตความเป็นไปของเหตุการณ์ต่าง ๆ รวมถึงพฤติกรรมของผู้มาใช้บริการ Coworking space ทั้งในช่วงก่อนและหลังการสัมภาษณ์ พร้อมทั้งจดรายละเอียดต่าง ๆ ที่ได้รับทราบและพบเห็น เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวิจัยร่วมกับข้อมูลที่ได้จากเครื่องมืออื่น ๆ

3.4.8 เมื่อถึงกระบวนการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ขออนุญาตผู้ให้สัมภาษณ์เพื่อให้ได้การยินยอมสำหรับการบันทึกเสียง เมื่อได้รับอนุญาตจึงจะบันทึกเสียงบทสนทนา นอกจากนี้ในช่วงเวลาสัมภาษณ์จะต้องมีการจดประเด็นสำคัญที่ได้รับฟัง เพื่อที่จะเข้าใจภาพรวมว่าคำตอบเป็นไปในทิศทางใด

3.4.9 หลังจากการสัมภาษณ์ครบถ้วน ผู้วิจัยได้นำการบันทึกเสียงที่ได้มาถอดเทปการสัมภาษณ์และสรุปประเด็นต่าง ๆ เพื่อที่จะนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลของการศึกษาเรื่อง “University Coworking Space: กรณีศึกษา หน่วยงานสร้างนวัตกรรมของมหาวิทยาลัยไทย” จะเป็นการนำข้อมูลดิบที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งมี 5 ขั้นตอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.5.1 การจัดระบบข้อมูล โดยเริ่มจากการนำข้อมูลดิบที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างของพื้นที่ ในรูปของเสียงที่บันทึกมาทำการถอดเทปและเขียนออกมาในรูปแบบของการบรรยาย และนำข้อมูลที่ได้มาจัดทำงานตารางที่มีการกำหนดและแบ่งสัดส่วนของแหล่งที่มาของข้อมูลที่ชัดเจนทั้งจากพื้นที่ Coworking Space ของแต่ละมหาวิทยาลัยที่ศึกษาและจากประเภทของกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกัน เพื่อที่จะนำไปสู่ขั้นตอนของการสร้างรหัสของข้อมูลต่อไป

3.5.2 การสร้างรหัสของข้อมูลและการเชื่อมความสัมพันธ์ของข้อมูล ในขั้นตอนนี้จะเป็นการกำหนดรหัสหรือการแทนค่าของข้อมูลที่มี โดยข้อมูลที่เลือกนั้นอาจจะเป็นเพียงแค่วลี หรือจะเป็นประโยคที่สั้น ประโยคที่ยาวเป็นย่อหน้าหรืออาจยาวหลายย่อหน้าก็ได้ ทั้งนี้ในการวิจัยครั้งนี้จะเป็นการให้รหัสแบบอุปนัย กล่าวคือ จะทำการให้รหัสเมื่อได้มีการเก็บข้อมูลมาเรียบร้อยแล้วไม่ได้ปักธงไว้ก่อนหน้าการเก็บข้อมูล ซึ่งในกรณีของงานวิจัยชิ้นนี้ผู้วิจัยจะแทนค่าหรือให้ความหมายของความสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดพื้นที่ Coworking Space แล้วจึงทำการเรียบเรียงข้อมูล เพื่อที่จะหาแกนเรื่องที่สำคัญ (Theme) ของข้อมูลโดยพิจารณาจากคำถามการวิจัยและจากแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เมื่อได้แกนหลักแล้วก็จะทำการให้รหัสเป็นหัวข้อหลัก และข้อมูลที่เกี่ยวข้องจะถูกนำมาสร้างรหัสในหัวข้อย่อยถัดไป

3.5.3 การให้ความหมายข้อมูล และการสรุปข้อมูล ในขั้นตอนนี้เป็นการนำข้อมูลที่ได้จัดระบบไว้มาให้รหัสแบบอุปนัย (inductive) โดยแนวคิดการให้รหัสแบบอุปนัย (inductive) คือนักวิจัยจะไม่เตรียมรหัสไว้ล่วงหน้าแต่จะรอจนข้อมูลครบแล้วจึงเริ่มการอ่านข้อมูลทั้งหมดให้เข้าใจจนมองเห็นว่ามีเรื่องสำคัญ (Theme) ขึ้นมาจากข้อมูล (ชาย โพธิสิตา, 2547) สำหรับในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะไม่มีเตรียมรหัสไว้ก่อน เมื่อข้อมูลครบจึงเริ่มอ่านข้อมูลทั้งหมดและให้รหัสข้อมูลซึ่งอาจเป็นวลี ประโยค ย่อหน้าหนึ่ง หรือหลายย่อหน้าก็ได้ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ลงรหัสไว้มาดำเนินการกำหนดประเด็นหลัก (Theme) และทำการค้นหารวบรวมหัวข้อหลัก (categories) และหัวข้อย่อย (sub-

categories) และจัดกลุ่มตามประเด็นหลักและประเด็นย่อยที่เกี่ยวข้อง (ผ่านแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดพื้นที่ Coworking Space) ต่อมา ทำการสรุปผลที่ได้จากการแปลความหมายของข้อมูลว่าข้อค้นพบนั้นคืออะไร และทำการสรุปผลการวิจัยเพื่อนำไปสู่ขั้นตอนต่อไป โดยใช้แนวคิดการสรุปข้อมูลที่ว่า ในงานวิจัยเชิงคุณภาพนั้นการสรุปผลที่ได้จากการแปลความหมายของข้อมูลเป็นสิ่งสำคัญเนื่องจากการบ่งบอกว่าข้อค้นพบนั้นคืออะไรของ (ชาย โปธิสิตา, 2547)

3.5.4 การตรวจสอบความถูกต้องและน่าเชื่อถือของผลการศึกษา โดยตรวจสอบแบ่งออกเป็น 2 ส่วนด้วยกัน ทั้งในส่วนของการวิเคราะห์ภายในและการวิเคราะห์ภายนอก ซึ่งการวิเคราะห์ภายในจะเป็นการวิเคราะห์ว่ากระบวนการในการเก็บข้อมูลที่ได้มีความน่าเชื่อถือหรือไม่ เช่น กลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลมีความเหมาะสมหรือไม่ ระยะเวลาที่อยู่ในสถานที่เก็บข้อมูลนานพอที่จะทำให้ได้รับข้อมูลที่ครบถ้วนหรือไม่ เป็นต้น และการวิเคราะห์ว่ากระบวนการในการวิเคราะห์ข้อมูลมีความน่าเชื่อถือชัดเจน และสามารถตรวจสอบได้หรือไม่ (ปกรณ์ ศิริประกอบ, 2564) และในส่วนของการวิเคราะห์ภายนอกจะเป็นการตรวจสอบจากภายนอก โดยวิธีที่จะนำมาใช้คือ การตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) ประกอบด้วย การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data triangulation) โดยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้าน Coworking Space ตรวจสอบความถูกต้องร่วมกับผู้วิจัย การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (Investigator Triangulation) โดยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลไปให้นักวิจัยที่มีประสบการณ์ในการวิจัย เชิงคุณภาพได้วิเคราะห์ข้อมูล และตรวจสอบความถูกต้องร่วมกับผู้วิจัย และการตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) โดยผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลายเพื่อรวบรวมข้อมูลที่เป็นเรื่องเดียวกันทั้งจากข้อมูลทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสังเกตควบคู่กับการสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมการ (ชาย โปธิสิตา, 2547) ซึ่งการตรวจสอบสามเส้าถือเป็นการตรวจสอบว่าข้อมูลที่ได้จากการศึกษานั้นมีความถูกต้องหรือไม่ ผ่านการเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จากแหล่งที่แตกต่างกันมาเปรียบเทียบกันว่าตรงกันหรือไม่ ตัวอย่างเช่น การนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ข้อมูลที่ได้จากการสังเกต และข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยมีความสอดคล้องกันและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน (เอี่ยมพร หลินเจริญ , 2554)

3.5.5 การเขียนผลการศึกษาที่ได้ในรูปแบบของการบรรยาย เมื่อมีการตรวจสอบความถูกต้องและนำเชื่อถือของข้อมูลแล้ว ก็จะทำการนำข้อมูลที่ได้มาเขียนในรูปแบบของการบรรยายในรูปของรายงานการวิจัย และจะต้องมีการเขียนในลักษณะที่ชัดเจน ลึกซึ้ง และง่ายต่อการเข้าใจ

กล่าวโดยสรุปงานวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเป็นการศึกษาผ่านกรณีศึกษาของ Coworking Space ในมหาวิทยาลัยไทย จำนวน 5 มหาวิทยาลัย ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญในงานวิจัยครั้งนี้ จำนวนทั้งสิ้น 31 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร Coworking Space 5 คน เจ้าหน้าที่ประจำ Coworking Space 5 คน บุคลากรภายในมหาวิทยาลัยที่เข้ามาใช้บริการ Coworking Space 10 คน บุคคลภายนอกมหาวิทยาลัยที่เข้ามาใช้บริการ Coworking Space 10 คน และผู้รับผิดชอบโครงการในระดับกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม 1 คน มีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย การศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และมีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ประกอบด้วย การจัดระบบข้อมูล การสร้างรหัสของข้อมูลและการเชื่อมความสัมพันธ์ของข้อมูล การให้ความหมายข้อมูลและการสรุปข้อมูล และการตรวจสอบความถูกต้องและนำเชื่อถือของผลการศึกษาด้วยการการตรวจสอบสามเส้า ผลงานวิจัยครั้งนี้จึงทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับ Coworking Space ของมหาวิทยาลัยไทยที่ชัดเจนขึ้นทั้งในแง่ความเป็นมาและจุดเริ่มต้นในการจัดพื้นที่ Coworking Space ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ความเหมือนและความแตกต่างของ Coworking Space ในแต่ละมหาวิทยาลัย และบทบาทสำคัญของ Coworking Space ของมหาวิทยาลัยไทย และผู้บริหาร Coworking Space สามารถประยุกต์องค์ความรู้ที่ได้ไปสู่การตอบสนองความต้องการของผู้มาใช้บริการในพื้นที่ Coworking Space ได้เพิ่มขึ้น

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง “University Coworking Space: กรณีศึกษา หน่วยงานสร้างนวัตกรรมของมหาวิทยาลัยไทย” มุ่งตอบคำถามที่ว่า Coworking Space ในมหาวิทยาลัยไทยมีจุดเริ่มต้นอย่างไร และ Coworking Space ในมหาวิทยาลัยไทยเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร รวมถึงบทบาทสำคัญของ Coworking Space ในมหาวิทยาลัยไทยคืออะไรผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตการณ์ใน Coworking Space ทั้ง 5 มหาวิทยาลัย และข้อมูลที่ได้จากเอกสาร โดยผู้วิจัยจำแนกผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ออกเป็น 3 ประเด็นหลัก คือ 1.จุดเริ่มต้นของ Coworking Space ในมหาวิทยาลัยไทย 2.ความเหมือนและความแตกต่างของ Coworking Space ของมหาวิทยาลัยไทย และ 3.บทบาทสำคัญของ Coworking Space ของมหาวิทยาลัยไทย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 จุดเริ่มต้นของ Coworking Space ในมหาวิทยาลัยไทย

ตามที่ได้กล่าวไปแล้วในบทที่ 2 ถึงจุดเริ่มต้นของ Coworking Space ครั้งแรกในโลก และครั้งแรกในประเทศไทย ในบทนี้เป็นการกล่าวถึงจุดเริ่มของ Coworking Space ในมหาวิทยาลัยไทย โดยข้อมูลที่ได้มานั้นผ่านการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมอุทยานวิทยาศาสตร์ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และผู้ให้ข้อมูลทั้ง 5 มหาวิทยาลัย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1.1 การสนับสนุน Coworking Space โดยภาครัฐ และทำไมต้องเริ่มที่มหาวิทยาลัย

ในปี 2560 ทางกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ชื่อกระทรวงในขณะนั้น) ภายใต้อำนาจหน้าที่ของ “Innovative Startup หรือโครงการพัฒนารัฐวิสาหกิจนวัตกรรมเกิดใหม่ที่มีการเติบโตสูง” ได้มีการจัดสรรงบประมาณรวมถึงเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนให้มหาวิทยาลัยทั่วประเทศมีการจัดพื้นที่ Coworking Space โดยโครงการนี้จะเน้นไปที่การสร้างผู้ประกอบการ startup ให้

เกิดขึ้นในมหาวิทยาลัย เนื่องจากมองว่ามหาวิทยาลัยคือสถานที่ที่มีองค์ความรู้ มีทรัพยากรบุคคลที่เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ รวมถึงมีโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ตั้งแต่การให้งบประมาณครั้งแรกในปี 2560 จนถึงปี 2561 มีมหาวิทยาลัยที่ได้รับงบประมาณในการจัดพื้นที่ Coworking Space กว่า 30 แห่งทั่วประเทศ ซึ่งถือเป็นตัวเลขที่ค่อนข้างสูง ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมอุทยานวิทยาศาสตร์ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมดังนี้

“สิ่งแรกที่เราต้องทำคือ เราต้องสร้างฐานในมหาวิทยาลัยก่อน คนที่อยู่ในมหาวิทยาลัย นักศึกษาเยอะแยะมากมาย เด็กสมัยใหม่เขาก็มีลักษณะ แนวคิด หรือว่าจุดมุ่งหวัง จุดมุ่งหมายของเขาในการประกอบอาชีพหรือว่าใช้ชีวิตต่อไปที่ไม่เหมือนคนรุ่นเก่าแล้ว แต่ว่าเราจะ guide เขาไปในทางที่จะทำให้เกิดผลในทางที่เราต้องการ ในทางที่จะทำให้เกิด startup ได้ ซึ่งอันที่หนึ่งเราต้องไปทำให้เขาเกิดความรู้ ความตระหนัก หรือความเข้าใจ ก็คือการไปสร้าง inspiration สร้างแรงบันดาลใจให้เขาก่อนว่า ถ้าเขาจะมาเป็น startup เขามีโอกาสนะ เขาควรจะทำอะไรบ้าง ก็คือไปทำเรื่องของกิจกรรมต่าง ๆ ” (ผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมอุทยานวิทยาศาสตร์ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม)

“ถูกต้อง คือต้องเข้าใจก่อนว่าเวลาเราทำเราไม่ได้มองแค่กรุงเทพฯ เรามองประเทศประเทศไทยนะ โดยโครงการ Innovative Startup เปิดโอกาสให้มหาวิทยาลัยหลาย ๆ แห่งสามารถเสนอเข้ามาได้ ไม่เฉพาะมหาวิทยาลัยในกรุงเทพฯ เท่านั้น ที่นี้ต้องเข้าใจว่าในประเทศไทย ถ้าเราจะเอาแหล่งองค์ความรู้ คนเก่ง ๆ หรือทรัพยากรบุคคลที่เยอะแยะมากมาย นั้นก็อยู่ในมหาวิทยาลัยทั้งนั้น เพราะฉะนั้นเราก็เลยบอกว่า การจะไปปรับต้องไปปรับที่มหาวิทยาลัย และการปรับที่มหาวิทยาลัยมันคือการปรับ ถ้าเขาปรับได้ ปรับ mind set ของมหาวิทยาลัยให้เปลี่ยนตัวเองจากมหาวิทยาลัยที่สอนแบบเก่า ๆ หรือแนวคิดที่ว่าบัณฑิตออกมาเป็นแรงงานอย่างเดียว ให้เปลี่ยนแนวคิดว่า startup ก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่คนที่คุณผลิตออกมาเขาอาจจะไปในทางนี้ได้ แล้วมันก็เป็นโอกาสในการเติบโต เราไม่ได้บอกว่าทางนี้ดีที่สุดนะ บางคนเขาก็อาจจะไปเป็นอย่างอื่นได้ เพราะฉะนั้นเราก็เลยเน้นไปเปลี่ยนที่มหาวิทยาลัย ด้วยเหตุที่เขามีคนเก่ง ๆ มีของเยอะแยะที่จะให้บริการ อย่างที่บอก คนมา

อันดับแรก คนเก่งเพราะเขาจะต้อง *guide* เขาจะต้องช่วยเหลือคนที่อยากจะเป็น *startup* ต่อไป กับอันดับที่สองคือมหาวิทยาลัยมีศักยภาพในเชิง *facilities* หรือ *infrastructure* มีเครื่องมือเยอะแยะเต็มไปหมดอยู่ในมหาวิทยาลัย สิ่งเหล่านั้นมาจากไหน งบประมาณแผ่นดินทั้งนั้น แล้วเอาไปตั้งกองไว้ทำไม เอาออกมาใช้เลย งบประมาณนี้ เพราะฉะนั้นก็เลย *target* ไปที่มหาวิทยาลัย” (ผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมอุทยานวิทยาศาสตร์ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม)

“มหาวิทยาลัยมีศักยภาพในเชิง *facilities* หรือ *infrastructure* มีเครื่องมือเยอะแยะเต็มไปหมดอยู่ในมหาวิทยาลัย สิ่งเหล่านั้นมาจากไหน งบประมาณแผ่นดินทั้งนั้น แล้วเอาไปตั้งกองไว้ทำไม เอาออกมาใช้เลย งบประมาณนี้ เพราะฉะนั้นก็เลย *target* ไปที่มหาวิทยาลัย” (ผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมอุทยานวิทยาศาสตร์ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม)

จากบทสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมอุทยานวิทยาศาสตร์ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม จะเห็นได้ว่าฐานคิดในการสนับสนุนให้เกิดพื้นที่ *Coworking Space* ในมหาวิทยาลัย เนื่องจากมองว่ามหาวิทยาลัยคือพื้นที่ที่กระจายตัวอยู่ทั่วประเทศไทย และเป็นพื้นที่ที่พร้อมทั้งในเรื่องของโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวก ทรัพยากรต่าง ๆ ไปจนถึงบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ นอกจากนี้การที่ภาครัฐเลือกที่จะลงไปในระดับมหาวิทยาลัยก็เพื่อปูพื้นฐานความคิด แนวคิด ไปจนถึงสนับสนุนนิสิตนักศึกษาที่อยู่ในระดับมหาวิทยาลัยเพื่อเตรียมความพร้อมออกสู่สังคมการทำงานในอนาคต

4.1.2 แนวคิดที่สนับสนุนให้เกิดการจัดพื้นที่ *Coworking Space* ในมหาวิทยาลัยไทย

จากตัวเลขมหาวิทยาลัยที่ได้รับ การสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมอุทยานวิทยาศาสตร์ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมกว่า 30 แห่ง โดยยังไม่นับรวมมหาวิทยาลัยบางแห่งที่ได้รับงบประมาณจากภาคส่วนอื่น เช่นจาก *partner* เอกชน หรือที่ใช้งบประมาณของตัวเองในการจัดพื้นที่ ซึ่งถือเป็นตัวเลขที่ค่อนข้างสูง ทั้งนี้

ผู้วิจัยมองว่าเหตุผลที่มีส่วนสนับสนุนให้แต่ละมหาวิทยาลัยต้องการที่จะจัดพื้นที่ Coworking Space มี 5 เหตุผล โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) แนวความคิด Entrepreneurial University

ตามที่ได้นำเสนอแนวคิดนี้ไปแล้วในบทที่ 2 หัวข้อ 2.4 แนวความคิด Entrepreneurial University หรือมหาวิทยาลัยสร้างผู้ประกอบการมองว่ามหาวิทยาลัยควรที่จะพัฒนาและก้าวไปให้ทันกับบริบทโลกที่พัฒนาตลอดเวลา ซึ่งในปัจจุบันทักษะการเป็นผู้ประกอบการก็ได้รับความนิยมมากขึ้น Coworking Space จึงเข้ามาเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้เกิดการสร้างผู้ประกอบการภายในพื้นที่มหาวิทยาลัยได้ ดังบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“เรื่องของทิศทางมหาวิทยาลัยที่ move ไปในเรื่องของ **Entrepreneur University** คือเป็นมหาวิทยาลัยที่สร้างคนเป็นผู้ประกอบการ เพราะทักษะของการเป็นผู้ประกอบการคือทักษะที่จำเป็นในยุคของศตวรรษที่ 21 ทักษะของคนที่จะเป็นบัณฑิตในศตวรรษที่ 21 มหาวิทยาลัยทั้งหลายก็มีทิศทางในการ move ไปเป็นมหาวิทยาลัยที่สร้างผู้ประกอบการกันทั้งนั้น มหาวิทยาลัยชั้นนำของโลกก็ลองไปดูตัวอย่างของ Standform แม้กระทั่ง MIT หรืออะไรทั้งหลาย เพราะฉะนั้นจุฬาฯเองก็หันมาให้ความสำคัญกับทางด้านนี้ ประกอบกับ นโยบายของประเทศ ทิศทางของประเทศที่จะ move ไปในเรื่องของ Thailand 4.0 นะคะ ... แล้วก็เป็นเรื่อง Globalization เรื่องของการเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมโลก ทั้งหมดทั้งมวลนี้มันก็ทำให้เราต้องสร้างความเข้มแข็งในเรื่องของการสร้างผู้ประกอบการและความเป็นเรื่องของนวัตกรรมขึ้นมา **เราก็ต้องมาสร้าง Ecosystem ที่เหมาะสม** ที่นี้ในช่วงแรกเราก็ทำอยู่ภายในบริเวณจุฬาฯ ก็คือทำ **Cu Innovation Hub**” (ผู้บริหาร Siam Innovation District จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

“เพราะฉะนั้นถ้าถามว่าที่มาเป็นอย่างไร ที่มาคือแบบนี้ เรามองภาพใหญ่ เป้าหมายของเราคือทำให้เกิด **Entrepreneurial University** หรือมหาวิทยาลัยผู้ประกอบการ โครงการ **Innovative Startup** มีเป้าหมายในการทำให้เกิด

Entrepreneurial University ขึ้นมา คือมหาวิทยาลัยจะต้องปรับตัวในการสร้างผู้ประกอบการขึ้นมา เพียงแต่เราไปจับ focus ที่ startup เพราะว่ามันมีมูลค่าสูง เป็นนักรบเศรษฐกิจใหม่ตามนโยบายรัฐบาลอย่างที่บอก ก็ตอบนะว่าทำไมต้องเป็น Coworking นะ ที่มาเป็นอย่างไรร” (ผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมอุทยานวิทยาศาสตร์ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม)

“หลังจากนั้นการบริหารจัดการในส่วนนี้ทางมหาวิทยาลัยก็เข้ามาช่วยเหลือ ภายใต้โครงการที่มีชื่อว่า Entrepreneur University ซึ่งเป็นโครงการพัฒนาผู้ประกอบการในมหาวิทยาลัย” (เจ้าหน้าที่ศูนย์ทรัพย์สินทางปัญญาและบ่มเพาะวิสาหกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)

“อย่างนี้ครูรู้สึกว่ามันคือการให้ในสิ่งที่ คือมันเป็นการพัฒนา Entrepreneur มันเป็นการพัฒนาผู้ประกอบการจริง ๆ แล้วก็เกิดประโยชน์ร่วมกัน ทั้งมหาวิทยาลัยเองก็ได้เปิดตัวมหาวิทยาลัย ความเชี่ยวชาญ ตัวคน ตัว community ก็ได้ประโยชน์ได้ความรู้จากทั้งความรู้ที่เป็นเชิงวิชาการ และความรู้ที่เป็นความรู้ในเรื่องของ practical แล้วก็ได้อัปเดตเทรนด์ใหม่ ๆ แล้ว startup ก็ได้ประโยชน์ในการที่เหมือนกับเป็นพื้นที่ที่ทำให้เขาได้มีโอกาสเปิดตัวด้วย เพราะฉะนั้นมันได้ประโยชน์กันทุกฝ่าย” (ผู้บริหาร Siam Innovation District จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

2) ความต้องการจัดพื้นที่ที่เอื้อต่อการทำงานให้มีประสิทธิภาพและเอื้อต่อการจัดกิจกรรมในพื้นที่ (เป็น ecosystem ที่เหมาะกับการสร้างผลงาน)

Coworking Space ถูกมองว่าเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมกับการทำงานเนื่องจากเป็นการออกแบบที่เอื้อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ มีอิสระในการทำงานและการคิดเรื่องต่าง ๆ อันจะส่งผลให้มีประสิทธิภาพในการทำงานมากขึ้นกว่าการทำงานที่ห้องทำงานหรือที่

บ้าน ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริม
อุทยานวิทยาศาสตร์ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ดังนี้

“Co ก็คือมาร่วมกัน Working ก็คือมาทำงานร่วมกัน มันคือสถานที่สร้าง
นวัตกรรมหรือมาทำงานร่วมกัน startup ไม่เจอกันไม่ได้หรอก มันต้องมาเจอกัน
ต้องมาคุยกัน แล้วบางทีการเจอกัน การไปคุยกันอยู่ในกลุ่มเรา ไปเจอกันกลุ่มข้าง ๆ นั่ง
อยู่ คุยไปคุยมา เฮ้ย สนใจคล้าย ๆ กัน ต่อยอดกันได้พอดี ก็มันทำให้เกิดการเติบโต
หรือขยายโอกาสของเขา มันก็เลยจำเป็นต้องมีที่และ และที่นั่นมันก็ไม่ใช่แค่แบบ ไป
ปุ๊บเสื่อได้ต้นไม้ มันก็ไม่ใช่ มันต้องสร้างบรรยากาศข้างในให้มันมีบรรยากาศของการ
เอื้อให้เขาเกิดความคิดสร้างสรรค์ อันที่ 1 นั่นก็คือสร้างบรรยากาศ ทำ Coworking
Space ให้มีโต๊ะ มีเก้าอี้ และมีบรรยากาศก่อน” (ผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการ
คณะกรรมการส่งเสริมอุทยานวิทยาศาสตร์ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์
วิจัยและนวัตกรรม)

“ก็คือพอมารวมตัวกันแล้ว แล้วอย่างไรต่อ พอมารวมตัวกันแล้วไปไหนต่อ
ต้องมีคนช่วยไหม เพราะฉะนั้นอันที่สองก็เลยบอกว่า ถ้าอย่างนั้นก็ต้องมีสถานที่ให้
รวมกันสิ นี่แหละ Coworking Space ของเรา ต้องมีที่สิ อยู่ในมหาวิทยาลัย Ok ว่า
มานั่งหลังทอกี้ได้ สโมสรนิสิตมันก็ได้ แต่บรรยากาศของการช่วยกันคิด คือคนเรามัน
มีความรู้สึกในการแข่งขันของมันอยู่ในตัวนะ เห็นเพื่อนทำก็มีกำลังใจ แล้วการที่เรา
มีสถานที่ให้ ที่เรียกมันว่า Coworking Space” (ผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการ
คณะกรรมการส่งเสริมอุทยานวิทยาศาสตร์ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์
วิจัยและนวัตกรรม)

3) ให้ความสำคัญในเรื่องการจัดพื้นที่กลางเพื่อให้เกิดการพบปะ พูดคุย แลกเปลี่ยน ความคิดเห็น ตลอดจนสร้างให้เกิดเครือข่ายในพื้นที่

จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลพบว่าเป้าหมายหลักของพื้นที่ Coworking Space ก็คือ
จัดพื้นที่เพื่อให้คนมาพบปะ พูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ไปจนถึงการสร้างเครือข่าย
จากการมีปฏิสัมพันธ์ภายในพื้นที่ ดังบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“เราต้องการให้มันเกิด connection กัน ระหว่างโต๊ะข้าง ๆ พุดคุยกัน แลกเปลี่ยนความเห็นกัน แต่ว่าที่สำคัญที่สุดที่มาตั้งในมหาวิทยาลัยมันคือการที่เรา ต้องดึงศักยภาพของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยมาใช้ให้เกิดประโยชน์ด้วย” (เจ้าหน้าที่ ศูนย์ทรัพย์สินทางปัญญาและบ่มเพาะวิสาหกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)

“คือมันก็คือ Coworking space แต่คนก็ยังไม่ค่อยเข้าใจ Coworking space ว่ามันจะต้องแบ่งปันกัน ว่ามันจะต้องใช้ส่วนรวม นี่แหละคือปัญหาว่าคนไม่ค่อยเข้าใจ Coworking space จริง ๆ แล้วก็ยังไม่ค่อยเข้าใจบริบทว่าทำไมเราต้อง เปิด Coworking space โดยให้บริษัทภายนอกเข้ามาเช่าใช้ แต่ถ้าเกิดย้อนกลับไป ข้อแรกที่ว่าอธิบายก็จะเข้าใจได้ว่า เราเปิดเพื่อ connection ทั้งหมด ทั้งนักศึกษา อาจารย์ แล้วเขาเข้ามา connection กันหมดจริง ๆ” (เจ้าหน้าที่ ศูนย์ทรัพย์สินทางปัญญาและบ่มเพาะวิสาหกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)

“อยากให้มันมีผู้ประกอบการหรือนักศึกษาเข้ามาใช้พื้นที่เพื่อแบบเกิด connection ร่วมกัน คือเกิดการแลกเปลี่ยนทางธุรกิจตั้งแต่ทั้งผู้ใหญ่ และให้เด็ก เขาได้เห็นว่าคุณใหญ่เขาทำงานกันยังไงหรือจะติดต่ออะไรกันยังไง เกิดความร่วมมือระหว่างกันในห้อง” (เจ้าหน้าที่อุทยานวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์)

4) ความต้องการเชื่อมประสานระหว่าง หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาค มหาวิทยาลัย

Coworking Space เป็นเครื่องมือหนึ่งที่สามารถเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคมหาวิทยาลัย ผ่านการใช้พื้นที่ร่วมกัน การมีปฏิสัมพันธ์กันในพื้นที่ ตลอดจนการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีในพื้นที่ ดังบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“เราพยายามสร้างสิ่งที่เรียกว่า ecosystem นั้นเอง ก็คือการสร้างระบบ นิเวศน์ในการทำงานนวัตกรรมสำหรับผู้ประกอบการ เสริมสร้างศักยภาพผู้ประกอบการ ก็คือเราสร้าง ecosystem เพื่อ engage คน สร้าง networking แล้วก็มีการ ส่งเสริมศักยภาพผู้ประกอบการ แล้วก็เชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคการศึกษา เพราะเราเป็นหน่วยงานหนึ่งที่อยู่ตรงกลาง” (ผู้บริหารอุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่)

5) ความต้องการผลักดันงานวิจัยหรือผลงานภายในมหาวิทยาลัย ออกสู่ตลาดในเชิงพาณิชย์ ผ่านความร่วมมือของภาครัฐและภาคเอกชน

ในปัจจุบันมีแนวความคิดที่ส่งเสริมให้งานวิจัยในมหาวิทยาลัยสามารถนำไปต่อยอด และสามารถผลักดันให้งานวิจัยเหล่านั้นออกสู่ตลาดในเชิงพาณิชย์ ซึ่ง Coworking Space ก็ได้สามารถตอบโจทย์ในส่วนนี้ได้ เนื่องจากการเป็นพื้นที่ที่เชื่อมให้คนมาพบปะพูดคุยทั้งผ่านการทำงานและการทำกิจกรรม โดยเป็นบุคคลจากต่างที่มาต่างภาคส่วน ย่อมทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนแนวความคิด ความต้องการ ไปจนถึงการทำงานร่วมกัน และสร้างผลงานออกมาสู่ตลาด ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“หนึ่งของการตั้ง Coworking space ก็คือ ทำให้มหาวิทยาลัยมี connection มากขึ้น รวมไปถึงอาจารย์ เช่น เมื่อมีบริษัท startup เข้ามา แนนอนว่าเราจะมีการผลิตผลิตภัณฑ์ขึ้นมาหนึ่งตัวหรืออะไรก็ตาม เราจะทดลองใช้หรือเราจะยังงั้น เรารู้ใช่ไหม เดียวนี้ต้องมีลิขสิทธิ์ มี license มีการซื้อสูตรซื้ออะไร เพราะฉะนั้นงานวิจัยในมหาวิทยาลัย อาจารย์ส่วนใหญ่ของเราทำงานวิจัยอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็น ครีม หรือว่าผลิตภัณฑ์อะไรต่าง ๆ แต่ว่าอาจารย์เราไม่สามารถไปทำธุรกิจได้ เพราะเราใช้เวลาในการทำราชการเต็มเวลา เพราะฉะนั้นการขาย license การขายลิขสิทธิ์มันจึงเกิดขึ้นได้ ถ้าเกิดผู้ประกอบการเข้าสนใจ อันนี้ก็จะเป็นที่นักศึกษา แล้วก็ส่วนของอาจารย์ด้วย เพราะฉะนั้น Coworking space ตรงนี้ไม่ได้ตั้งขึ้นมาเพื่อให้เห็นเกิดการร่วมงานกันเฉย ๆ แต่ตั้งขึ้นมาเพื่อให้เกิด connection ทั้งหมดเลย ตั้งแต่บริษัทกันเอง นักศึกษา แล้วก็อาจารย์” (เจ้าหน้าที่ศูนย์ทรัพย์สินทางปัญญาและบ่มเพาะวิสาหกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)

“และอันที่ 2 ก็คือต้องมีเครื่องมือ เครื่องไม้เครื่องมือไม่จำเป็นนะ แต่ว่า ในมุมมองของเราเรากำลังสร้าง startup ที่เราบอกว่าเขาจำเป็นต้องมีเทคโนโลยีหรืองานวิจัย หรือนวัตกรรมอยู่เบื้องหลังของเขา เพราะฉะนั้นเราเลยมองว่าแค่ที่นี้อย่างเดียวมันไม่พอแล้ว เขาควรที่จะได้โอกาสในการที่จะสนใจ ถ้าเขาสนใจที่จะทำ ต้นแบบผลิตภัณฑ์อะไรสักอย่างหนึ่ง เขาน่าจะต้องมีเครื่องมือในการทำ

ออกมาได้” (ผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมอุทยาน
วิทยาศาสตร์ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม)

4.2 ความเหมือนและความแตกต่างของ Coworking Space ของมหาวิทยาลัยไทย

จากการศึกษาวิจัยพบว่า Coworking Space ของมหาวิทยาลัยไทย ทั้ง 5 มหาวิทยาลัย อันได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ มีทั้งความเหมือนและความแตกต่างกันในหลายแง่มุม ทั้งนี้เพื่อช่วยให้เข้าใจภาพรวมของแต่ละพื้นที่ได้ชัดเจนขึ้นในขั้นแรกผู้วิจัยได้ทำการจำแนกคุณลักษณะต่าง ๆ ของแต่ละมหาวิทยาลัยออกเป็น 12 มิติ ผ่านมุมมองของผู้วิจัยเอง โดยแบ่งเป็น 1. ชื่อ Coworking Space 2.เป้าหมาย 3.ทำเลที่ตั้ง 4.พื้นที่และแผนผัง 5.งบประมาณ 6.หน่วยงานผู้รับผิดชอบ 7.กฎระเบียบ 8.รูปแบบการให้บริการ 9.ผู้มาใช้บริการ 10.ค่าธรรมเนียม 11.เจ้าหน้าที่ประจำ Coworking Space และ 12.ช่องทางประชาสัมพันธ์ (รายละเอียดตามตารางที่ 1) และขั้นตอนต่อมาผู้วิจัยได้นำคุณลักษณะทั้ง 12 ข้อมาวิเคราะห์ความเหมือนความแตกต่างของแต่ละพื้นที่และอภิปรายออกเป็น 3 แง่มุมใหญ่ ๆ ได้แก่ งบประมาณ รูปแบบการบริหารจัดการ และ รูปแบบการให้บริการ (รายละเอียดตามตารางที่ 2) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.2.1 คุณลักษณะของ Coworking Space ของแต่ละมหาวิทยาลัย

จากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตพื้นที่และพฤติกรรม ทำให้ทราบถึงรายละเอียดของ Coworking Space ในแต่ละมหาวิทยาลัย ผู้วิจัยจึงได้ทำการจำแนกคุณลักษณะของ Coworking Space ของทั้ง 5 มหาวิทยาลัยออกเป็น 12 มิติ ซึ่งในส่วนนี้เป็นการกำหนดผ่านความคิดของผู้วิจัยเองที่มองว่าสามารถอธิบายข้อมูลด้านต่าง ๆ ได้ครอบคลุมมากที่สุด โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 คุณลักษณะของ Coworking Space ของแต่ละมหาวิทยาลัย
(จัดทำและรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาโดยผู้เขียน)

คุณลักษณะ	Coworking Space ของแต่ละมหาวิทยาลัย				
	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
ชื่อ	Siam Innovation District	Thammasat Creative Space	The Brick Space และ The Brick X	Innovation Hub	WU Coworking Space
เป้าหมาย	มีพื้นที่ทำงานระหว่างนักศึกษา ผู้ประกอบการ และภาครัฐ	เพื่อให้เกิดเครือข่ายในพื้นที่	เป็นจุดเชื่อมระหว่างภาคการศึกษา หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน	แลกเปลี่ยนพูดคุย เพื่อให้เกิดโครงการนวัตกรรม และ startup	พื้นที่ให้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อสร้างให้เกิดเครือข่าย
ทำเลที่ตั้ง	บริบทใจกลางเมืองหลวง	บริบทชานเมืองเขตปริมณฑล	บริบทของต่างจังหวัดภาคเหนือ	บริบทของต่างจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	บริบทของต่างจังหวัดภาคใต้
พื้นที่และแผนผัง	มีพื้นที่ทั้งหมด 999.19 ตร.ม.	มีพื้นที่ทั้งหมด 850 ตร.ม.	The Brick Space มีพื้นที่ 515 ตร.ม. และ The Brick X มีพื้นที่ 222 ตร.ม.	มีพื้นที่ทั้งหมด 128 ตร.ม.	มีพื้นที่ทั้งหมด 297 ตร.ม.
งบประมาณ	รับจากภาครัฐในช่วงต้นและจากเอกชนในช่วงต้นจนถึงปัจจุบัน	ในช่วงต้นได้รับงบประมาณมาจากภาครัฐ	- The Brick Space ใช้งบของตัวเองและจาก partner เอกชน - The Brick X รับจากภาครัฐช่วงต้น	ในช่วงต้นได้รับงบประมาณมาจากภาครัฐ	ในช่วงต้นได้รับงบประมาณมาจากภาครัฐ
หน่วยงานผู้รับผิดชอบ	ศูนย์กลางนวัตกรรมแห่งจุฬาลงกรณ์	ศูนย์ทรัพย์สินทางปัญญาและบ่มเพาะวิสาหกิจมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	Innovation Hub KKU	อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

คุณลักษณะ	Coworking Space ของแต่ละมหาวิทยาลัย				
	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
กฎระเบียบ	ยึดตามกฎระเบียบของมหาวิทยาลัย	ยึดตามกฎระเบียบของมหาวิทยาลัย	-The Brick Space ไม่ได้ยึดกฎระเบียบมหาวิทยาลัย -The brick X ยึดตามระเบียบของอุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	ยึดตามกฎระเบียบของมหาวิทยาลัย	ยึดระเบียบของอุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
รูปแบบการให้บริการ	เน้นพื้นที่ทำงานและจัดกิจกรรม	เน้นการให้เช่าพื้นที่รายเดือน ผู้ประกอบการ ภาคเอกชน	- The Brick Space เน้นให้เช่าพื้นที่ - The Brick X เน้นจัดกิจกรรม	เน้นในส่วนของนักศึกษาในการเข้ามาใช้พื้นที่	เน้นพื้นที่ทำงานและจัดกิจกรรม
ผู้มาใช้บริการ	มีนักเรียน นิสิต คนทำงาน และผู้ประกอบการ	กลุ่มของบริษัทเอกชนในประเภทของ startup	- The Brick Space ผู้ประกอบการ - The Brick X นักศึกษาและหน่วยงานภาครัฐ	ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษา แต่ก็มีเป็นส่วนของผู้ประกอบการบ้าง	ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษา แต่ก็มีในส่วนของเอกชนและภาครัฐบ้าง
ค่าธรรมเนียม	ปัจจุบันยังเปิดให้เข้าใช้บริการพื้นที่ได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย	มีค่าธรรมเนียมในการใช้พื้นที่ทำงาน บริการห้องประชุม และการจัดกิจกรรม	- The Brick Space มีค่าธรรมเนียม - The Brick X เข้าใช้ได้โดยไม่เสียค่าบริการ	ไม่เสีย ค่าธรรมเนียมในการใช้บริการ	ไม่เสียค่าธรรมเนียมในการใช้บริการพื้นที่ทำงาน แต่มีค่าบริการหากจัดกิจกรรม
เจ้าหน้าที่ประจำ	มีเพียงแม่บ้านและรปภ. อยู่ในพื้นที่	มีเจ้าหน้าที่นั่งในพื้นที่	มีเจ้าหน้าที่ ประจำ อยู่ในพื้นที่	มีเจ้าหน้าที่ นั่งทำงานในพื้นที่	ไม่มีเจ้าหน้าที่ประจำในพื้นที่
ช่องทางประชาสัมพันธ์	ติดตามทางเว็บไซต์ และ Facebook	ติดตามทาง Facebook	ติดตามทาง Facebook	ติดตามทางเว็บไซต์ และ Facebook	ติดตามทางเว็บไซต์

จากตารางจะเห็นได้ว่าได้มีการจำแนกคุณสมบัติของ Coworking Space ของแต่ละมหาวิทยาลัยออกเป็น 12 มิติ คือ 1.ชื่อ Coworking Space 2.เป้าหมาย 3.ทำเลที่ตั้ง 4.พื้นที่และแผนผัง 5.งบประมาณ 6.หน่วยงานผู้รับผิดชอบ 7.กฎระเบียบ 8.รูปแบบการให้บริการ 9.ผู้มาใช้บริการ 10.ค่าธรรมเนียม 11.เจ้าหน้าที่ประจำ Coworking Space และ 12.ช่องทางในการประชาสัมพันธ์ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.2.1.1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Coworking Space ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้วิจัย ลงพื้นที่ศึกษามีชื่อว่า Siam Innovation District ซึ่งอยู่ภายใต้การบริหารจัดการโดยศูนย์กลางนวัตกรรมแห่งจุฬาลงกรณ์ โดยมีเป้าหมายในการก่อตั้งคือ ต้องการให้ ecosystem ที่เหมาะสมสำหรับให้นักศึกษา ผู้ประกอบการภาคเอกชน มาพบปะ พูดคุย ได้ทำงานร่วมกันและร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้น ดังคำสัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่ศูนย์กลางนวัตกรรมแห่งจุฬาลงกรณ์ที่ว่า “เราก็ต้องมาสร้าง Ecosystem ที่เหมาะสม ที่นี้ในช่วงแรกเราก็ทำอยู่ภายในบริเวณจุฬาฯ ก็คือทำ Cu Innovation Hub ที่นี้เนื่องจากพอรัฐบาลมีทิศทางที่จะประชาสัมพันธ์ในเรื่องที่เรากำลังทำ ... คือนโยบายของจุฬาฯและนโยบายของประเทศชาติสอดคล้องกัน ก็เลยอนุมัติงบประมาณให้เราจัดตั้งตัว Siam Innovation District” โดยได้รับงบประมาณในการจัดตั้งจากภาครัฐและ partner ภาคเอกชนในช่วงต้น แต่ต่อมาเมื่อผ่านไปสักระยะหนึ่งก็ใช้งบประมาณของ partner ภาคเอกชน ร่วมกับงบของมหาวิทยาลัย และมีรูปแบบการบริหารจัดการโดยการยึดระเบียบของมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ Siam Innovation District ตั้งอยู่ในบริเวณห้างสรรพสินค้าสยามสแควร์วัน และติดกับรถไฟฟ้าสถานีสยาม กล่าวคือเป็นบริบทใจกลางเมืองหลวง เปิดให้เข้าใช้บริการแบบไม่มีค่าธรรมเนียม โดยมีพื้นที่ กว้าง 999.19 ตารางเมตร แบ่งเป็นทั้งหมด 4 ชั้น คือ 1) ชั้นใต้ดิน กว้าง 285.68 ตารางเมตร เป็นพื้นที่ของห้องทดลองและเครื่องมือต่าง ๆ รวมถึง มีส่วนของห้องประชุมสำหรับการจัดสัมมนาหรือจัดกิจกรรมต่าง ๆ 2) ชั้น 1 กว้าง 148.65 ตารางเมตร เป็นชั้นของส่วนต้อนรับ มีการให้ลงชื่อเข้าใช้ และแสดงป้ายประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ 3) ชั้น 2 กว้าง 271.06 ตารางเมตร เป็นชั้นของพื้นที่ทำงาน ในชั้นนี้จะมีร้านกาแฟที่ชื่อว่า Class เปิดให้บริการอยู่ รวมถึงมีห้อง

ประชุมขนาดเล็กเปิดให้ใช้บริการ จำนวน 2 ห้อง และ 4) ชั้น 3 กว้าง 293.80 ตารางเมตร เป็นพื้นที่ที่มีไว้จัดกิจกรรมต่าง ๆ และถ้าหากไม่มีกิจกรรมก็จะเป็นพื้นที่ทำงานแบบโตะเก้าอี้และโซฟา ซึ่งภายในพื้นที่มีแม่บ้านและ รปภ. ในการดูแลความสงบเรียบร้อยและไม่ได้มีเจ้าหน้าที่จากศูนย์กลางนวัตกรรมแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยประจำอยู่ในพื้นที่ และด้วยบริบทใจกลางเมืองหลวง การเดินทางที่ค่อนข้างสะดวก และไม่มีค่าธรรมเนียมในการเข้าใช้บริการทำให้มีผู้มาใช้บริการเป็นจำนวนมากในแต่ละวัน ส่วนใหญ่คือ เด็กนักเรียน นิสิต นักศึกษา และผู้ประกอบการภาคเอกชน ที่เดินทางเข้ามาทำงานภายในพื้นที่ ส่งผลให้รูปแบบในการให้บริการส่วนใหญ่เป็นไปในทางที่เน้นการให้บริการพื้นที่ทำงาน และสุดท้ายนี้สำหรับช่องทางในการประชาสัมพันธ์ของ Siam Innovation District มี 2 ช่องทางด้วยกัน คือ 1) ช่องทางเว็บไซต์ คือ <https://siaminnovationdistrict.com/> และ 2) ช่องทาง Facebook ที่ใช้ชื่อว่า “Siam Innovation District Official”

4.2.1.2 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Coworking Space ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่ผู้วิจัยลงพื้นที่ศึกษามีชื่อว่า Thammasat Creative Space ซึ่งอยู่ภายใต้การบริหารจัดการโดย ศูนย์ทรัพย์สินทางปัญญาและบ่มเพาะวิสาหกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยมีเป้าหมายในการก่อตั้งคือ ต้องการให้ผู้มาใช้บริการมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาได้ร่วมกิจกรรมหรือร่วมงาน กับภาคเอกชนที่เข้ามาเช่าพื้นที่ ดังคำสัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่ศูนย์ทรัพย์สินทางปัญญาและบ่มเพาะวิสาหกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่ว่า “เราต้องการให้มันเกิด connection กัน ระหว่างโตะข้าง ๆ พุดคุยกัน แลกเปลี่ยนความเห็นกัน แต่ว่าที่สำคัญที่สุดที่มาตั้งในมหาวิทยาลัยมันคือการที่เราต้องดึงศักยภาพของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยมาใช้ให้เกิดประโยชน์ด้วย” โดยในช่วงเริ่มต้นทาง Thammasat Creative Space ได้รับงบประมาณจากภาครัฐ แต่ต่อมาก็เป็นการใช้งบประมาณของมหาวิทยาลัย และมีการบริหารจัดการโดยการยึดระเบียบของมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ Thammasat Creative Space ตั้งอยู่ในพื้นที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ วิทยาเขตรังสิต และให้บริการโดยมีค่าธรรมเนียม คือ การเช่าพื้นที่ทำงานจะมีอัตราค่าธรรมเนียม 5000 บาทต่อเดือน และในส่วนของห้องประชุมจะอยู่ที่ชั่วโมงละ 300 บาท และการจัดกิจกรรม 3000 บาทต่อวัน (แต่บางกิจกรรมก็ไม่ต้องเสียค่าบริการหากเป็นกิจกรรมของนักศึกษาที่เกี่ยวข้องกับ startup) โดยมีพื้นที่ทั้งหมด 850 ตารางเมตร และแบ่งพื้นที่เป็น

4 ส่วน คือ 1) พื้นที่ทำงาน ที่มีโต๊ะ เก้าอี้ จัดวางไว้ให้ โดยแต่ละโต๊ะจะมีป้ายชื่อว่าเป็นของใครหรือหน่วยงานใดที่ทำการจองไว้ และยังมีมุมโต๊ะยาวให้นั่ง มุมน้ำดื่ม รวมถึงมุมเครื่องถ่ายเอกสารและ printer มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2) พื้นที่ห้องประชุมเล็ก 3) พื้นที่ห้องประชุมใหญ่ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม สัมมนา หรือ workshop และ 4) พื้นที่ของเจ้าหน้าที่ศูนย์ทรัพย์สินทางปัญญาและบ่มเพาะวิสาหกิจ โดยเป็นห้องทำงานที่กันผนังไว้จากพื้นที่ทำงานของ Coworking Space ทั้งนี้รูปแบบการให้บริการของ Thammasat Creative Space จะเน้นไปที่การให้เช่าพื้นที่ ส่งผลให้ผู้มาใช้บริการส่วนใหญ่คือผู้ประกอบการภาคเอกชนที่มาเช่าพื้นที่ทำงานแบบรายเดือน และในส่วนของช่องทางในการประชาสัมพันธ์นั้น ได้แก่ Facebook ที่ใช้ชื่อว่า “ศูนย์ทรัพย์สินทางปัญญาและบ่มเพาะวิสาหกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์”

4.2.1.3 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Coworking Space ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่ผู้วิจัยลงพื้นที่ศึกษามีชื่อว่า The Brick โดยแบ่งออกเป็น 2 พื้นที่ คือ The Brick X ที่ตั้งอยู่ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ วิทยาเขตแม่เหียะ มีการบริหารจัดการโดยอุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และ The Brick Space ที่ตั้งอยู่ในใจกลางเมืองเชียงใหม่ ที่ถนนศิริมงคลาจารย์ มีการบริหารจัดการโดยอุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ร่วมกับ partner ภาคเอกชน ซึ่งตั้งอยู่ในบริษัทของต่างจังหวัด ภาคเหนือ โดยมีเป้าหมายในการจัดตั้งพื้นที่ของ The Brick คือต้องการให้เป็นจุดเชื่อมระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และมหาวิทยาลัย และการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นในพื้นที่ ดังคำสัมภาษณ์ของผู้บริหารอุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่ว่า “เราพยายามสร้างสิ่งที่เรียกว่า ecosystem นั้นเอง ก็คือการสร้างระบบนิเวศน์ในการทำงานนวัตกรรมสำหรับผู้ประกอบการ เสริมสร้างศักยภาพผู้ประกอบการ ก็คือเราสร้าง ecosystem เพื่อ engage คน สร้าง networking แล้วก็มีการส่งเสริมศักยภาพผู้ประกอบการ แล้วก็เชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคการศึกษา เพราะเราเป็นหน่วยงานหนึ่งที่อยู่ตรงกลาง” ทั้งนี้ในช่วงเริ่มต้นนั้น The Brick Space ได้รับงบประมาณจาก partner ภาคเอกชน และ The Brick X ได้รับงบประมาณจากภาครัฐ ทำให้รูปแบบการบริหารจัดการมีความแตกต่างกัน โดย The Brick Space จะบริหารโดยมีความยืดหยุ่นสูง และคล่องตัวคล้ายรูปแบบของเอกชน และมี

อัตราค่าธรรมเนียมที่แน่ชัดทั้งรายวันและรายเดือน โดยมีรายละเอียดคือ 1.รูปแบบ Hot Desk ค่าธรรมเนียมเริ่มต้นที่ 50 บาทต่อชั่วโมง 2.รูปแบบ Private Office ค่าธรรมเนียมเริ่มต้นที่ 9,000 บาทต่อเดือน 3.รูปแบบ Fixed Desk หรือโต๊ะทำงานพร้อมช่องเก็บของ ค่าธรรมเนียมเริ่มต้นที่ 3,900 บาทต่อเดือน แต่ในส่วนของ The Brick X เป็นการบริหารจัดการโดยยึดตามระเบียบของอุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และไม่มีค่าธรรมเนียมในการเข้าใช้บริการ ในส่วนของพื้นที่ Brick Space มีพื้นที่ทั้งหมด 515 ตารางเมตร แบ่งเป็น 2 ชั้น โดยชั้น 1 มีขนาด 400 ตารางเมตร และชั้น 2 มีขนาด 115 ตารางเมตร โดยมีเจ้าหน้าที่อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ประจำพื้นที่ 1 คน แม่บ้าน 1 คน รปภ. 1 คน และมีการจ้างพนักงาน part-time ประจำอยู่ในพื้นที่ Coworking Space ในเวลากลางคืน เนื่องจาก The Brick Space เปิดให้บริการตลอด 24 ชั่วโมง ในส่วนของ The Brick X มีพื้นที่ทั้งหมด 222 ตารางเมตร และมีเจ้าหน้าที่อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ประจำพื้นที่ 1 คน ทั้งนี้รูปแบบการให้บริการของ The Brick Space เป็นรูปแบบที่เน้นการให้เช่าพื้นที่ทำงาน ส่งผลให้ผู้มาใช้บริการส่วนใหญ่คือผู้ประกอบการภาคเอกชน แต่ The Brick X เน้นไปที่การจัดกิจกรรมเสียส่วนใหญ่ ผู้มาใช้บริการจึงเป็นนักศึกษาและหน่วยงานภาครัฐ และในส่วนของช่องทางในการประชาสัมพันธ์นั้น ได้แก่ Facebook ที่ใช้ชื่อว่า The Brick Space ที่คอยนำเสนอข้อมูลต่าง ๆ ของ The Brick Space อย่างไรก็ตาม The Brick X นั้นไม่ได้มีช่องทางโดยตรง แต่ถ้าหากมีข่าวสารสำคัญก็จะมี การประชาสัมพันธ์ผ่านทางเพจ The Brick Space

4.2.1.4 มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Coworking Space ของมหาวิทยาลัยขอนแก่นที่ผู้วิจัยลงพื้นที่ศึกษามีชื่อว่า Innovation Hub ซึ่งอยู่ภายใต้การบริหารจัดการโดย Innovation Hub KKU ที่บริหารจัดการโดยยึดระเบียบของมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ Innovation Hub มีเป้าหมายแรกเริ่มในการจัดตั้งคือต้องการผู้มาใช้บริการทั้งในส่วนของนิสิตนักศึกษา ผู้ประกอบการภาคเอกชน เข้ามาใช้พื้นที่ร่วมกันแล้วมีการพูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น จนก่อให้เกิดความร่วมมือหรือโครงการร่วมกัน ดังคำสัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่ Innovation Hub KKU ที่ว่า “เราคาดหวังให้นักศึกษาและบุคคลทั่วไปเข้ามาที่ตัว Coworking Space ตรงนี้เพื่อแลกเปลี่ยนพูดคุย เพื่อให้เกิดโครงการที่เป็นนวัตกรรมแล้วก็ startup” โดยในช่วง

เริ่มต้นนั้น Innovation Hub ได้รับงบประมาณมาจากภาครัฐ แต่ต่อมาเมื่อดำเนินการไปได้ระยะหนึ่ง ก็เป็นการใช้งบประมาณของมหาวิทยาลัยเป็นหลัก ทั้งนี้ Innovation Hub ตั้งอยู่ในพื้นที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งเป็นบริบทต่างจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีพื้นที่ทั้งหมด 128 ตารางเมตร โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ 1) พื้นที่ทำงาน จะเป็นการจัดวางโต๊ะ เก้าอี้ กระจายตามจุดต่าง ๆ ซึ่งไม่ได้ห่างกันมาก 2) มุมด้านในของพื้นที่ทำงานจะเป็นโต๊ะทำงานของเจ้าหน้าที่ Innovation Hub 3) ห้องประชุม จะเป็นห้องประชุมเล็ก 1 ห้อง ให้บริการฟรีโดยจะต้องจองผ่านเว็บไซต์ 4) ห้องครัว ที่ใครก็สามารถเข้ามาใช้ได้ รวมถึงมุมเครื่องดื่มและขนมที่ให้บริการฟรีแก่ผู้มาใช้บริการ ซึ่งเจ้าหน้าที่ที่นั่งอยู่ในพื้นที่มีทั้งหมด 9 คน โดยเป็นเจ้าหน้าที่ที่ดูแลเรื่อง Coworking Space จำนวน 4 คน และเป็นเจ้าหน้าที่โครงการอื่นอีก 5 คน ทั้งนี้หากมีการจัดกิจกรรมในพื้นที่ เจ้าหน้าที่ก็จะต้องไปนั่งทำงานที่อื่น โดยอาจจะไปนั่งทำงานในห้องประชุมหรืออาจจะเป็นการทำงานในรูปแบบของ work from home เนื่องจากใช้พื้นที่ Coworking Space ในการจัดกิจกรรมไปแล้ว ทั้งนี้รูปแบบการให้บริการไม่มีค่าธรรมเนียมที่เน้นให้นักศึกษาเข้ามาใช้บริการในพื้นที่ ส่งผลให้ผู้มาใช้บริการส่วนใหญ่คือกลุ่มของนิสิตนักศึกษา หรืออาจจะมีส่วนของผู้ประกอบการภาคเอกชนบ้างในบางครั้ง และในส่วนของช่องทางประชาสัมพันธ์จะมี 2 ช่องทางคือ 1.ทางเว็บไซต์ <https://www.innohubkku.com/> และ 2.ทางแฟนเพจ Facebook ที่ใช้ชื่อว่า “Innovation Hub KKU”

4.2.1.5 มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

Coworking Space ของมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ที่ผู้วิจัยลงพื้นที่ศึกษามีชื่อว่า WU Coworking Space ซึ่งอยู่ภายใต้การบริหารจัดการโดย อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ และมีการบริหารจัดการโดยยึดระเบียบของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ทั้งนี้ WU Coworking Space มีเป้าหมายในการจัดตั้งคือ ต้องการจัดพื้นที่กลางให้นักศึกษา ผู้ประกอบการ และหน่วยงานราชการมาเจอกันและมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน จนเกิดเป็นเครือข่ายความสัมพันธ์ขึ้นในพื้นที่ โดยเน้นไปที่กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรม ดังคำสัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ที่ว่า “เป้าหมายของคนที่มาใช้ก็จะเป็นนักศึกษา เป็นผู้ประกอบการ ที่จะเข้ามาใช้ Coworking Space มาคุยกันเรื่องของธุรกิจ มาคุยกันเรื่องของ idea ต่าง ๆ นะครับ หรือว่ามาจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรม

เกี่ยวข้องกับ design thinking อะไรอย่างนี้ นั่นคือเป้าหมายของเรา” โดย WU Coworking Space ตั้งอยู่ในมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ถือเป็นบริบทต่างหวัด ภาคใต้ และมีพื้นที่ทั้งหมด 297 ตารางเมตร และมีร้านกาแฟที่ชื่อว่า WEDA Café ตั้งอยู่ในพื้นที่ ทั้งนี้การเข้าใช้บริการพื้นที่ทำงานไม่มีค่าธรรมเนียม แต่หากต้องการจัดกิจกรรมก็ต้องเสียค่าบริการตามที่กำหนดไว้ ซึ่งรูปแบบการให้บริการของ WU Coworking Space จะเน้นไปที่การใช้พื้นที่ทำงานและการจัดกิจกรรม ผู้มาใช้บริการส่วนใหญ่จะเป็นในส่วนของนิสิตนักศึกษา มีหน่วยงานภาครัฐและผู้ประกอบการภาคเอกชนบ้าง ทั้งนี้ในพื้นที่ไม่ได้มีเจ้าหน้าที่จากอุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์นั่งประจำ แต่จะมีนักศึกษาที่อยู่ร้านกาแฟภายในพื้นที่เป็นผู้ดูแล และในส่วนของช่องทางประชาสัมพันธ์ ได้แก่ เว็บไซต์: <https://walailak-co-working-space.business.site/>

4.2.2 วิเคราะห์ความเหมือนและต่างของ Coworking Space ของแต่ละมหาวิทยาลัย

เมื่อเข้าใจภาพรวมของ Coworking Space ในแต่ละพื้นที่แล้วผู้วิจัยจึงได้ทำการวิเคราะห์ความเหมือนความต่างและอภิปรายออกมาเป็น 3 แง่มุมใหญ่ ๆ คือ งบประมาณ รูปแบบการบริหารจัดการ และ รูปแบบการให้บริการ โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ตารางเปรียบเทียบ Coworking Space ของแต่ละมหาวิทยาลัย
(จัดทำและรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาโดยผู้เขียน)

แ่งมุม	รายละเอียดของแต่ละแ่งมุม ด้านความเหมือน และความแตกต่างของ Coworking Space
งบประมาณ	ได้รับงบประมาณจากภาครัฐควบคู่ไปกับการได้รับงบประมาณจากมหาวิทยาลัยในช่วงเริ่มต้น และใช้งบประมาณของมหาวิทยาลัยในระยะถัดมา
	ได้รับงบประมาณจากภาครัฐควบคู่ไปกับการได้รับงบประมาณจากมหาวิทยาลัยในช่วงเริ่มต้น และใช้งบประมาณของหน่วยงานตัวเองในระยะถัดมา

แ่งมุม	รายละเอียดของแต่ละแ่งมุม ด้านความเหมือน และความแตกต่างของ Coworking Space
	ได้รับงบประมาณ จากภาครัฐในช่วงเริ่มต้น และได้รับงบประมาณจาก partner ภาคเอกชนตั้งแต่ระยะเริ่มต้นจนถึงปัจจุบัน
	การได้รับงบประมาณ จาก partner เอกชนตั้งแต่ระยะเริ่มต้นถึงปัจจุบัน
รูปแบบการบริหารจัดการ Coworking Space	รูปแบบการบริหารจัดการภายใต้หน่วยงานของมหาวิทยาลัยแต่เพียงผู้เดียว และยึดระเบียบของมหาวิทยาลัยเป็นหลัก
	รูปแบบการบริหารจัดการภายใต้หน่วยงานของมหาวิทยาลัยแต่เพียงผู้เดียว ไม่ได้ยึดระเบียบมหาวิทยาลัยเป็นหลัก แต่เป็นการยึดระเบียบของหน่วยงานตัวเอง
	รูปแบบการบริหารจัดการแบบมี Partner ภาคเอกชน แต่ก็ยังยึดตามระเบียบของมหาวิทยาลัย
	รูปแบบการบริหารจัดการแบบมี partner เอกชน และไม่ได้ยึดระเบียบมหาวิทยาลัย
รูปแบบการให้บริการ Coworking Space	การเน้นให้ภาคเอกชนมาเช่าพื้นที่ทำงาน และจัดกิจกรรม
	การเน้นจัดกิจกรรมในพื้นที่
	การเปิดพื้นที่ให้ทุกคนเข้ามาใช้บริการ ทั้งพื้นที่ทำงานและการจัดกิจกรรมโดยไม่เสียค่าธรรมเนียม
	การเปิดพื้นที่ทำงานโดยไม่เสียค่าบริการแต่เสียค่าบริการเมื่อจะใช้จัดประชุม

จากตารางจะเห็นได้ว่ามีความเหมือนความต่างใน 3 แ่งมุมใหญ่ คือ งบประมาณ รูปแบบการบริหารจัดการ Coworking Space และ รูปแบบการให้บริการ Coworking Space โดยแต่ละแ่งมุมก็สามารถวิเคราะห์และอภิปรายผลออกมาในหลายคำตอบด้วยกัน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.2.2.1 งบประมาณ

เมื่อศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับงบประมาณการจัดตั้ง Coworking Space ในมหาวิทยาลัยไทย พบว่าการบริหารจัดการด้านงบประมาณสามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1.ได้รับงบประมาณในการจัดพื้นที่ Coworking Space จากภาครัฐควบคู่ไปกับการได้รับงบประมาณจากมหาวิทยาลัยในช่วงเริ่มต้น และใช้งบประมาณของมหาวิทยาลัยในระยะถัดมา

ในระยะเริ่มต้นของการจัดตั้ง Coworking Space พบว่างบประมาณหลักที่ใช้ในการจัดตั้งพื้นที่ Coworking Space มาจากการสนับสนุนของหน่วยงานภายนอกเป็นหลัก โดยในส่วนนี้จะได้รับงบประมาณจากภาครัฐซึ่งก็คืองบประมาณจากสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมอุทยานวิทยาศาสตร์ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เนื่องจากในการช่วงต้นต้องใช้งบประมาณค่อนข้างมากในการจัดสร้างและบริหารจัดการ ประกอบกับงบประมาณของหน่วยงานเองยังมีจำนวนเงินสนับสนุนที่ไม่เพียงพอจึงจำเป็นต้องใช้งบประมาณจากหน่วยงานภายนอกมาช่วยสนับสนุน และในระยะต่อมาเมื่อได้ดำเนินการไปสักระยะหนึ่ง และ Coworking Space เริ่มอยู่ตัว หน่วยงานจะเริ่มมีความสามารถบริหารจัดการภายใต้การใช้งบประมาณของตนเองหรืออาจจะได้รับงบประมาณสนับสนุนจากงบประมาณของมหาวิทยาลัย

โดยมหาวิทยาลัยได้รับงบประมาณในการจัดพื้นที่ Coworking Space จากภาครัฐควบคู่ไปกับการได้รับงบประมาณจากมหาวิทยาลัยในช่วงเริ่มต้น และใช้งบประมาณของมหาวิทยาลัยในระยะถัดมามีด้วยกัน 2 พื้นที่ คือ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ในช่วงการจัดตั้งพื้นที่ Coworking Space ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้รับงบประมาณจากสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมอุทยานวิทยาศาสตร์ควบคู่กับงบประมาณจากมหาวิทยาลัย ซึ่งเมื่อดำเนินการได้ในระยะหนึ่งก็เป็นการใช้งบประมาณจากมหาวิทยาลัย ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“ต้องบอกว่าเราไม่ได้ใช้งบหลัก ๆ จากกระทรวงเสียทีเดียว คือหลังจากที่เราได้รับงบกองแผนงานของมหาวิทยาลัยเขาก็ดูตรงนี้ แล้วเราก็มารับช่วงอีกทีหนึ่งให้มาดูแลพื้นที่ตรงนี้ต่อ เพราะฉะนั้นจุดประสงค์แรกเริ่มของกองแผนงานของมหาวิทยาลัยของบไป เราอาจจะไม่รู้ว่างบประมาณตั้งเป้าไว้อย่างไร แต่ถามว่า support ตรงนี้มีไหม มหาวิทยาลัยก็มีการให้เงินมา support ส่วนหนึ่งเช่นกัน” (เจ้าหน้าที่ศูนย์ทรัพย์สินทางปัญญาและบ่มเพาะวิสาหกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)

“แต่ตอนนี้กระทรวงวิทย์ก็ไม่ได้ support อะไรแล้ว หลังจากที่ได้รับสนับสนุนเงินมาก่อนหนึ่งแล้วก็จัดสรรอุปกรณ์มาให้แล้ว หลังจากนั้นก็ได้สนับสนุนอะไรแล้ว หลังจากนั้นการบริหารจัดการในส่วนนี้ทางมหาวิทยาลัยก็เข้ามาช่วยเหลือ ภายใต้โครงการที่มีชื่อว่า Entrepreneur University ซึ่งเป็นโครงการพัฒนาผู้ประกอบการในมหาวิทยาลัย” (เจ้าหน้าที่ศูนย์ทรัพย์สินทางปัญญาและบ่มเพาะวิสาหกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)

- มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ในช่วงการจัดตั้งพื้นที่ Coworking Space ของมหาวิทยาลัยขอนแก่นได้รับงบประมาณจากสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมอุทยานวิทยาศาสตร์ ควบคู่กับงบประมาณจากมหาวิทยาลัย ซึ่งเมื่อดำเนินการได้ในระยะหนึ่งก็เป็นการใช้งบประมาณจากมหาวิทยาลัย ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“เริ่มแรกเลย เราได้รับงบประมาณจากกระทรวงการอุดมศึกษา เพื่อที่จะทำโครงการที่ชื่อว่า Innovation Hub ซึ่งจะมี 5 clusters เราจะได้รับในส่วนของ Creative Economy เป็น cluster ที่เกี่ยวข้องกับงานสร้างสรรค์ ตอนที่ก่อสร้างก็คือจะใช้งบประมาณในส่วนนั้น แล้วพอจบตรงนั้นมันหมดไปเราก็จะได้งบจากทางมหาวิทยาลัย” (เจ้าหน้าที่ Innovation Hub KCU มหาวิทยาลัยขอนแก่น)

2.ได้รับงบประมาณในการจัดพื้นที่ Coworking Space จากภาครัฐควบคู่ไปกับการได้รับ
งบประมาณจากมหาวิทยาลัยในช่วงเริ่มต้น และใช้งบประมาณของหน่วยงานตัวเองในระยะถัดมา

มหาวิทยาลัยที่ได้รับงบประมาณในการจัดพื้นที่ Coworking Space จากภาครัฐควบคู่ไปกับการได้รับงบประมาณจากมหาวิทยาลัยในช่วงเริ่มต้น และใช้งบประมาณของหน่วยงานตัวเองในระยะถัดมามีด้วยกัน 2 พื้นที่ คือ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ และ The Brick X ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

ในช่วงเริ่มดำเนินการจัดตั้งพื้นที่ Coworking Space มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ได้รับงบประมาณจากสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมอุทยานวิทยาศาสตร์ควบคู่กับการสนับสนุนพื้นที่จากมหาวิทยาลัย ซึ่งเมื่อดำเนินการได้ในระยะหนึ่งก็เป็นการใช้งบประมาณของหน่วยงานตัวเองเป็นหลัก ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“มหาวิทยาลัยด้วยส่วนหนึ่ง อว. เขาก็สนับสนุนในเรื่องของค่าก่อสร้าง ค่าปรับปรุงพื้นที่ ค่าเฟอร์นิเจอร์ แล้วก็พวกเครื่องไม้เครื่องมือที่เป็นครุภัณฑ์ ในส่วนของมหาวิทยาลัยเราก็สนับสนุนในเชิงพื้นที่ ก็คือได้พื้นที่ตรงนี้ ซึ่งมีตึกมีอะไรเรียบร้อยแล้ว เราก็เปลี่ยนตรงนี้ทั้งปีก แล้วก็เราจัดการเรื่องเครื่องปรับอากาศ อันนี้เราลงทุนเอง” (ผู้บริหารอุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์)

“ในตอนแรก ๆ เราก็ให้บริการฟรีในปี 61 กับปี 62 นะ เราให้บริการฟรีเพื่อที่จะทำให้ห้องเป็นที่รู้จัก ซึ่งตอนนี้ห้องเป็นที่รู้จักกันแล้ว ปี 63 เราก็เริ่มเก็บค่าบริการเพื่อที่จะเอารายได้ตรงนั้นมาเพื่อที่จะปรับปรุงห้อง เพราะว่าห้องนี้เราต้องดูแลเอง คือไม่ได้มีงบประมาณจากมหาวิทยาลัยมาในการดูแล เพราะฉะนั้นเราต้องพยายามที่จะคับคับประคองดูแลตัวเอง

ต่อไปได้” (ผู้บริหารอุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์)

- The Brick X ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ในช่วงเริ่มดำเนินการจัดตั้งพื้นที่ Coworking Space The Brick X ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้รับงบประมาณจากสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมอุทยานวิทยาศาสตร์ควบคู่กับงบประมาณจากมหาวิทยาลัย ซึ่งเมื่อดำเนินการได้ในระยะหนึ่งก็เป็นการใช้งบประมาณของหน่วยงานตัวเองเป็นหลัก ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“The Brick X มันเป็นส่วนหนึ่งของตึก เพราะว่าตึกเรานี่ 500 ล้าน แล้วก็ มีโครงการของกระทรวงวิทย์ฯ ที่ไปอุดหนุนมหาวิทยาลัยทั่วประเทศ เป็นเรื่องของวัสดุ ครุภัณฑ์ เป็นหลัก แล้วเราเป็นเหมือนเอกชน คนที่มาเช่าตรงนั้นสถานที่ตรงนั้นแล้วมาช่วยกันบริหารจัดการ” (เจ้าหน้าที่อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่)

3.การได้รับงบประมาณการจัดตั้ง Coworking Space จากภาครัฐ ในช่วงเริ่มต้น และได้รับงบประมาณจาก partner ภาคเอกชนตั้งแต่ระยะเริ่มต้นจนถึงปัจจุบัน

มหาวิทยาลัยที่ได้รับงบประมาณการจัดตั้ง Coworking Space จากภาครัฐ และจาก partner ภาคเอกชนตั้งแต่ระยะเริ่มต้นจนถึงปัจจุบันมีเพียงพื้นที่เดียว คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยในระยะเริ่มต้นของการจัดตั้ง Coworking Space พบว่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้รับงบประมาณสนับสนุนเพื่อใช้ในการจัดตั้ง Coworking Space การจากภาครัฐ และจาก partner ภาคเอกชน เพื่อนำงบประมาณมาใช้ในการบริหารจัดการหน่วยงาน แต่เมื่อระยะเวลาผ่านไปก็เป็นการใช้งบประมาณที่ได้การสนับสนุนจาก partner ภาคเอกชนเป็นหลัก ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับ Coworking Space ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดังนี้

“งบประมาณที่ใช้ในการจัดพื้นที่คือถ้าเฉพาะตัวนั้นะ Siam Innovation District คือรับมาจากรัฐบาล แล้วก็ก็มี Cooperate สนับสนุน 5 ปี เรามี partner เราทำ MOU กัน

แล้วก็คือทำ MOU ร่วมกับ 3 บริษัท คือ KBank Thaibev แล้วก็ กฟน. ก็คือทั้งสาม สนับสนุนเป็นเวลา 5 ปี เพื่อสนับสนุนที่นี่” (ผู้บริหาร Siam Innovation District จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

4.การได้รับงบประมาณการจัดตั้ง Coworking Space จาก partner เอกชน ตั้งแต่ตั้งแต่ ระยะเวลาเริ่มต้นจนถึงปัจจุบัน

มหาวิทยาลัยที่ได้รับงบประมาณการจัดตั้ง Coworking Space จาก partner เอกชน ตั้งแต่ ตั้งแต่ ระยะเวลาเริ่มต้นจนถึงปัจจุบันมีเพียงพื้นที่เดียว คือ The Brick Space ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนจาก partner ภาคเอกชนตั้งแต่ช่วงเริ่มต้นจนถึงปัจจุบัน ดังตัวอย่าง บทสัมภาษณ์ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง กับ Coworking Space ของ The Brick Space ของ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ดังนี้

“คือต้องดูเป้าหมายมหาวิทยาลัยว่าเป้าหมายมหาวิทยาลัยอยากได้อะไร คือต้องดูว่า มหาวิทยาลัยจะตั้งไปเพื่ออะไร มันคือเป้าหมายมากกว่า คือจะตั้งไปทำไม ความเหมาะสม ขึ้นอยู่กับเป้าหมายเลย ถ้าพูดถึง success factors นั้นน่าจะต้องมี partner ข้างนอก คือ ถ้ามหาวิทยาลัยทำโดด ๆ นี่ไม่รอด ทำคนเดียวนะ อยากทำก็ทำ อะไรอย่างนี้ไม่รอด ต้อง มี partner จาก ข้างนอก ” (เจ้าหน้าที่อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่)

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่า ในระยะเริ่มต้นของการจัดตั้ง Coworking Space งบประมาณหลักที่ใช้ในการจัดตั้งหน่วยงาน Coworking Space ของทั้ง 5 มหาวิทยาลัย ล้วนมาจากการสนับสนุนของหน่วยงานภายนอกเป็นหลัก ทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชน เนื่องจากต้องมีการใช้งบประมาณค่อนข้างมากในการจัดสร้างและบริหารจัดการ ประกอบกับ งบประมาณของหน่วยงานตัวเองไม่เพียงพอจึงจำเป็นต้องใช้งบประมาณจากหน่วยงานภายนอกมาช่วยสนับสนุน และในระยะ ต่อมาเมื่อได้ดำเนินการจัดตั้ง Coworking Space อย่างต่อเนื่อง และ Coworking Space เริ่มอยู่ตัว หน่วยงานจะเริ่มมีความสามารถบริหารจัดการภายใต้การใช้งบประมาณของตนเอง โดยอาจจะได้รับ งบประมาณสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย หรือจาก partner ภาคเอกชนในบางส่วน

4.2.2.2 รูปแบบการบริหารจัดการ Coworking Space

เมื่อศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการของ Coworking Space ในมหาวิทยาลัยไทย พบว่าสามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1.รูปแบบการบริหารจัดการภายใต้หน่วยงานของมหาวิทยาลัยแต่เพียงผู้เดียว และยึดระเบียบของมหาวิทยาลัยเป็นหลัก

มหาวิทยาลัยที่มีรูปแบบการบริหารจัดการภายใต้หน่วยงานของมหาวิทยาลัยแต่เพียงผู้เดียว และยึดระเบียบของมหาวิทยาลัยเป็นหลัก มีด้วยกัน 2 พื้นที่ คือ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งจากการศึกษาพบว่า Coworking Space ในรูปแบบนี้จะยึดแนวทางการบริหารหน่วยงานตามระเบียบของมหาวิทยาลัยเป็นหลัก ส่งผลให้มีความล่าช้าในการบริหารงาน และติดขัดในบางกรณีที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณ ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับ Coworking Space ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยขอนแก่น ดังนี้

“เขาเรียกว่าอะไร มันเป็นกระบวนการจัดการภายในของมหาวิทยาลัยอีกทีหนึ่งที่เราไม่สามารถไปเปลี่ยนแปลงเขาได้ เช่น ระเบียบของการจะเก็บเงินแบบ เขาเรียกว่าอะไร เก็บเงินแบบค่าเช่าโต๊ะ มหาวิทยาลัยไม่มี มหาวิทยาลัยบอกว่าค่าเช่าโต๊ะคืออะไร เราก็ต้องชี้แจงไปว่ามันคือค่าธรรมเนียม เราก็เลยต้องใช้คำว่าค่าธรรมเนียมไปแทน แล้วก็เป็นเรื่องการขอ wifi เราไม่สามารถขอมาเพื่อบอกว่าให้กับบริษัทใช้เป็นเดือนได้ เขาก็ให้มาแค่ user แบบเป็น guest ซึ่งใช้ได้แค่ 7 วัน เราก็ใช้วิธีขอ 7 วันก็จริง แต่เราก็ขอเป็น 20 user ไปเลย เพื่อ 7 วันหมดก็จะได้ต่อไปเลย คือมันก็ยังไม่ได้ support เราเป็นเดือน แต่เราก็ใช้วิธีบริหารจัดการเอาเอง ประมาณนี้ครับ” (เจ้าหน้าที่ศูนย์ทรัพยากรเส้นทางปัญญาและบ่มเพาะวิสาหกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)

“ส่วนใหญ่ก็เป็นระเบียบจัดซื้อจัดจ้างนี่แหละค่ะ แล้วก็ของเรามันไม่ได้แค่ มันไม่ใช่แค่สถานที่ เราจะมีแบบเหมือนทุนให้นักศึกษาที่มีความคิดหรือ idea ไปทำโครงการด้วยอะไรแบบนี้ ซึ่งก็จะต้องอยู่ในระเบียบอยู่ในกรอบของระเบียบเหมือนกันค่ะ” (เจ้าหน้าที่ Innovation Hub KGU มหาวิทยาลัยขอนแก่น)

2.รูปแบบการบริหารจัดการภายใต้หน่วยงานของมหาวิทยาลัยแต่เพียงผู้เดียว ไม่ได้ยึดระเบียบมหาวิทยาลัยเป็นหลัก แต่เป็นการยึดระเบียบของหน่วยงานตัวเอง (ที่ไม่ได้ขัดกับมหาวิทยาลัย)

มหาวิทยาลัยที่มีรูปแบบการบริหารจัดการภายใต้หน่วยงานของมหาวิทยาลัยแต่เพียงผู้เดียว ไม่ได้ยึดระเบียบมหาวิทยาลัยเป็นหลัก แต่เป็นการยึดระเบียบของหน่วยงานตัวเอง (ที่ไม่ได้ขัดกับมหาวิทยาลัย) มีด้วยกัน 2 พื้นที่ คือ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ และ The Brick Space ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จากการศึกษาพบว่า แม้ว่าหน่วยงาน Coworking Space ในมหาวิทยาลัยบางแห่งจะมีวิธีการบริหารจัดการภายในหน่วยงานที่ขึ้นตรงกับมหาวิทยาลัยก็ตาม แต่หน่วยงานก็ไม่ได้ยึดวิธีการบริหารงานตามระเบียบของมหาวิทยาลัย โดยจะเป็นการบริหารงานภายใต้กฎระเบียบที่จัดตั้งขึ้นมาโดยเฉพาะภายในหน่วยงานของตน ทั้งนี้จะต้องไม่ขัดต่อกฎระเบียบและวิธีการบริหารงานของมหาวิทยาลัย ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า รูปแบบการบริหารงานลักษณะนี้จะเป็นอิสระ และยืดหยุ่นมากกว่าการขึ้นตรงกับกฎระเบียบของมหาวิทยาลัย ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับ Coworking Space ของ The Brick X ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ (ยึดตามระเบียบของอุทยานวิทย์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์) ดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

“ถ้าอย่างเช่น The Brick Space เราทำกับ partner นะ เราทำร่วมกัน เพราะว่ามันน่าจะง่ายกว่าในการบริหารจัดการในกรณีของเงินอะไรอย่างนี้ แต่ในส่วนของ The Brick X ก็เป็นภายใต้อุทยานวิทยาศาสตร์ฯ มช. แต่ว่าเราก็ดำเนินการทั้งสองที่ของเราเอง คือเรา run เอง แต่โดยรวมก็คือมันมีความยืดหยุ่น แล้วเราก็สามารถขับเคลื่อนไปได้ง่ายกว่า เพราะว่าเอกสารของภาครัฐมันค่อนข้างยุ่งยากในการ declare หรือว่าอะไรอย่างนี้ แล้วในส่วนของ The Brick Space ก็คือมีเจ้าหน้าที่ไปทำงานตรงนั้น 100% เลย ดูแลตรงนั้น 100% ก็คือบริหารจัดการทุกอย่างในนั้น” (เจ้าหน้าที่อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่)

“คือจริง ๆ เราเป็นผู้จัดการสำนักงาน คือ ดูในเรื่องของสำนักงาน หมายถึงว่า การกำหนดราคาเราจะเป็นคนกำหนด นโยบาย หรือขั้นตอนการใช้ห้องจะเป็นอย่างไร เราจะเป็นคนกำหนด รวมถึงกำหนดพวกขอบเขตต่าง ๆ เราจะเป็นคนดำเนินการ ส่วนใหญ่ก็จะแบ่งกันกับเจ้าหน้าที่ในหน่วยงาน” (เจ้าหน้าที่อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์)

3.รูปแบบการบริหารจัดการแบบมี Partner ภาคเอกชน แต่ก็ยังยึดตามระเบียบของมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยที่มีรูปแบบการบริหารจัดการแบบมี Partner ภาคเอกชน แต่ก็ยังยึดตามระเบียบของมหาวิทยาลัยมีเพียงพื้นที่เดียวคือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จากการศึกษาพบว่า แม้ว่าหน่วยงาน Coworking Space ในมหาวิทยาลัยบางแห่งจะมีการบริหารจัดการแบบมี Partner ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร โดยวัตถุประสงค์ คือ เพื่อให้หน่วยงานมีงบประมาณที่เพียงพอในการจัดสรรทรัพยากร แต่อย่างไรก็ตาม หน่วยงานก็ยังคงยึดวิธีการบริหารจัดการตามระเบียบของมหาวิทยาลัยเป็นหลัก ส่งผลให้ขาดความคล่องตัว และติดขัดในบางขั้นตอน ไปจนถึงความล่าช้าในด้านต่าง ๆ ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับ Coworking Space ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดังนี้

“ในส่วนของมหาวิทยาลัยมันจะดูเหมือนแบบเหมือนเปิด ๆ มากกว่าแล้วก็ บางครั้งการอยู่ภายใต้หน่วยงานของมหาวิทยาลัยทำให้ระเบียบหรือขั้นตอนต่าง ๆ เป็นไปอย่างยึดติดกฎและระเบียบทั้งในส่วนของระเบียบค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในแต่ละเดือน” (ผู้บริหาร Siam Innovation District จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

“คือพี่ต้องเช็คของ คือเก้าอี้ทุกตัวมีบาร์โค้ด แล้วเรื่องไม่เหมือน Coworking space ที่อื่นก็คือ อุปกรณ์ทุกชิ้นคือมันซื้อใหม่ยาก เปลี่ยนใหม่ยาก คือต้องเช็คทุกตัวว่าอยู่ในสภาพเดิมหรือเปล่า อะไรวางนี้” (เจ้าหน้าที่ Siam Innovation District จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

“มันไม่ใช่แค่เรื่องของความเข้าใจอย่างเดียวค่ะ มันเป็นเรื่องของการที่ยึดติดอยู่กับวิธีการทำงานที่อยู่ในกรอบ แล้วก็มีการกรอบในเรื่องของการจัดซื้อจัดจ้าง อาจจะต้องบอกว่ามันมีอายุการใช้งานของมัน เหมือนกับระเบียบราชการที่มันมีอายุการใช้งาน ตัวนี้จะต้องใช้ได้ไม่ต่ำกว่า 5 ปี ถึงจะสามารถจัดซื้อใหม่ได้ เครื่องพิมพ์อันนี้ต้องไม่ต่ำกว่า 5 ปี ถึงจะสามารถจัดซื้อใหม่ได้ ไม่ใช่ดูว่ามันเสียแล้ว เพราะว่ามันใช้งานเยอะ เพราะอย่างนั้นก็บอกเรื่อง regulation ก็ได้” (ผู้บริหาร Siam Innovation District จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

4.รูปแบบการบริหารจัดการแบบมี partner เอกชน และไม่ได้ยึดระเบียบมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยที่มีรูปแบบการบริหารจัดการแบบมี partner เอกชน และไม่ได้ยึดระเบียบมหาวิทยาลัยมีเพียงพื้นที่เดียวคือ The Brick Space ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จากการศึกษาพบว่าการที่ Coworking Space มีวิธีการบริหารจัดการแบบมี Partner ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารเป็นหลักเพื่อให้เกิดความสะดวกในการบริหารจัดการตนเอง นอกจากนี้ในการบริหารงานก็จะไม่ได้ยึดตามระเบียบของมหาวิทยาลัยรูปแบบการบริหารลักษณะนี้จึงค่อนข้างเป็นอิสระ คล่องตัว และสะดวกต่อการจัดสรรทรัพยากรภายในหน่วยงานทั้งในด้านบุคลากร และงบประมาณ ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับ The Brick Space ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ดังนี้

“อันนี้ถ้าเป็นที่ร่วมกับ partner คือ ไม่ต้องนำเรื่องเข้าสภามหาวิทยาลัยในการบริหารจัดการ ก็จะเป็นในแนวของภาคเอกชน กิ่ง ๆ งบประมาณนั้น คือ partner เราเป็นเอกชน คนที่มาเช่าตรงนั้นสถานที่ตรงนั้นแล้วมาช่วยกันบริหารจัดการ เพราะถ้าเข้าระเบียบมหาวิทยาลัยมันจะยุ่งยากมากในการบริหารจัดการ” (เจ้าหน้าที่อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่)

จากข้อมูลที่ได้กล่าวไปข้างต้นจะเห็นได้ว่าการบริหารจัดการภายใต้ระเบียบมหาวิทยาลัยจะมีข้อจำกัดบางประการ คือ ขาดความคล่องตัว ติดขัดกับกฎระเบียบ ทำให้การบริหารจัดการมีความล่าช้าตามไปด้วย ในทางกลับกันในส่วนของ Coworking Space ที่ไม่ได้ยึดตามระเบียบมหาวิทยาลัยก็คือ The Brick X ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และ WU Coworking Space ของมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ เนื่องจากทั้งสองส่วนบริหารจัดการภายใต้ระเบียบของหน่วยงานตัวเอง ซึ่งก็คือระเบียบของ

อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ทำให้มีความคล่องตัวและยืดหยุ่นกว่าการใช้ระเบียบมหาวิทยาลัย แต่อย่างไรก็ตามระเบียบของอุทยานวิทยาศาสตร์ก็สอดคล้องและไม่ได้ขัดกับระเบียบมหาวิทยาลัยแต่อย่างใด นอกจากนี้ยังมีในส่วนของ The Brick Space ที่ไม่ได้ยึดกฎระเบียบ และมีรูปแบบการบริหารจัดการคล้ายเอกชน ทำให้มีความคล่องตัว และยืดหยุ่นในการดำเนินการเรื่องต่าง ๆ

4.2.2.3 รูปแบบการให้บริการ Coworking Space

เมื่อศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับรูปแบบการให้บริการ Coworking Space ในมหาวิทยาลัยไทยพบว่า สามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

1) รูปแบบการให้บริการที่เน้นให้ภาคเอกชนมาเช่าพื้นที่ทำงาน และจัดกิจกรรม

มหาวิทยาลัยที่มีรูปแบบการให้บริการที่เน้นให้ภาคเอกชนมาเช่าพื้นที่ทำงาน และจัดกิจกรรม มี 2 พื้นที่ที่ใช้รูปแบบนี้ ได้แก่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และ The Brick Space ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งจากการที่ในแต่ละมหาวิทยาลัยได้มีการจัดพื้นที่เป็น Coworking Space ทำให้บุคคลทั้งภายในหน่วยงาน และภายนอกหน่วยงานได้เข้ามาใช้บริการกันอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะภาคเอกชนที่สามารถเข้ามาใช้ประโยชน์ได้โดยตรงทั้งในส่วนของ การเช่าพื้นที่ Coworking Space ในการทำงาน และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสร้างแรงขับเคลื่อนภาคธุรกิจ และเพื่อดึงดูดความสนใจจากนักศึกษาในมหาวิทยาลัย และบุคคลภายนอกที่ต้องการพื้นที่ในการทำกิจกรรมสร้างสรรค์ร่วมกัน ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับ Coworking Space ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และ The Brick Space ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ดังนี้

“เราต้องการให้มันเกิด connection กัน ระหว่างโต๊ะข้าง ๆ พูดคุยกัน แลกเปลี่ยนความเห็นกัน แต่ว่าที่สำคัญที่สุดที่มาตั้งในมหาวิทยาลัย คือ การที่เราต้องดึงศักยภาพของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยมาใช้ให้เกิดประโยชน์ด้วย เช่น Coworking space เปิดขึ้นมาเพื่อให้บริษัทเอกชนข้างนอกเข้ามาเช่าใช้ ซึ่งบริษัทพวกนี้เป็นบริษัท startup ที่ยังไม่ได้มี

ต้นทุนสูงที่จะไปใช้สถานที่แพง ๆ เราก็เปิดตัวนี้ให้มาเช่าใช้ก่อนเพื่อเริ่มต้นธุรกิจ” (เจ้าหน้าที่ศูนย์ทรัพย์สินทางปัญญาและบ่มเพาะวิสาหกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)

“workshop มันก็จะมีทั้งจากหน่วยงานเอกชนแล้วก็ภาครัฐ แต่ถ้าหน่วยงานเอกชนก็เหมือนกันค่ะ ก็อาจจะมาขอใช้สถานที่ มันก็ต้องดูวัตถุประสงค์ของงานด้วยค่ะว่ามันมี partner โดยใครไหม หรือว่ามีวัตถุประสงค์ยังไง เอกชนก็จะมีราคาค่าเช่าที่น้อยกว่า บางครั้งเขาจะมีค่าเบรคค่าอะไรที่เราจัดทำให้อะไรอย่างนี้ เพราะว่าตึกเราก็จะมีพวกร้านค้าแพะอะไรอย่างนี้ เราก็จะ link กับร้านค้าแพะให้อะไรอย่างนี้” (เจ้าหน้าที่อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่)

2) รูปแบบการให้บริการที่เน้นการจัดกิจกรรมในพื้นที่

มหาวิทยาลัยที่มีรูปแบบการให้บริการที่เน้นการจัดกิจกรรมในพื้นที่มีเพียงพื้นที่เดียวคือ The Brick X ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยจะเน้นไปที่การเปิดให้จัดกิจกรรมภายในพื้นที่ และเพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลทั้งภายใน และภายนอกหน่วยงานได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมภายในพื้นที่ ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับ Coworking Space ของ The Brick X ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ดังนี้

“ถ้าอย่างของ The Brick X ก็จะมีพวกหน่วยงานภาครัฐเหมือนกันที่มาขอใช้สถานที่เรา ก็จัดเป็นหัวข้อ ๆ ไป เขาก็ติดต่อทำหนังสือเข้ามาขอใช้พื้นที่บริการ บางครั้งก็ฟรีบ้าง อะไรอย่างนี้ค่ะ คือตอนนี้กำลังพัฒนาไปเรื่อย ๆ มันก็ต้องดูทิศทางอะไรอย่างนี้ค่ะ ว่ามันเป็นยังไง” (เจ้าหน้าที่อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่)

“โดย The Brick X จะอยู่ที่ตึกเราเลย ที่ตึก Nother Science Park อยู่ที่วิทยาเขตแม่เหียะนะคะ ซึ่งตัวนี้เราจะวาง positioning เป็น Event Space ค่ะตัวนี้ เน้นเป็นที่ Event Space เพราะว่ามันเป็นตึกที่เป็นตึกของเราเองอย่างนี้ค่ะ เป็นตึกที่เราได้เงินจากสอว. อันเก่าค่ะ มาทำตึกตัวนี้ ก็จะมีตัว Coworking Space เป็น positioning เป็น Event Space เวลาเรามี workshop หรือจัดสัมมนาเราก็มาใช้พื้นที่ตรงนั้นได้เหมือนกัน

บรรยากาศมันจะไม่เชิงทางการมาก ก็จะเหมาะกับเวลาทำ events หรือว่าสัมมนา workshop” (เจ้าหน้าที่อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่)

3) รูปแบบการให้บริการที่เปิดพื้นที่ให้ทุกคนเข้ามาใช้บริการ ทั้งพื้นที่ทำงานและการจัดกิจกรรมโดยไม่เสียค่าธรรมเนียม

มหาวิทยาลัยที่มีรูปแบบการให้บริการที่เปิดพื้นที่ให้ทุกคนเข้ามาใช้บริการ ทั้งพื้นที่ทำงานและการจัดกิจกรรมโดยไม่เสียค่าธรรมเนียมได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยเป็นการเปิดพื้นที่ให้ทุกคนเข้ามาใช้บริการได้ทั้งในส่วนของพื้นที่ทำงาน และการจัดกิจกรรม โดยที่บุคคลผู้มาใช้บริการไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แต่ละบุคคลได้มีโอกาสมาพบปะ พูดคุย ทำกิจกรรมร่วมกัน และเกิดการเรียนรู้ร่วมกันได้ภายในพื้นที่ Coworking Space ซึ่งถือเป็นเป้าหมายหลักของการจัดตั้งหน่วยงาน Coworking Space ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับ Coworking Space ของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ดังนี้

“Coworking space จะเน้นไปในส่วนของการจัดกิจกรรม และการจัด workshop ภายในพื้นที่ และในส่วนของพื้นที่ของโต๊ะทำงานที่เปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามาใช้ได้อย่างเต็มที่ ซึ่งจุดเด่นของที่นี่ก็คือการไม่ต้องเสียค่าบริการในการเข้าใช้พื้นที่ทำให้มีคนมาใช้บริการเป็นจำนวนมากทั้งในส่วนของพื้นที่ทำงานและห้องประชุม และบริเวณของพื้นที่จัดกิจกรรม” (ผู้บริหาร Siam Innovation District จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

“คือที่ Innovation Hub ไม่ได้เก็บค่า คือเข้าใช้ฟรีทุกอย่าง โดยจุดเริ่มต้นในการก่อตั้งก็คือคาดหวังให้นักศึกษา และบุคคลทั่วไปภายนอกมหาวิทยาลัยเข้ามาใช้พื้นที่ Coworking Space เพื่อเป็นพื้นที่ในการพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และก่อให้เกิดโครงการที่เป็นนวัตกรรม หรือกลายเป็น startup ต่อไป ซึ่งเปิดบริการให้นักศึกษา อาจารย์ บุคลากรภายในมหาวิทยาลัยและบุคคลภายนอกเข้ามาใช้บริการโดยไม่เสียค่าธรรมเนียม ภายในพื้นที่ 128 ตารางเมตร ที่มีบริการน้ำและขนมวางไว้ให้ และมี

เจ้าหน้าที่ประจำอยู่ในพื้นที่เพื่อคอยให้คำแนะนำและให้คำปรึกษา” (เจ้าหน้าที่ Innovation Hub KKU มหาวิทยาลัยขอนแก่น)

4) รูปแบบการให้บริการที่เปิดพื้นที่ทำงานโดยไม่เสียค่าบริการแต่เสียค่าบริการเมื่อจะใช้จัดประชุม

มหาวิทยาลัยที่มีรูปแบบการให้บริการที่เปิดพื้นที่ทำงานโดยไม่เสียค่าบริการแต่เสียค่าบริการเมื่อจะใช้จัดประชุมมีหนึ่งเดียวคือ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ โดยเป็นการเปิดให้บริการที่เน้นเปิดพื้นที่ให้บุคคลทั้งภายในและภายนอกหน่วยงานได้เข้ามาทำงาน และมาใช้บริการโดยไม่เสียค่าบริการเพิ่มเติม แต่อย่างไรก็ตามจะต้องมีการเสียค่าบริการเมื่อใช้สถานที่เพื่อจัดประชุม โดยหน่วยงาน Coworking Space จะสามารถนำงบประมาณสนับสนุนข้างต้นไปใช้เพื่อพัฒนา และจัดสรรทรัพยากรในด้านต่าง ๆ ภายในหน่วยงานต่อไป ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับ Coworking Space ของ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ดังนี้

“มีตรงที่เราใช้พื้นที่ส่วนหนึ่งเป็นร้านกาแฟ แต่วันดีคืนดีมีคนมาขอใช้เช่าห้อง คนที่มาขอใช้ห้องเขาต้องการความเงียบ คุณจะมานั่งปั่นน้ำแบบนี้ไม่ได้นะ พี่ก็ต้องคุยแล้วเพื่อที่จะทำตามวัตถุประสงค์ของการใช้พื้นที่ Coworking Space แล้วเราก็ต้องเก็บเงินเพราะเราต้องดูแลห้อง ถ้าเกิดเราไม่เก็บเงิน แล้วเขามาใช้น้ำ มาใช้ไฟ มาใช้ทีวีอะไรอย่างนี้แล้วค่าใช้จ่ายทั้งหมดไปใครจะเป็นคนออก เราก็เลยต้องเก็บเงินเพื่อที่จะนำมาบริหารจัดการในส่วนนี้ ประกอบกับการจัดตั้งร้านกาแฟ WEDA Café ทำให้มีผู้มาใช้บริการเป็นจำนวนมาก จนเดือนพฤศจิกายน 2562 จึงได้มีการเก็บค่าธรรมเนียมสำหรับผู้มาขอใช้พื้นที่ห้องประชุมเล็ก และพื้นที่ส่วนกลางสำหรับการจัดกิจกรรมหรืออบรมต่าง ๆ เพื่อนำเงินมาปรับปรุงพื้นที่” (เจ้าหน้าที่อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์)

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่า ในแต่ละมหาวิทยาลัยมีการจัดพื้นที่เป็น Coworking Space และมีรูปแบบการให้บริการที่แตกต่างกัน ได้แก่ การเน้นให้ภาคเอกชนมาเช่าพื้นที่ทำงาน และจัดกิจกรรม การเน้นให้ใช้พื้นที่เพื่อจัดกิจกรรม การเปิดพื้นที่ให้ทุกคนเข้ามาใช้บริการทั้งในส่วนของการทำงาน และการจัดกิจกรรมโดยไม่เสียค่าธรรมเนียม รวมถึง การเสียค่าบริการเมื่อใช้พื้นที่

Coworking Space ในการจัดประชุม แต่อย่างไรก็ตามมหาวิทยาลัยทั้ง 5 แห่ง ล้วนมีวัตถุประสงค์ของการจัดหน่วยงาน Coworking Space ที่ใกล้เคียงกัน คือ การต้องการให้ผู้มาใช้บริการได้มีพื้นที่เพื่อมาเจอกัน และได้ทำกิจกรรมร่วมกัน

4.3 บทบาทสำคัญของ Coworking Space ของมหาวิทยาลัยไทย

บทบาทสำคัญของ Coworking Space ในมหาวิทยาลัยไทย สามารถจำแนกออกเป็น 3 บทบาท คือ 1.เป็นพื้นที่กลางที่เปิดโอกาสให้ทุกคนเข้าใช้พื้นที่ 2.เป็นพื้นที่กลางในการเชื่อมโยงระหว่าง มหาวิทยาลัย หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน และ 3. เป็นพื้นที่ส่งผ่านความรู้ทั้งกับนิสิตนักศึกษาไปจนถึงการส่งออกสู่สังคมโดยรวม (ในรูปแบบของการไม่มีค่าธรรมเนียมไปจนถึงอัตราค่าธรรมเนียมที่ไม่สูงมากเมื่อเทียบกับภาคเอกชน) โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.3.1 เป็นพื้นที่กลางที่เปิดโอกาสให้ทุกคนเข้าใช้พื้นที่

ประการแรกเนื่องจาก Coworking Space คือพื้นที่กลางที่ไม่ได้ออกแบบมาสำหรับคณะใดโดยเฉพาะ แต่ออกแบบมาเพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าไปใช้พื้นที่ได้ ทำให้ผู้มาใช้บริการส่วนใหญ่มาจากหลากหลายคณะและหลากหลายสังกัดทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ประกอบกับการจัดพื้นที่ที่เอื้อต่อการทำงานและพื้นที่ในการจัดกิจกรรม ส่งผลให้เกิดเป็นพื้นที่ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งในแง่ของการใช้สอยพื้นที่ และสร้างให้เกิดผลลัพธ์ขึ้นในพื้นที่ ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับ Coworking Space ของแต่ละมหาวิทยาลัย ดังนี้

“หลาย ๆ ครั้งที่พี่ทำงานแล้ววุ่น ๆ พี่จะไม่อยากนั่งโต๊ะ พี่จะอยากนั่งที่นี่ เพราะว่ามันชิลกว่า มันก็จะสบาย ๆ” (เจ้าหน้าที่อุทยานวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์)

“มาใช้บ่อยครับ มาใช้บ่อย เพราะว่าเรามาใช้ในการให้ผู้ประกอบการมาที่นี้แล้วก็จัด pitching ด้วย จัดการนำเสนอกลไกการทำงานของทุนด้วย เพื่อให้ผู้ประกอบการที่สนใจในพื้นที่ อะไรอย่างนี้ครับ แล้วก็เวลาที่ผู้ประกอบการมา ก็จะพาผู้ประกอบการมานั่งคุยงานกัน

ที่นี้ ส่วนใหญ่ก็จะเป็นลักษณะประมาณนี้ นะครับที่ใช้” (บุคลากรภายนอกมหาวิทยาลัยที่เข้ามาใช้บริการพื้นที่ WU Coworking Space มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์)

ประการที่สองเป็นที่ทราบกันดีว่ามหาวิทยาลัยมีความพร้อมทั้งในแง่ของงานวิจัย เครื่องไม้เครื่องมือ รวมไปถึงบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่าง ๆ ซึ่งการเปิดให้บุคคลภายนอกสามารถใช้ประโยชน์จาก infrastructures ของมหาวิทยาลัย บุคคลเหล่านั้นย่อมได้รับประโยชน์จากความพร้อมเหล่านั้น ส่งผลให้สามารถผลิตผลงานหรือผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพให้เกิดขึ้นได้ ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับ Coworking Space ของแต่ละมหาวิทยาลัย ดังนี้

“ทั้งสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัย แล้วก็ค่าใช้จ่ายค่อนข้างถูก เหมาะสำหรับบริษัทที่เข้ามาอยู่ที่นี้ก็ควบคุมต้นทุนเรื่องนี้ได้ เพราะว่าอย่างน้องเรามี service ให้พนักงานค่อนข้างดี เพราะมันมี infrastructure ของมหาวิทยาลัย โอเคเลยนะ ที่นี้ค่อนข้างเวิร์คเลย” (เจ้าหน้าที่ศูนย์ทรัพย์สินทางปัญญาและบ่มเพาะวิสาหกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)

4.3.2 เป็นพื้นที่กลางในการเชื่อมระหว่างมหาวิทยาลัย หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน

ประการแรกการจัดพื้นที่ Coworking Space เป็นเสมือนส่วนที่เชื่อมโยงระหว่างมหาวิทยาลัย หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน จากที่ปกติสามส่วนนี้ยังมีช่องว่างระหว่างกันอยู่ แต่เมื่อมีพื้นที่กลางในการพบปะ พูดคุย และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ย่อมส่งผลให้เกิดการปฏิสัมพันธ์กันในพื้นที่ กลายเป็นติดต่อประสานงานซึ่งกันและกัน จนก่อให้เกิดเป็นเครือข่ายระหว่างกันในพื้นที่ ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับ Coworking Space ของทั้งแต่ละมหาวิทยาลัย ดังนี้

“เราพยายามสร้างสิ่งที่เรียกว่า ecosystem นั้นเอง ก็คือการสร้างระบบนิเวศน์ในการทำงานนวัตกรรมสำหรับผู้ประกอบการ เสริมสร้างศักยภาพผู้ประกอบการ ก็คือเราสร้าง ecosystem เพื่อ engage คน สร้าง networking แล้วก็มีการส่งเสริมศักยภาพผู้ประกอบการ แล้วก็เชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคการศึกษา

เพราะเราเป็นหน่วยงานหนึ่งที่อยู่ตรงกลาง” (ผู้บริหารอุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่)

“เราพยายามทำให้เหมือน Innovation Hub มีจุดเด่น อย่างที่บอกว่าตอนเริ่ม เรา เริ่มสร้างจุดเด่นจากการที่เรามีทีมที่เลี้ยง เพราะว่าเวลาที่เด็กมาคุยงาน มา brainstorm มา ระดมสมอง อะไรอย่างนี้ บางทีเขาก็ไม่รู้ว่าจะทำอะไรต่อ หรือว่ามีโครงการแล้วแต่ไม่รู้จักแค คนในมหาวิทยาลัย Innovation Hub จะเป็นเหมือน connector ที่มาเชื่อมกับภาคเอกชน ให้ หาผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกให้ หรือว่ามีทีมที่เลี้ยงที่จะคอยปลดล็อกปัญหาบางอย่างที่ นื่อง ๆ ยังแก้ไม่ได้ค่ะ” (เจ้าหน้าที่ Innovation Hub KKU มหาวิทยาลัยขอนแก่น)

ประการที่สองเนื่องจากการเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกเข้ามาใช้บริการ ทำให้บัณฑิตศึกษา ได้เห็นถึงการทำงานจริงของผู้ประกอบการ และการติดต่อสื่อสารของคนทำงาน รวมถึงการได้มี ปฏิสัมพันธ์กันระหว่างบัณฑิตศึกษาและบุคคลภายนอก ผ่านการจ้างงาน part-time ไปจนถึงการจ้าง งานหลังบัณฑิตศึกษาจบการศึกษา นอกจากนี้ในส่วนของอาจารย์และนักวิจัยในมหาวิทยาลัยก็ได้มี โอกาสร่วมงานกับบุคคลภายนอกที่เป็นผู้ปฏิบัติงานจริง ผ่านความร่วมมือต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ดัง ตัวอย่างบทสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับ Coworking Space ของแต่ละมหาวิทยาลัย ดังนี้

“แล้วเราก็เป็นทั้งตัวกลางในการประสานงานกับ partner ต่าง ๆ ของเราด้วย แล้ว วิทยาลัยที่คนก็คือนี่ค่อนข้างมีการเปิดให้นักศึกษาเข้ามาฝึกงานกับเราได้ โดยที่เราสามารถลือ ก นื่อง ๆ นักศึกษาในกลุ่มที่เราสนใจให้มาร่วมงานกับเรา เป็นนื่อง part-time” (เจ้าหน้าที่ ศูนย์ทรัพย์สินทางปัญญาและบ่มเพาะวิสาหกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)

“สิ่งที่เราเห็นประโยชน์ที่สุดก็คือนักศึกษาในมหาวิทยาลัย ก็คือให้บริษัทพวกนี้ คุณ เข้ามาเช่าใช้ได้แต่ว่าคุณจะต้องมี commitment ว่าจะต้องเอานักศึกษาในมหาวิทยาลัยเรา เข้ามาร่วมฝึกงานด้วยนะ เขาเรียก internship คือไม่ได้จ้างทำงานนะ คือยังเรียนอยู่ก็ต้อง เป็นการฝึกงาน เราก็ใช้นักศึกษามา internship ด้วย เพื่อให้ นักศึกษา มาเรียนรู้เกี่ยวกับ กระบวนการทำงานจริงเลย ก็คือการใช้เวลาในตอนเช้าที่เลิกเรียน ช่วงเย็น ก่อนกลับบ้านสัก 2-3 ชั่วโมง หรือไม่กี่ช่วงวันหยุดเสาร์อาทิตย์ แล้วแต่บริษัทเขาจะให้ทำ แต่ว่าประเด็นก็คือ นักศึกษาของเราเขาก็จะต้องเป็นนักศึกษาที่อยู่ใน field นั้นด้วย เช่นบริษัทที่เกี่ยวกับการเงิน

ก็จะเป็นนักศึกษาที่เรียนคณะพาณิชย์ฯ การเงินอะไรอย่างนี้ เขาก็จะได้รับความรู้สึกนั้นจริง ๆ เวลาเขาจบออกไปเขาจะได้มีแนวคิดว่าการฝึกงานจริง ๆ มันไม่ได้แค่เข้าไปเป็นนักศึกษาฝึกงานนะ มันต้องทำตั้งแต่ไหนบ้าง อะไรบ้าง เขาก็จะได้ประสบการณ์จริง ๆ อันนี้ก็คือสิ่งสำคัญที่สุดที่ตั้ง Coworking space ขึ้นมาครับ” (เจ้าหน้าที่ศูนย์ทรัพย์สินทางปัญญาและบ่มเพาะวิสาหกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)

ประการสุดท้าย Coworking Space ยังเป็นพื้นที่ที่เอื้อให้เกิดความร่วมมือในการทำงานระหว่างอาจารย์ นักวิจัย กับบุคคลภายนอกมหาวิทยาลัย ไปจนถึงการผลักดันงานวิจัยออกสู่ตลาดในเชิงพาณิชย์ ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับ Coworking Space ของทั้งแต่ละมหาวิทยาลัย ดังนี้

“หนึ่งของการตั้ง Coworking space ก็คือ ทำให้มหาวิทยาลัยมี connection มากขึ้น รวมไปถึงอาจารย์ เช่น เมื่อมีบริษัท startup เข้ามา แน่นอนว่าเขาจะมีการผลิตผลิตภัณฑ์ขึ้นมาหนึ่งตัวหรืออะไรก็ตาม เขาจะทดลองใช้หรือเขาจะยังไง เรารู้ใช้ไหม เดี่ยวนี้ต้องมีลิขสิทธิ์ มี license มีการซื้อสูตรซื้ออะไร เพราะฉะนั้นงานวิจัยในมหาวิทยาลัย อาจารย์ส่วนใหญ่ของเราทำงานวิจัยอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็น ครีม หรือว่าผลิตภัณฑ์อะไรต่าง ๆ แต่ว่าอาจารย์เราไม่สามารถไปทำธุรกิจได้ เพราะเราใช้เวลาในการทำราชการเต็มเวลา เพราะฉะนั้นการขาย license การขายลิขสิทธิ์มันจึงเกิดขึ้นได้ ถ้าเกิดผู้ประกอบการเข้าสนใจ อันนี้ก็จะเป็นที่นักศึกษาแล้วก็ส่วนของอาจารย์ด้วย เพราะฉะนั้น Coworking space ตรงนี้ไม่ได้ตั้งขึ้นมาเพื่อให้มันเกิดการร่วมงานร่วมกันเฉย ๆ แต่ตั้งขึ้นมาเพื่อให้เกิด connection ทั้งหมดเลย ตั้งแต่บริษัทกันเอง นักศึกษา แล้วก็อาจารย์” (เจ้าหน้าที่ศูนย์ทรัพย์สินทางปัญญาและบ่มเพาะวิสาหกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)

“คือเหมือนทุกวันนี้ ทาง ผ.อ.ราเมศน์ ท่านก็พยายามดัน Research to Commercial ตัว Research to Commercial ในที่นี้หมายถึงงานวิจัยที่อาจารย์ทำให้มันออกสู่ตลาดได้จริง คือเหมือนไม่ได้ให้แค่งานวิจัยมันอยู่แค่ในกระดาษ นี้ออกใหม่ อย่างทาเรล (เจลแต้มสิว) อย่างนี้ ตอนแรกมันก็อยู่ในกระดาษ แต่สุดท้ายก็คือมันผลิตออกมาเป็นเจลแต้มสิวจริง ๆ หรือว่าอันที่ incubate อยู่ แล้วตอนนี้ได้แล้วคือ กระดุกไทเทเนียม คือ

การเอาไทเทเนียมมาทำเป็นกระดูก แล้วเวลาระดุกหักอย่างนี้ คือสามารถรักษาได้ภายใน 24 ชั่วโมง อะไรอย่างนี้ แล้วก็เหมือนถุงของคณะวิทยาศาสตร์ ที่เป็นถุงนอนอาหารที่เป็นเวลาแบบส่งเครื่องล้มตำไปเมืองนอก อะไรอย่างนี้ คือเหมือนถุงนอนอาหาร แล้วก็พวกแผ่นตรวจ HPV แบบที่เป็นกระดาษตรวจ สามารถแบบนี้แล้วตรวจเบื้องต้นได้เลย ไม่ต้องไปหาหมอ อะไรอย่างนี้ คือพวกผลิตภัณฑ์ทั้งหลายเหล่านี้ ก็คือเหมือนทาง Hub พยายามที่จะดันออกไป แต่อันนี้มันก็ต้องใช้เวลานิด ” (เจ้าหน้าที่ Siam Innovation District จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

4.3.3 เป็นพื้นที่ส่งผ่านความรู้ทั้งกับนิสิตนักศึกษาไปจนถึงการส่งออกสู่สังคมโดยรวม

ประการแรก เมื่อมีการจัดกิจกรรมหรือ workshop ต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นในพื้นที่ นิสิตนักศึกษา หรือผู้ใดก็ตามที่สนใจสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ โดยกิจกรรมส่วนใหญ่ก็ถูกจัดและออกแบบโดยกลุ่มคนที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ ทั้งจากหน่วยงานในมหาวิทยาลัยเอง หรือแม้กระทั่งกิจกรรมที่เกิดจากผู้ประกอบการภายนอก ซึ่งนิสิตนักศึกษาสามารถเข้าถึงและเข้าร่วมผ่านโอกาสเหล่านี้ ดังตัวอย่าง บทสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับ Coworking Space ของแต่ละมหาวิทยาลัย ดังนี้

“อย่างนี้คือรู้สึกว่ามันคือการให้ในสิ่งที่ คือมันเป็นการพัฒนา Entrepreneur มันเป็นการพัฒนาผู้ประกอบการจริง ๆ แล้วก็เกิดประโยชน์ร่วมกัน ทั้งมหาวิทยาลัยเองก็ได้ เปิดตัวมหาวิทยาลัย ความเชี่ยวชาญ ตัวคน ตัว community ก็ได้ประโยชน์ ได้ความรู้จาก ทั้งความรู้ที่เป็นเชิงวิชาการ และความรู้ที่เป็นความรู้ในเรื่องของ practical แล้วก็ได้อัพเดท เทรนด์ใหม่ ๆ แล้ว startup ก็ได้ประโยชน์ในการที่เหมือนกับเป็นพื้นที่ที่ทำให้เขาได้มีโอกาส เปิดตัวด้วย เพราะฉะนั้นมันได้ประโยชน์กันทุกฝ่าย ” (ผู้บริหาร Siam Innovation District จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

“ถ้าอย่างของ The Brick X ก็จะมีพวกหน่วยงานภาครัฐเหมือนกันที่มาขอใช้ สถานที่เรา ก็จะจัดเป็นหัวข้อ ๆ ไป เขาก็ติดต่อทำหนังสือเข้ามาขอใช้พื้นที่บริการ บางครั้งก็ ฟรีบ้าง อะไรอย่างนี้ค่ะ คือตอนนี้กำลังพัฒนาไปเรื่อย ๆ มันก็ต้องดูทิศทางอะไรอย่างนี้ค่ะ ว่า มันเป็นยังไง ” (เจ้าหน้าที่อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่)

ประการที่สอง เนื่องจาก Coworking Space ทั้งหมดดูแลโดยหน่วยงานของมหาวิทยาลัย ส่งผลให้อัตราค่าธรรมเนียมไม่สูงมากเมื่อเทียบกับภาคเอกชน โดยภายในพื้นที่ Coworking Space มีการส่งมอบความรู้ในหลายช่องทางด้วยกัน ทั้งในส่วนของ การให้คำปรึกษาจากเจ้าหน้าที่ การประชาสัมพันธ์ในเรื่องต่าง ๆ และในส่วนของกิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้เองที่จะเป็นส่วนสำคัญในการส่งมอบความรู้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม โดยกิจกรรมบางกิจกรรมก็ไม่มีค่าธรรมเนียมในการเข้า หรือบางกิจกรรมมีอัตราค่าธรรมเนียมแต่ก็เป็นอัตราที่ต่ำเมื่อเทียบกับกิจกรรมที่เกิดขึ้นในภาคเอกชน ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับ Coworking Space ของแต่ละมหาวิทยาลัย ดังนี้

“Coworking space จะเน้นไปในส่วนของการจัดกิจกรรม และการจัด workshop ภายในพื้นที่ และในส่วนของพื้นที่ของโต๊ะทำงานที่เปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามาใช้ได้อย่างเต็มที่ ซึ่งจุดเด่นของที่นี่ก็คือการไม่ต้องเสียค่าบริการในการเข้าใช้พื้นที่ทำให้มีคนมาใช้บริการเป็นจำนวนมากทั้งในส่วนของผู้ที่ทำงานและห้องประชุม และบริเวณของพื้นที่จัดกิจกรรม”
(ผู้บริหาร Siam Innovation District จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

แน่นอนว่าในเรื่องของการใช้พื้นที่ ก็ต้องขออนุญาตพื้นที่ก่อน แต่เราก็จะมองว่าถ้าเกิดหน่วยงานไหนที่เขาไม่ได้หารายได้โดยตรงหรือว่าเป็นหน่วยงานในธรรม ศาสตร์เองเราก็ไม่ได้คิดค่าบริการ แต่ถ้าเกิดหน่วยงานไหนที่เป็นหน่วยงานข้างนอกหรือเกี่ยวกับ startup แต่เขามีการหารายได้จากข้างนอกมาเราก็จะคิดค่าบริการเขา แต่ว่าถ้าเกิดสมมุติเป็นนักศึกษาเองเราก็ไม่ได้คิดค่าบริการ แต่ว่าต้องเป็นในเรื่องของ startup เพราะที่นี้จะเป็นศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจ startup ถ้าเกิดเป็นกิจกรรมอื่นของนักศึกษาหรือว่าเจ้าหน้าที่ทั่วไป มันเยอะอยู่แล้วเราก็จะให้ไปที่อื่นมากกว่า (เจ้าหน้าที่ศูนย์ทรัพยากรเส้นทางปัญญาและบ่มเพาะวิสาหกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)

“คือที่ Innovation Hub ไม่ได้เก็บค่า คือเข้าใช้ฟรีทุกอย่าง โดยจุดเริ่มต้นในการก่อตั้งก็คือคาดหวังให้นักศึกษา และบุคคลทั่วไปภายนอกมหาวิทยาลัยเข้ามาใช้พื้นที่ Coworking Space เพื่อเป็นพื้นที่ในการพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และก่อให้เกิดโครงการที่เป็นนวัตกรรม หรือกลายเป็น startup ต่อไป ซึ่งเปิดบริการให้แก่

นักศึกษา อาจารย์ บุคลากรภายในมหาวิทยาลัยและบุคคลภายนอกเข้ามาใช้บริการโดยไม่เสียค่าธรรมเนียม ภายในพื้นที่ 128 ตารางเมตร ที่มีบริการน้ำและขนมวางไว้ให้ และมีเจ้าหน้าที่ประจำอยู่ในพื้นที่เพื่อคอยให้คำแนะนำและให้คำปรึกษา” (เจ้าหน้าที่ Innovation Hub KKU มหาวิทยาลัยขอนแก่น)

กล่าวโดยสรุปจากผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับ Coworking Space ของมหาวิทยาลัยไทย และสามารถตอบวัตถุประสงค์การวิจัยใน 3 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นที่ 1 จุดเริ่มต้นของ Coworking Space ในมหาวิทยาลัยไทย สรุปข้อค้นพบได้ว่า Coworking Space ในมหาวิทยาลัยไทยเริ่มต้นขึ้นในปี 2560 โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐเป็นหลักในการจัดตั้ง Coworking Space เนื่องจากภาครัฐมองว่า มหาวิทยาลัยคือสถานที่ที่มีองค์ความรู้ มีทรัพยากรบุคคลที่เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ และมีโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ร่วมกับความต้องการความสร้างผู้ประกอบการให้เกิดขึ้นในมหาวิทยาลัย รวมถึงความต้องการเชื่อมประสานระหว่างภาคเอกชน หน่วยงานภาครัฐ และมหาวิทยาลัย โดยมี Coworking Space เป็นเครื่องมือหนึ่งในการช่วยให้เกิดการเชื่อมต่อ จึงเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้ Coworking Space ได้กำเนิดขึ้นในมหาวิทยาลัยไทย และประเด็นที่ 2 ความเหมือนและความแตกต่างของ Coworking Space มหาวิทยาลัยไทย สรุปข้อค้นพบได้ว่า มหาวิทยาลัยทั้ง 5 แห่ง มีทั้งความเหมือน และต่างในหลาย 3 ด้าน คือ 1.ด้านงบประมาณ ในระยะเริ่มต้นทุกมหาวิทยาลัยได้รับงบประมาณจากภายนอกไม่ว่าจากทางภาครัฐหรือภาคเอกชน แต่เมื่อ Coworking Space เข้าสู่การดำเนินงานแต่ละพื้นที่จะมีการใช้งบประมาณของตัวเองหรืองบประมาณของมหาวิทยาลัยแทน 2.ด้านรูปแบบการบริหารจัดการ สามารถแบ่งรูปแบบออกเป็น 3 รูปแบบใหญ่ ๆ คือ Coworking Space ที่มีการบริหารจัดการโดยยี่ตระเบียบของมหาวิทยาลัยเป็นหลักทำให้ขาดความคล่องตัวในการบริหารงาน และ Coworking Space ที่บริหารจัดการโดยยี่ตระเบียบของหน่วยงานตัวเองแต่ไม่ได้ซัดกับระเบียบมหาวิทยาลัย ซึ่งมีความตัว และยืดหยุ่นในการบริหารจัดการมากขึ้น สุดท้าย Coworking Space ที่บริหารจัดการร่วมกับภาคเอกชนโดยที่ไม่ได้ยี่ตระเบียบของมหาวิทยาลัย ในส่วนนี้จะ

ความคล่องตัวมากที่สุด เนื่องจากไม่มีกฎระเบียบมากำหนดกรอบไว้ และ 3.ด้านรูปแบบการให้บริการ ในส่วนนี้มีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับบริบทของพื้นที่ เป้าหมาย และอัตลักษณ์ของแต่ละมหาวิทยาลัย และประเด็นที่ 3 บทบาทสำคัญของ Coworking Space ในมหาวิทยาลัยไทย สรุปข้อค้นพบได้ว่า Coworking Space เปรียบเสมือนพื้นที่กลางที่เปิดโอกาสให้ทุกคนสามารถเข้ามาใช้บริการในพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็ภาคส่วนไหนก็สามารถเข้ามาใช้บริการได้ และยังเป็นพื้นที่กลางในการเชื่อมโยงระหว่าง มหาวิทยาลัย หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน รวมถึงเป็นพื้นที่ส่งผ่านความรู้ทั้งกับนิสิตนักศึกษาไปจนถึงการส่งออกสู่สังคมโดยรวม (ในรูปแบบของการไม่มีค่าธรรมเนียมไปจนถึงอัตราค่าธรรมเนียมที่ไม่สูงมากเมื่อเทียบกับภาคเอกชน) ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า Coworking Space ของมหาวิทยาลัยไทยทำให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมโดยรวมทั้งในส่วนของนิสิต นักศึกษา บุคลากรภายในมหาวิทยาลัย และบุคคลภายนอกที่มาใช้บริการพื้นที่ Coworking Space

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย และอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง “University Coworking Space: กรณีศึกษา หน่วยงานสร้างนวัตกรรมของมหาวิทยาลัยไทย” ในบทนี้เป็นการนำเสนอในส่วนของสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย ข้อจำกัดในงานวิจัย ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “University Coworking Space: กรณีศึกษา หน่วยงานสร้างนวัตกรรมของมหาวิทยาลัยไทย” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่มีจุดมุ่งหมายของการวิจัยสามประการคือ 1) เพื่อศึกษาความเป็นมาและจุดเริ่มต้นของ Coworking Space ในมหาวิทยาลัยไทย 2) เพื่อศึกษาความเหมือนและความแตกต่างของ Coworking Space มหาวิทยาลัยไทย และ 3) เพื่อศึกษาบทบาทสำคัญของ Coworking Space ในมหาวิทยาลัยไทย ผ่านการใช้เครื่องมือในการวิจัยสามส่วนคือ การศึกษาจากเอกสารและการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการใช้การสัมภาษณ์ผ่านแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมประกอบกับการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลมาตอบคำถามในการการวิจัย ทั้งนี้การสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นการสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุคคลภายนอกที่มาใช้บริการ ไม่ว่าจะเป็นประชาชนทั่วไป ผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐ และบุคลากรภายในมหาวิทยาลัยที่เข้ามาใช้บริการพื้นที่ Coworking Space จำนวนทั้งสิ้น 5 มหาวิทยาลัย ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ โดยแบ่งเป็นพื้นที่ละ 6 ราย และยังในส่วนของการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมอุทยานวิทยาศาสตร์ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบโครงการในระดับกระทรวงอีก 1 ราย ทำให้มีผู้ให้ข้อมูลในงานวิจัยจำนวนทั้งสิ้น 31 ราย ซึ่งสามารถจำแนกรายละเอียดของกลุ่มตัวอย่างออกได้เป็นทั้งหมด 4 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารของ Coworking Space จำนวน 5 ราย (1 ราย ต่อ 1 มหาวิทยาลัย) 2) เจ้าหน้าที่ของ

Coworking Space จำนวน 5 ราย (1 ราย ต่อ 1 มหาวิทยาลัย) 3) นักศึกษา และบุคลากรภายในมหาวิทยาลัยที่เข้ามาใช้บริการ Coworking Space จำนวน 10 ราย (2 ราย ต่อ 1 มหาวิทยาลัย) และ 4) บุคคลภายนอกที่เข้ามาใช้บริการ Coworking Space จำนวน 10 ราย (2 ราย ต่อ 1 มหาวิทยาลัย) และผู้รับผิดชอบโครงการระดับกระทรวงจำนวน 1 ราย จากการได้มาซึ่งข้อมูลทั้งหมดทำให้ผู้วิจัยสามารถตอบวัตถุประสงค์ในการวิจัยได้ 3 ข้อ โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

5.1.1 ข้อสรุปจุดเริ่มต้นของ Coworking Space ในมหาวิทยาลัยไทย

จากผลการวิจัยในส่วนของความเป็นมา และจุดเริ่มต้นของ Coworking Space ในมหาวิทยาลัยไทย สามารถใช้ตอบวัตถุประสงค์การวิจัยที่ว่า “เพื่อศึกษาความเป็นมาและจุดเริ่มต้นของ Coworking Space ในมหาวิทยาลัยไทย” โดยผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สามารถสรุปเป็นโมเดลความเป็นมา และจุดเริ่มต้นของ Coworking Space ในมหาวิทยาลัยไทย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 โมเดลความเป็นมา และจุดเริ่มต้นของ Coworking Space ในมหาวิทยาลัยไทย (จัดทำและรวบรวมข้อมูลจากผลการศึกษาโดยผู้วิจัย)

จากภาพที่ 1 ความเป็นมา และจุดเริ่มต้นของ Coworking Space ในมหาวิทยาลัยไทยที่ได้รับงบประมาณจากทางภาครัฐเริ่มต้นในปี 2560 จากการศึกษาที่กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ซึ่งกระทรวงในขณะนั้น) ได้จัดสรรงบประมาณรวมถึงเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนให้มหาวิทยาลัยทั่วประเทศมีการจัดพื้นที่ Coworking Space ส่งผลให้มหาวิทยาลัยหลายแห่งมีการจัดพื้นที่ Coworking Space ขึ้น ผ่านโครงการที่มีชื่อว่า “Innovative Startup หรือโครงการพัฒนาธุรกิจนวัตกรรมเกิดใหม่ที่มีการเติบโตสูง” โดยโครงการนี้จะเน้นไปที่ความการสร้างผู้ประกอบการ startup ให้เกิดขึ้นในมหาวิทยาลัย เนื่องจากมองว่ามหาวิทยาลัยคือสถานที่ที่มีองค์ความรู้ มีทรัพยากรบุคคลที่เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ รวมถึงมีโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งผลให้มหาวิทยาลัยกว่า 30 แห่งที่ได้รับงบประมาณในโครงการนี้ นอกจากนี้ยังมีอีกหลายมหาวิทยาลัยที่มีการจัดพื้นที่ด้วยงบประมาณของตนเองหรือจากการได้รับงบประมาณสนับสนุนจากภาคเอกชน ส่งผลให้ Coworking Space ของมหาวิทยาลัยกระจายอยู่ทั่วทั้งประเทศไทย ซึ่งส่วนหนึ่งก็เป็นผลมาจากแนวความคิดที่สนับสนุนให้แต่ละมหาวิทยาลัยหันมาให้ความสำคัญในส่วนนี้ โดยแนวคิดเหล่านั้น ได้แก่ 1. แนวความคิด Entrepreneurial University หรือมหาวิทยาลัยผู้ประกอบการ คือแนวคิดที่ต้องการสร้างผู้ประกอบการให้เกิดขึ้นตั้งแต่ภายในมหาวิทยาลัย เนื่องจากมองว่าทักษะผู้ประกอบการเป็นทักษะที่มีความจำเป็นในยุคปัจจุบัน และยังสร้างให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจตั้งแต่ฐานรากของกลุ่มคนรุ่นใหม่จากมหาวิทยาลัย 2. ความต้องการจัดพื้นที่ที่เอื้อต่อการทำงานและกิจกรรม เนื่องจากมองว่ารูปแบบของ Coworking Space เป็นส่วนหนึ่งที่ส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานและการทำกิจกรรม ซึ่งเป็นผลมาจากการออกแบบพื้นที่ที่มีความต่างไปจากห้องเรียนหรือห้องทำงานแบบเดิม 3. ความต้องการจัดพื้นที่ให้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น จากการออกแบบพื้นที่ที่เอื้อให้เกิดการพูดคุยทำให้ผู้มาใช้บริการสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันได้ และยังสามารถสร้างปฏิสัมพันธ์จนก่อให้เกิดเป็นเครือข่ายความสัมพันธ์ได้อีกด้วย 4. ความต้องการเชื่อมประสานระหว่าง ภาครัฐ เอกชน และมหาวิทยาลัย เนื่องจากพื้นที่ Coworking Space มีจุดมุ่งหมายที่จะเป็นพื้นที่กลางให้ทุกภาคส่วนเข้ามาใช้บริการ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งการเข้ามาอยู่ในพื้นที่เดียวกันย่อมทำให้เกิดการพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ไปจนถึงการทำกิจกรรมหรือโครงการร่วมกัน Coworking Space จึงเป็นเครื่องมือหนึ่งที่มีส่วนช่วยประสานประหวาภาครัฐ ภาคเอกชน และมหาวิทยาลัย และ 5. ความต้องการการผลักดันงานวิจัย หรือผลงานภายในมหาวิทยาลัยออกสู่ตลาดในเชิงพาณิชย์ ด้วยความที่มหาวิทยาลัยมีบุคลากรที่เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ

ทั้งอาจารย์และนักวิจัย ส่งผลให้มีผลงานหรืองานวิจัยจำนวนมากในมหาวิทยาลัย และจากการที่มีภาครัฐและภาคเอกชนเข้ามาใช้พื้นที่ ผลงานที่มีอยู่ก็มีโอกาสนำไปต่อยอดออกสู่ตลาดผ่านความร่วมมือระหว่างกัน ดังนั้นแนวคิดเหล่านี้ล้วนส่งเสริมให้แต่ละมหาวิทยาลัยจัดพื้นที่ Coworking Space จนทำให้ในปัจจุบันมีจำนวน Coworking Space ของมหาวิทยาลัยกระจายอยู่ทั่วประเทศไทย

5.1.2 ข้อสรุปความเหมือนและความต่างของ Coworking Space ของมหาวิทยาลัยไทย

จากผลการวิจัยในส่วนของความเหมือนและความแตกต่างของ Coworking Space มหาวิทยาลัยไทยสามารถใช้ต่อบัณฑิตอุปสงค์การวิจัยที่ว่า เพื่อศึกษาความเหมือนและความแตกต่างของ Coworking Space มหาวิทยาลัยไทย โดยผลการศึกษาครั้งนี้สามารถสรุปเป็นโมเดลความเหมือนและความแตกต่างของ Coworking Space มหาวิทยาลัยไทย ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 โมเดลความเหมือนและความแตกต่างของ Coworking Space มหาวิทยาลัยไทย

(จัดทำและรวบรวมข้อมูลจากผลการศึกษาโดยผู้วิจัย)

จากภาพที่ 2 โมเดลความเหมือนและความแตกต่างของ Coworking Space มหาวิทยาลัยไทย พบว่า มหาวิทยาลัยทั้ง 5 แห่ง ที่เป็นกรณีศึกษา มีทั้งความเหมือน และต่างในหลากหลายแง่มุม โดยในด้านงบประมาณที่ใช้สำหรับพื้นที่ Coworking Space สามารถจำแนกออกเป็น 4 ส่วน คือ 1. ได้รับงบประมาณจากภาครัฐควบคู่ไปกับการได้รับงบประมาณจากมหาวิทยาลัยในช่วงเริ่มต้น และใช้งบประมาณของมหาวิทยาลัยในระยะถัดมา 2. ได้รับงบประมาณจากภาครัฐควบคู่ไปกับการได้รับงบประมาณจากมหาวิทยาลัยในช่วงเริ่มต้น และใช้งบประมาณของหน่วยงานตัวเองในระยะถัดมา 3. การได้รับงบประมาณจากภาครัฐและ partner ภาคเอกชนตั้งแต่ระยะเริ่มต้นจนถึงปัจจุบัน และ 4. การได้รับงบประมาณ จาก partner เอกชนตั้งแต่ระยะเริ่มต้นถึงปัจจุบัน ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าในระยะเริ่มต้นของทั้ง 5 มหาวิทยาลัย มาจากการสนับสนุนของหน่วยงานภายนอกเป็นหลักทั้งจากภาครัฐ และภาคเอกชน แต่ต่อมาเมื่อ Coworking Space เริ่มอยู่ตัวและดำเนินการไปสักระยะหนึ่ง ก็จะเป็นการบริหารจัดการภายใต้งบประมาณของตนเองเป็นหลัก หรืออาจจะบริหารควบคู่กับงบประมาณของมหาวิทยาลัย และ partner ภาคเอกชน

สำหรับ รูปแบบการบริหารจัดการ Coworking Space สามารถจำแนกออกเป็น 4 ส่วน คือ 1.รูปแบบการบริหารจัดการภายใต้หน่วยงานของมหาวิทยาลัยแต่เพียงผู้เดียว และยึดระเบียบของมหาวิทยาลัยเป็นหลัก โดยมหาวิทยาลัยที่มีการบริหารจัดการแบบนี้ คือ Thammasat Creative Space ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และ Innovation Hub KKU ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น 2. รูปแบบการบริหารจัดการภายใต้หน่วยงานของมหาวิทยาลัยแต่เพียงผู้เดียว ไม่ได้ยึดระเบียบมหาวิทยาลัยเป็นหลัก แต่เป็นการยึดระเบียบของหน่วยงานตัวเอง (ที่ไม่ได้ขัดกับมหาวิทยาลัย) โดยมหาวิทยาลัยที่มีการบริหารจัดการแบบนี้ คือ The Brick X ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และ WU Coworking Space ของมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ 3.รูปแบบการบริหารจัดการแบบมี Partner ภาคเอกชน แต่ก็ยังยึดตามระเบียบของมหาวิทยาลัย โดยมหาวิทยาลัยที่มีการบริหารจัดการแบบนี้ คือ Innovation District ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ 4.รูปแบบการบริหารจัดการแบบมี partner เอกชน และไม่ได้ยึดระเบียบมหาวิทยาลัย โดยมหาวิทยาลัยที่มีการบริหารจัดการแบบนี้ คือ The Brick Space ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ทั้งนี้ความต่างของการบริหารจัดการจะอยู่ที่ บริหารจัดการโดยยึดระเบียบของมหาวิทยาลัยนั้นขาดความคล่องตัวเนื่องจากมีกฎและข้อบังคับกำหนดอยู่ ส่งผลให้อาจจะมีความล่าช้าหรือติดขัดในบางกระบวนการ ต่อมาการบริหารจัดการโดยยึดระเบียบ

ของหน่วยงานตนเองที่ไม่ขัดกับระเบียบมหาวิทยาลัยนั้นมีความคล่องตัวมากยิ่งขึ้นเนื่องจากระเบียบของหน่วยงานจะมีความยืดหยุ่นและอำนวยความสะดวกในการทำงานมากขึ้น และสุดท้ายการบริหารจัดการโดยไม่มีระเบียบมหาวิทยาลัยนั้นเป็นรูปแบบที่คล่องตัวและยืดหยุ่นมากที่สุด เนื่องจากไม่มีกฎหรือระเบียบมาบีบไว้ การบริหารจัดการจะเป็นไปตามสถานการณ์และความต้องการของหน่วยงานเอง

ในส่วนของรูปแบบการให้บริการของ Coworking Space จะแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ คือ 1. รูปแบบการให้บริการที่เน้นให้ภาคเอกชนมาเช่าพื้นที่ทำงาน และจัดกิจกรรมเป็นหลัก โดยมหาวิทยาลัยที่มีรูปแบบการให้บริการแบบนี้ คือ Thammasat Creative Space ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และ The Brick Space ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2. รูปแบบการให้บริการที่เน้นการจัดกิจกรรมในพื้นที่ โดยมหาวิทยาลัยที่มีรูปแบบการให้บริการแบบนี้ คือ The Brick X ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 3. รูปแบบการให้บริการที่เน้นเปิดพื้นที่ให้ทุกคนมาใช้บริการ ทั้งพื้นที่ทำงานและการจัดกิจกรรมโดยไม่เสียค่าธรรมเนียม โดยมหาวิทยาลัยที่มีรูปแบบการให้บริการแบบนี้ คือ Innovation District ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ Innovation Hub ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น และ 4. รูปแบบการให้บริการที่เน้นเปิดพื้นที่ทำงานโดยไม่เสียค่าบริการแต่เสียค่าบริการเมื่อจะใช้จัดประชุม โดยมหาวิทยาลัยที่มีรูปแบบการให้บริการแบบนี้ คือ Wu Coworking Space ของมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

จะเห็นได้ว่าทั้ง 5 มหาวิทยาลัยนั้นมีทั้งความเหมือนและความต่างกัน แต่อย่างไรก็ตามเป้าหมายหลักในการจัดพื้นที่ของทั้ง 5 พื้นที่นั้นมีความคล้ายคลึงกัน นั่นก็คือ ความต้องการที่จะสร้างพื้นที่กลางที่ให้บุคลากรภายในมหาวิทยาลัยและบุคคลภายนอกมหาวิทยาลัยทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเข้ามาใช้บริการ เพื่อให้เกิดการพบปะ พูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตลอดจนสร้างให้เกิดเครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างกัน และยังสามารถเป็นพื้นที่กลางที่เชื่อมประสานระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และมหาวิทยาลัยผ่านการมาทำงานและร่วมกิจกรรมในพื้นที่

5.1.3 ข้อสรุปบทบาทของ Coworking Space ของมหาวิทยาลัยไทย

จากผลการวิจัยในส่วนของบทบาทสำคัญของ Coworking Space ในมหาวิทยาลัยไทย สามารถใช้ตอบวัตถุประสงค์การวิจัยที่ว่า เพื่อศึกษาบทบาทสำคัญของ Coworking Space ในมหาวิทยาลัยไทย โดยผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สามารถสรุปเป็นโมเดลบทบาทสำคัญของ Coworking Space ในมหาวิทยาลัยไทย ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 โมเดลบทบาทสำคัญของ Coworking Space ในมหาวิทยาลัยไทย

(จัดทำและรวบรวมข้อมูลจากผลการศึกษาโดยผู้วิจัย)

จากภาพที่ 3 โมเดลบทบาทสำคัญของ Coworking Space ในมหาวิทยาลัยไทย พบว่า Coworking Space ในมหาวิทยาลัยไทยมีบทบาทสำคัญ 3 ประการด้วยกันคือ 1.พื้นที่กลางที่เปิดโอกาสให้ทุกคนเข้าใช้พื้นที่ ในส่วนนี้ Coworking Space ของมหาวิทยาลัยที่เปิดบริการทั้ง 5 แห่ง

นั้นไม่ได้มีไว้สำหรับใครหรือคณะใดโดยเฉพาะแต่เป็นพื้นที่ที่เปิดโอกาสให้ทุกคนเข้าไปใช้บริการได้ไม่ว่าจะอยู่คณะหรือสังกัดใด ยิ่งรวมถึงบุคคลภายนอกมหาวิทยาลัยก็สามารถเข้าใช้บริการได้ และยังเป็นพื้นที่ที่มีความพร้อมทั้งในแง่ของงานวิจัย เครื่องไม้เครื่องมือ รวมไปถึงบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่าง ๆ บุคคลที่เข้ามาใช้บริการก็จะได้รับประโยชน์ในส่วนนี้ นอกจากนี้การออกแบบพื้นที่ Coworking Space ก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยทำให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานและการมีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มมากขึ้น 2.พื้นที่กลางในการเชื่อมโยงระหว่างมหาวิทยาลัย ภาครัฐ และภาคเอกชน จากที่ปกติสามส่วนนี้ยังมีช่องว่างระหว่างกันอยู่ แต่เมื่อมีพื้นที่กลางในการพบปะ พูดคุย และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ย่อมส่งผลให้เกิดการปฏิสัมพันธ์กันในพื้นที่ กลายเป็นติดต่อประสานงานซึ่งกันและกัน พื้นที่ Coworking Space จึงเป็นเครื่องมือที่ช่วยทำให้เกิดเชื่อมโยงระหว่าง มหาวิทยาลัย หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนผ่านการมาใช้พื้นที่ร่วมกัน นอกจากนี้เนื่องจากการเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกเข้ามาใช้บริการ ทำให้นิสิตนักศึกษาได้เห็นถึงการทำงานจริงของผู้ประกอบการ และการติดต่อสื่อสารของคนทำงาน รวมถึงการได้มีปฏิสัมพันธ์กันระหว่าง นิสิตนักศึกษาและบุคคลภายนอก ผ่านการจ้างงาน part-time ไปจนถึงการจ้างงานหลังนิสิตนักศึกษาจบการศึกษา และยังรวมถึงอาจารย์และนักวิจัยในมหาวิทยาลัยก็ได้มีโอกาสร่วมงานกับบุคคลภายนอกที่เป็นผู้ปฏิบัติงานจริงทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชน จนก่อให้เกิดความร่วมมือในการทำงานระหว่างอาจารย์ นักวิจัย กับบุคคลภายนอกมหาวิทยาลัย ไปจนถึงการผลักดันงานวิจัยออกสู่ตลาดในเชิงพาณิชย์ต่อไป และ 3.เป็นพื้นที่ส่งผ่านความรู้ทั้งกับนิสิตนักศึกษาไปจนถึงการส่งออกสู่สังคมโดยรวม (ในรูปแบบของการไม่มีค่าธรรมเนียมไปจนถึงอัตราค่าธรรมเนียมที่ไม่สูงมากเมื่อเทียบกับภาคเอกชน) โดยเมื่อมีการจัดกิจกรรมหรือ ต่าง ๆ ในพื้นที่ นิสิตนักศึกษาหรือผู้ใดก็ตามที่สนใจสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ โดยกิจกรรมส่วนใหญ่ก็ถูกจัดและออกแบบโดยกลุ่มคนที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ ทั้งจากหน่วยงานในมหาวิทยาลัยเอง หรือแม้กระทั่งกิจกรรมที่เกิดจากผู้ประกอบการภายนอก และเนื่องจาก Coworking Space ทั้งหมดดูแลโดยหน่วยงานของมหาวิทยาลัย ส่งผลให้อัตราค่าธรรมเนียมไม่สูงมากเมื่อเทียบกับภาคเอกชน โดยภายในพื้นที่ Coworking Space มีการส่งมอบความรู้ในหลายช่องทางด้วยกัน ทั้งในส่วนของทำให้คำปรึกษาจากเจ้าหน้าที่ การประชาสัมพันธ์ในเรื่องต่าง ๆ และในส่วนของกิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้เองที่จะเป็นส่วนสำคัญในการส่งมอบความรู้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม โดยกิจกรรมบางกิจกรรมก็ไม่มีค่าธรรมเนียมในการเข้า หรือบางกิจกรรมมีอัตราค่าธรรมเนียมแต่ก็เป็นอัตราที่ต่ำเมื่อเทียบกับกิจกรรมที่เกิดขึ้นในภาคเอกชน

จะเห็นได้ว่าบทบาทของ Coworking Space ของมหาวิทยาลัยนั้นก่อให้เกิดการประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม ทั้งในส่วนของโอกาสที่เปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกเข้าใช้พื้นที่ที่พร้อมทั้งโครงสร้างพื้นฐาน และมีบุคลากรที่เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ และยังเป็นพื้นที่ในการส่งต่อองค์ความรู้สู่สังคมภายนอกผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นและยังก่อให้เกิดประโยชน์ต่อมหาวิทยาลัยเองนั่นก็คือการที่นิสิต นักศึกษา และบุคลากรได้พูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น กับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เข้ามาใช้บริการพื้นที่ และนิสิตนักศึกษายังได้เห็นการทำงานจริงของคนทำงานอันเป็นการเรียนรู้รูปแบบหนึ่ง

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากการที่ Coworking Space ในมหาวิทยาลัยไทยทั้ง 5 แห่ง มีทั้งความเหมือนและความแตกต่าง ซึ่งขึ้นอยู่กับบริบทและวิธีการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยนั้น ๆ แต่อย่างไรก็ตาม ทำให้เกิดข้อค้นพบที่ว่า Coworking Space ถือเป็นอีกหนึ่งพื้นที่ทำงานที่เป็นทางเลือกของบุคคล หรือกลุ่มคนในการทำงานโดยไม่จำเป็นต้องมาจากสถานที่เดียวกัน หรือบริษัทเดียวกัน ทั้งนี้ขอเสนอการอภิปรายผลการวิจัยจำแนกตามวัตถุประสงค์การวิจัยออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ความเป็นมา และจุดเริ่มต้นของ Coworking Space ในมหาวิทยาลัยไทย

จากผลการศึกษาวิจัยที่ค้นพบว่า Coworking Space ในมหาวิทยาลัยไทยมีการเริ่มต้นด้วยการที่ภาครัฐให้การสนับสนุน Coworking Space โดยมีการให้งบประมาณเพื่อสนับสนุนให้เกิดการจัดพื้นที่ Coworking Space ขึ้นในมหาวิทยาลัย เนื่องจากเหตุผลที่ว่า มหาวิทยาลัยคือสถานที่ที่มีองค์ความรู้ มีทรัพยากรบุคคลที่เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ และมีโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการเรียนรู้ รวมถึงการมีจุดมุ่งหมายในการให้ Coworking Space เป็นพื้นที่กลางต่อทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและภาคเอกชนได้เข้ามาใช้บริการ และเกิดการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน ตลอดจนจรรยาบรรณให้เกิดมหาวิทยาลัยสร้างผู้ประกอบการ หรือ Entrepreneurial University ซึ่งข้อค้นพบข้างต้นอภิปรายได้ว่า Coworking Space หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า พื้นที่ทำงานร่วมกัน ถือเป็นสถานที่หนึ่งซึ่งเป็นทางเลือกหนึ่งของบุคคลที่ไม่จำเป็นต้องมาจากพื้นที่การทำงานภายในบริษัทเดียวกัน แต่สามารถมานั่งทำงานด้วยกันได้ภายในพื้นที่ Coworking Space โดยอิสระ (Gerdenitsch et al., 2016) การจัดตั้ง Coworking Space ขึ้นในมหาวิทยาลัยไทยจึงถือว่าเป็นสิ่งที่

มีความเหมาะสมทั้งในด้าน ทรัพยากรบุคคล สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้ และสามารถตอบโจทย์ที่ภาครัฐต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับแนวคิดที่สนับสนุนการจัดตั้ง Coworking Space ในมหาวิทยาลัยไทย ได้แก่ แนวคิด Entrepreneurial University หรือ มหาวิทยาลัยผู้ประกอบการ สำหรับแนวคิดนี้จะมุ่งเน้นการสร้างผู้ประกอบการให้เกิดขึ้นภายใน มหาวิทยาลัย เพื่อต้องการพัฒนาเศรษฐกิจตั้งแต่ฐานรากของกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่อยู่ภายในมหาวิทยาลัย

จากข้อมูลข้างต้นถือเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้หน่วยงานภาครัฐตระหนัก และเห็นถึงความสำคัญของ Coworking Space เพิ่มขึ้น หน่วยงานภาครัฐจึงได้เริ่มขยายหน่วยงาน Coworking Space อย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน (Foertsch, 2019) โดยได้เริ่มดำเนินการจัดตั้งหน่วยงานนี้ขึ้นภายในมหาวิทยาลัยไทยในช่วงแรก สอดคล้องกับ (Orel & Bennis, 2020) ที่ให้ข้อมูลว่า Coworking Space เป็นอีกแนวคิดหนึ่งที่มีความสำคัญต่อสถานศึกษา สามารถช่วยเหลือ และสนับสนุนให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาดตนเอง และเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และ Rickieno (2020) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการเรียนรู้ร่วมกันผ่านพื้นที่ Coworking Space ในมหาวิทยาลัย และพบว่า ระบบการให้บริการในพื้นที่ Coworking Space ส่งผลโดยตรงต่อนักศึกษา และมีส่วนทำให้นักศึกษาสามารถศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และเกิดความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น

ทั้งนี้ได้มีนักวิชาการหลายท่านให้ข้อมูลสนับสนุนข้อค้นพบข้างต้นไว้หลายประเด็น ได้แก่ ปวันรัตน์ อิ่มเจริญกุล (2560) อธิบายว่า การจัดตั้ง Coworking Space มีส่วนทำให้เกิดการสร้างสังคม และสร้างแรงบันดาลใจให้แก่บุคคลที่มาใช้บริการ และ ภาณุพงศ์ มณีศรี (2558) อธิบายว่า Coworking Space มีส่วนเอื้อให้บุคคลเกิดความคิดสร้างสรรค์ในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัญญานุช หัสตินรัตน์ (2557) ที่ว่า Coworking Space เป็นหน่วยงานที่สนับสนุนให้เกิดการสร้างสังคมของผู้ประกอบการ รวมถึง การเป็นตัวกลางที่คอยให้คำปรึกษา และอำนวยความสะดวกต่อผู้มาใช้บริการ และ สุภัชชา โฆษิตศรีปัญญา (2558) ที่ว่า Coworking Space เป็นหน่วยงานที่เอื้อให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างผู้มาใช้บริการ โดยการพูดคุย และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และประสบการณ์ต่อกัน รวมถึง Ivaldi et al. (2020) ที่ให้ข้อมูลสนับสนุนว่า รูปแบบของพื้นที่ Coworking Space อาทิ สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกส่งต่อผู้ปฏิบัติงาน และสังคม และ Han (2021) ที่กล่าวว่า ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ Coworking Space จะทำให้ผู้มาใช้บริการ Coworking Space เกิดการรับรู้ด้านบวก และสามารถดึงดูดให้บุคคลเข้ามาใช้บริการ

พื้นที่ Coworking Space เพิ่มขึ้น ซึ่งถือเป็นความท้าทายที่หน่วยงานภาครัฐควรพัฒนาระบบการบริหารจัดการภายในพื้นที่ Coworking Space ของมหาวิทยาลัยให้เป็นจุดสนใจต่อผู้มาใช้บริการ

อาจกล่าวได้ว่า Coworking Space ของมหาวิทยาลัยไทย มีจุดเริ่มต้นเพื่อต้องการให้ Coworking Space เป็นพื้นที่กลางที่ทำให้เกิดการพบกันระหว่างผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐ และบุคลากรภายในมหาวิทยาลัย มีการพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตลอดจนสร้างให้เกิดเครือข่ายความสัมพันธ์ขึ้นในพื้นที่ Coworking Space กล่าวคือ Coworking Space เป็นเหมือนกลไกหนึ่งที่จะช่วยเชื่อมประสานระหว่างภาคเอกชน หน่วยงานภาครัฐ และภาคมหาวิทยาลัย ผ่านการมาใช้บริการในพื้นที่เดียวกัน ซึ่งจะแตกต่างกับจุดเริ่มต้นของ Coworking Space ที่ Brad Neuberg เป็นผู้ริเริ่มด้วยความต้องการพื้นที่ในการทำงานที่มีอิสระและสามารถมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในขณะเดียวกัน (Neuberg, n.d.) และยังคงแตกต่างกับจุดเริ่มต้นของ Coworking Space ที่เปิดบริการโดยภาคเอกชนที่ไม่ได้มีจุดเริ่มต้นมาจากความต้องการเชื่อมระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ดังนั้นจุดเริ่มต้นของ Coworking Space ของมหาวิทยาลัยไทย จึงมีความเฉพาะและแตกต่างไปจาก Coworking Space 11 รูปแบบ ตามที่ Robert Kropp (Kropp, 2019) ได้กล่าวไว้

ประเด็นที่ 2 ความเหมือนและความแตกต่างของ Coworking Space มหาวิทยาลัยไทย

จากผลการศึกษาวิจัยที่ค้นพบว่า Coworking Space ในมหาวิทยาลัยไทยทั้ง 5 แห่ง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ มีทั้งความเหมือนและต่างในหลากหลายแง่มุม ประกอบด้วย ด้านงบประมาณที่ใช้สำหรับจัดตั้ง Coworking Space ในระยะเริ่มต้นของทั้ง 5 มหาวิทยาลัย มาจากการสนับสนุนของหน่วยงานภายนอกเป็นหลัก ต่อมา เมื่อ Coworking Space เจริญเติบโตมากขึ้น หน่วยงานมีการบริหารจัดการภายใต้งบประมาณของตนเองควบคู่กับงบประมาณของมหาวิทยาลัย รวมทั้งจาก partner ภาคเอกชน ด้านรูปแบบการบริหารจัดการ Coworking Space ส่วนใหญ่จะอยู่ภายใต้หน่วยงานมหาวิทยาลัย ร่วมกับ Partner ภาคเอกชน ที่มีทั้งการบริหารจัดการซึ่งยึดตามระเบียบของมหาวิทยาลัย และยึดตามระเบียบของหน่วยงานตัวเอง อาทิ Thammasat Creative Space ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และ Innovation Hub KKU ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ใช้

รูปแบบการบริหารจัดการภายใต้หน่วยงานของมหาวิทยาลัยแต่เพียงผู้เดียว และยี่ดระเบียบของมหาวิทยาลัยเป็นหลัก เป็นต้น และในด้านรูปแบบการให้บริการ Coworking Space จะมีรูปแบบที่เน้นให้ภาคเอกชนมาเช่าพื้นที่ทำงาน และจัดกิจกรรม และการเปิดพื้นที่ให้บุคคลมาใช้บริการโดยไม่เสียค่าธรรมเนียม อาทิ The Brick X ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ใช้รูปแบบการให้บริการที่เน้นการจัดกิจกรรมในพื้นที่ เป็นต้น

ข้อค้นพบข้างต้นอภิปรายได้ว่า หน่วยงาน Coworking Space ในแต่ละมหาวิทยาลัย จะมีความแตกต่างกันตามบริบทของพื้นที่ งบประมาณ และรูปแบบการบริหารจัดการภายในหน่วยงาน รวมไปถึง ด้านการมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่ดึงดูดความสนใจของผู้มาใช้บริการ อาทิ อุปกรณ์สำนักงาน สัญญาณอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง เป็นต้น (Moriset, 2013) และด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ อาทิ การมีพื้นที่โปร่ง และการจัดวางโต๊ะ และเก้าอี้ ที่สะดวกต่อการมาใช้บริการ เป็นต้น (Merkel, 2015) หาก Coworking Space ในมหาวิทยาลัยไทย แต่ละแห่งสามารถสร้างพื้นที่ให้กลายเป็นจุดสนใจเพื่อสร้างแรงจูงใจในการเข้ามาใช้งาน โดยเฉพาะการจัดตั้ง Coworking Space ในพื้นที่ซึ่งมีความสะดวกต่อการเดินทางเข้ามาใช้บริการ จะมีส่วนทำให้ผู้ใช้มาบริการเกิดความสะดวกสบายในการเดินทาง และมีความพึงพอใจต่อการเข้ามาใช้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาณุพงศ์ มณีศรี (2558) ที่อธิบายว่า การออกแบบพื้นที่ Coworking Space โดยเฉพาะในมิติด้านสถาปัตยกรรมการออกแบบอาคาร และการออกแบบพื้นที่ให้สามารถมองเห็นการทำงานในแต่ละส่วนของพื้นที่ได้ จะทำให้พื้นที่ Coworking Space ในแต่ละมหาวิทยาลัย ได้ถูกใช้งานอย่างเต็มประสิทธิภาพ และผู้มาใช้บริการจะเกิดความตื่นตัว มีความกระตือรือร้นในการทำงาน และไม่เบื่อหน่ายในการทำงาน (Han, 2021) แต่ในทางตรงกันข้ามหากมีสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ไม่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน จะทำให้ผู้มาใช้บริการเกิดความรู้สึกที่ไม่ดีต่อการทำงาน (Ivaldi et al., 2020) และมีแนวโน้มที่จะไม่เข้ามาใช้บริการในพื้นที่ Coworking Space ของมหาวิทยาลัยอีก

นอกจากนี้ ปวันรัตน์ อัมเจริญกุล (2560) ยังได้ให้ข้อมูลสนับสนุนว่า หน่วยงาน Coworking Space ในแต่ละแห่งล้วนมีความแตกต่างกัน และขึ้นอยู่กับระบบการจัดการบริเวณพื้นที่ให้บริการ การส่งเสริมภาพลักษณ์ รวมถึง พนักงานและการให้บริการ เป็นต้น และสามารถนำไปสู่ความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการได้ (Gerdenitsch et al., 2016) รวมถึง อ้อมจันทร์ วงศ์วิเศษ และวิลาสินี ยนต์วิทย์ (2560) และ (วีรพล พิชัยัญญากิจ, 2562) ที่ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า การมีความสะดวกในการ

เดินทางเพื่อไปใช้บริการ (อาทิ ไกล่รถไฟฟ้า, รถไฟฟ้าใต้ดิน หรือไกล่แหล่งที่พักอาศัย ฯลฯ) การมีพื้นที่ Coworking Space ในบริเวณสถาบันการศึกษา รวมถึงรูปแบบและการให้บริการภายใน Coworking Space ล้วนส่งผลต่อการเลือกใช้บริการพื้นที่ของผู้มาใช้บริการทั้งสิ้น ส่งผลให้ Coworking Space จึงเปรียบเสมือนการสร้างความสะดวกระหว่างการทำงาน และการใช้ชีวิตของบุคคล (Orel, 2019)

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า Coworking Space ในมหาวิทยาลัยไทยทั้ง 5 แห่ง มีความแตกต่างกัน ทั้งในแง่ของบริบทสถานที่ตั้ง Coworking Space ที่อำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้และเดินทาง มาใช้บริการ รวมถึง ด้านงบประมาณที่ได้รับ และรูปแบบการบริหารจัดการภายในหน่วยงาน แต่สิ่งที่ใกล้เคียงกัน นั่นคือ การมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการให้ Coworking Space กลายเป็นพื้นที่หนึ่งที่เปิดโอกาสให้ผู้มาใช้บริการมีความอิสระทั้งในการทำงาน และการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น (Bouncken & Reuschl, 2018) จึงกลายเป็นความท้าทายหนึ่งที่ภาครัฐ และผู้บริหารในมหาวิทยาลัยไทยควรมีการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการในพื้นที่ Coworking Space ให้มีประสิทธิภาพ (Ivaldi et al., 2020) เพื่อให้ Coworking Space เป็นพื้นที่เชื่อมต่อระหว่างผู้ใช้บริการให้สามารถพบปะพูดคุย และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันได้อย่างอิสระ (ภาณุพงศ์ มณีศรี, 2558) เพื่อส่งผลลัพธ์ที่ดีทั้งต่อผู้มาใช้บริการ และหน่วยงานที่บริหารจัดการพื้นที่ Coworking Space

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประเด็นที่ 3 บทบาทสำคัญของ Coworking Space ในมหาวิทยาลัยไทย

จากผลการศึกษาวิจัยที่ค้นพบว่า บทบาทสำคัญของ Coworking Space ในมหาวิทยาลัยไทย ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ การเป็นพื้นที่กลางที่เปิดโอกาสให้บุคคลสามารถเข้าใช้บริการภายในพื้นที่โดยอิสระ การเป็นพื้นที่กลางในการเชื่อมโยงระหว่างมหาวิทยาลัย ภาครัฐ และภาคเอกชน โดยเป็นพื้นที่กลางให้บุคคลสามารถพบปะ พูดคุย และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และเกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างนิสิต นักศึกษา และบุคคลภายนอก และการเป็นพื้นที่ส่งผ่านความรู้ระหว่าง นิสิต นักศึกษาไปสู่สังคมโดยรวมจากการที่กิจกรรมซึ่งจัดขึ้นภายในพื้นที่ล้วนถูกจัดและออกแบบโดยกลุ่มคนที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ

ข้อค้นพบข้างต้นอภิปรายได้ว่า Coworking Space หรือ พื้นที่ทำงานร่วมกัน เป็นสถานที่ทำงานรูปแบบใหม่ที่เป็นพื้นที่สำหรับแบ่งปันสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ระหว่างผู้มาใช้บริการ (Gerdenitsch et al., 2016) โดยเป็นพื้นที่ซึ่งประกอบไปด้วยเทคโนโลยี และอินเทอร์เน็ต และเหมาะสมสำหรับ ผู้มาใช้บริการที่เต็มไปด้วยความมั่นใจ ความรักอิสระ และความต้องการและชอบที่จะหาโอกาสใหม่ ๆ (Lui, 2020) โดยบทบาทสำคัญของ Coworking Space แต่ละแห่ง จะมีความแตกต่างกันซึ่งขึ้นอยู่กับรูปแบบการจัดพื้นที่ Coworking Space (Gandini, 2015) ทั้งในส่วนของธุรกิจ Coworking Space โดยตรง รวมถึงในส่วนของมหาวิทยาลัย และหน่วยงานสาธารณะ (Bouncken & Reuschl, 2018) เพื่อให้เกิดการติดต่อสื่อสาร พูดคุย แลกเปลี่ยนความรู้ และเกิดความคิดสร้างสรรค์จากการทำงานภายในพื้นที่ รวมถึง การเป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างภาคการศึกษา หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนออกไปสู่ระดับภูมิภาค

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาณุพงศ์ มณีศรี (2558) ที่ว่า พื้นที่ Coworking Space เป็นพื้นที่ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อการเชื่อมต่อระหว่างผู้ให้บริการทั้งในส่วนของ การพบปะพูดคุย และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และมีส่วนช่วยให้ผู้ทำงานเกิดความกระตือรือร้นในการทำงาน และไม่เบื่อหน่ายในการทำงาน รวมถึง บทบาทด้านการสร้างชุมชนภายในพื้นที่ Coworking Space โดยในแต่ละหน่วยงานจะมีพื้นที่ทำงานซึ่งแยกเป็นส่วนตัว ผู้ใช้บริการจะไม่เข้าไปพูดคุย หรือรบกวนความเป็นส่วนตัวของกันและกัน และในขณะเดียวกัน ผู้ใช้บริการสามารถติดต่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันได้ จึงอาจกล่าวได้ว่า Coworking Space สามารถทำให้เกิดการสร้างปฏิสัมพันธ์ต่อกันได้ทั้งในทิศทางบวก และทิศทางลบ ขึ้นอยู่กับลักษณะ และพฤติกรรมของแต่ละบุคคลที่มาใช้บริการ (สุภัชชา โฆษิตศรีปัญญา, 2558) และมีส่วนทำให้ผู้มาใช้บริการเกิดความพึงพอใจต่อการเข้ามาใช้บริการซึ่งขึ้นอยู่กับระบบการบริหารจัดการพื้นที่ รูปแบบการให้บริการ (ปวันรัตน์ อิ่มเจริญกุล , 2560) และสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ coworking space (Ivaldi et al., 2020)

นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับ Gerdenitsch et al. (2016) ที่ว่า Coworking Space มีบทบาทสำคัญในการเป็นแหล่งสนับสนุนทางสังคมที่มีคุณค่า มีส่วนทำให้บุคคลที่เข้ามาใช้บริการรับรู้ความสามารถของตนเอง และพึงพอใจในการใช้ชีวิตเพิ่มขึ้น (Orel, 2019) และ Rickieno (2020) ที่ว่า การมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ร่วมกันภายในพื้นที่ Coworking Space และส่งผลให้นักศึกษาเกิดโอกาสที่ดีขึ้นในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เกิดความคิด

สร้างสรรค์ต่อการสร้างนวัตกรรมต่าง ๆ เกิดทักษะในด้านการทำงานเป็นทีม และเกิดปฏิสัมพันธ์ทางสังคมดีขึ้น (Orel & Bennis, 2020)

จากเหตุผลข้างต้น Coworking Space ของมหาวิทยาลัยไทยจึงมีบทบาทสำคัญต่อการช่วยเหลือ และส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดกระบวนการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงาน และการใช้ชีวิต และมีความแตกต่างจาก Coworking Space ที่พบเห็นได้โดยทั่วไปภายนอกพื้นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยไทย และสอดคล้องกับแนวคิด Collaborative Governance หรือการจัดการปกครองแบบประสานความร่วมมือที่หมายถึง การบริหารจัดการของหน่วยงานสาธารณะที่ได้ร่วมงานกับหน่วยงานอื่นที่ไม่ใช่หน่วยงานภาครัฐ โดยมีการพูดคุยและปรึกษากัน เพื่อกำหนดเป็นแนวทางในการทำงานต่อไป (Ansell & Gash, 2008) ซึ่งมีลักษณะและบทบาทการทำงานที่ใกล้เคียงกับ Coworking Space ของมหาวิทยาลัยที่เป็นเหมือนหน่วยงานสาธารณะที่ร่วมงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งทางภาครัฐและภาคเอกชนนั่นเอง นอกจากนี้และยังมีความสอดคล้องกับแนวคิด Collaborative Public Management ที่อธิบายถึงการที่คนจากหลายหน่วยงานมาทำงานร่วมกันเพื่อให้เกิดผลสำเร็จร่วมกัน โดยเป็นความสัมพันธ์ของคนจากหลายที่มาหลายหน่วยงาน (Kapucu, Yuldashev, Bakiev, 2009) ดังจะเห็นได้จากการที่ Coworking Space เป็นพื้นที่กลางที่ทำให้คนจากหลายหน่วยงานทั้งนักวิชาการ ผู้ประกอบการ นักลงทุน เจ้าหน้าที่ภาครัฐมาเจอกันและกลายเป็นความร่วมมือระหว่างกัน

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า Coworking Space เป็นเครื่องมือหนึ่งที่จะช่วยทำให้เกิดความร่วมมือกันในการทำงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และมหาวิทยาลัย และประโยชน์อย่างหลากหลาย ได้แก่ ประการแรกการเป็นพื้นที่ที่เปิดโอกาสให้ทุกคนทั้งในส่วนของบุคคลภายนอกมหาวิทยาลัย ไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐ และประชาชนทั่วไป รวมถึงบุคลากรภายในมหาวิทยาลัย สามารถเข้าใช้บริการได้อย่างมั่วถึง ประการที่สองการเป็นกลไกหนึ่งที่จะช่วยเชื่อมประสานระหว่างภาคเอกชน หน่วยงานภาครัฐ และมหาวิทยาลัย และประการที่สามเป็นพื้นที่ที่ส่งผ่านความรู้ให้กับผู้มาใช้บริการ ไปสู่สังคมโดยรวมในรูปแบบที่ไม่มีค่าธรรมเนียมไปจนถึงอัตราค่าธรรมเนียมที่ต่ำเมื่อเทียบกับภาคเอกชน

สุดท้ายนี้ภาพรวมในการดำเนินงานของ Coworking Space ทั้ง 5 มหาวิทยาลัย อาจกล่าวได้ว่าสามารถตอบวัตถุประสงค์เริ่มต้นในการจัดตั้งที่ได้กล่าวไปแล้วได้ในบางส่วน เนื่องจากมหาวิทยาลัยบางแห่งผู้มาใช้บริการส่วนใหญ่ยังเป็นบุคลากรภายในมหาวิทยาลัยจึงอาจจะทำให้การสร้างสัมพันธ์ระหว่างภาคส่วนอื่นได้น้อยกว่าที่วางไว้ แต่ในมหาวิทยาลัยบางแห่งก็มีผู้มาใช้บริการจากภายนอกจำนวนมาก ทำให้เกิดการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ประกอบการและนิสิต นักศึกษา และอาจารย์ จนเกิดเป็นความร่วมมือรูปแบบต่าง ๆ ได้ ดังนั้นภาพรวมของ Coworking Space ทั้ง 5 พื้นที่จึงมีสามารถตอบวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งได้แต่เป็นการตอบที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่

5.3 ข้อจำกัดของการวิจัย

ในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกในพื้นที่ Coworking Space ในมหาวิทยาลัยไทย ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลในระดับปฏิบัติการไม่ใช่ในระดับนโยบายอย่างผู้บริหารมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ในงานชิ้นนี้ยังไม่ได้ศึกษาถึงเรื่องของการสร้างนวัตกรรมหรือการสร้าง start up ขึ้นในพื้นที่ จึงทำให้ไม่มีข้อมูลในส่วนนี้

5.4 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ผลการวิจัยเกี่ยวกับ University Coworking Space: กรณีศึกษาหน่วยงานสร้างนวัตกรรมของมหาวิทยาลัยไทยที่ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลนั้นจำกัดเฉพาะพื้นที่ Coworking Space ในมหาวิทยาลัยไทย 5 แห่ง และเป็นการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลในระดับปฏิบัติการไม่ใช่ในระดับนโยบายของผู้บริหารมหาวิทยาลัย ดังนั้นอาจมีการขยายผลการศึกษากับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลระดับนโยบายเพิ่มเติม และรวมไปถึงการขยายพื้นที่ในการศึกษา เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่แน่ชัดยิ่งขึ้น

5.5 ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ

- 1) หน่วยงานที่บริหารจัดการ Coworking Space ควรมีการประชาสัมพันธ์ในช่องทางต่าง ๆ เพิ่มเติม เพื่อให้สามารถดึงดูดผู้มาใช้บริการทั้งจากภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย และยังเพิ่มสัดส่วนผู้ที่มาใช้บริการจากหลายหลายภาคส่วนที่ทราบข่าวจากการประชาสัมพันธ์
- 2) หน่วยงานที่บริหารจัดการ Coworking Space ควรมีการส่งเสริมองค์ความรู้เกี่ยวกับวัตถุประสงค์และจุดเริ่มต้นของ Coworking Space ในมหาวิทยาลัยไทยให้แก่ผู้มาใช้บริการ ตลอดจนวางแนวทางต่าง ๆ เพื่อให้สามารถดำเนินการได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ในช่วงเริ่มต้น

บรรณานุกรม

- Alton, L. (2017). Why More Millennials Are Flocking To Shared Office Spaces. Retrieved from <https://www.forbes.com/sites/larryalton/2017/05/09/why-more-millennials-are-flocking-to-shared-office-spaces/?sh=c3f816b69e8e>
- Bouncken, R. B., & Reuschl, A. J. (2018). Coworking-spaces: how a phenomenon of the sharing economy builds a novel trend for the workplace and for entrepreneurship. *Review of managerial science*, 12(1), 317-334.
- Fannin, K. (2018). Why Work-Life Integration is the New Work-Life Balance and How to Do It. Retrieved from <https://www.intelivate.com/team-strategy/work-life-integration-work-life-balance>
- Foertsch, C. (2011). Coworking or co-working? Retrieved from <https://www.deskmag.com/en/coworking-tools-tips/coworking-or-co-working-with-hyphen-252>
- Foertsch, C. (2019). 2019 State of Coworking: Over 2 Million Coworking Space Members Expected. Retrieved from <https://www.deskmag.com/en/coworking-news/2019-state-of-coworking-spaces-2-million-members-growth-crisis-market-report-survey-study>
- Gandini, A. (2015). The rise of coworking spaces: A literature review.
- Gerdenitsch, C., Scheel, T. E., Andorfer, J., & Korunka, C. (2016). Coworking spaces: A source of social support for independent professionals. *Frontiers in psychology*, 7, 581.
- Gibb, A., & Hannon, P. (2006). Towards the entrepreneurial university. *International Journal of Entrepreneurship Education*, 4(1), 73-110.
- Han, Y. (2021). Influence of spatial configuration in coworking spaces on entrepreneurial bricolage: Evidence from China. *Social Behavior and Personality: an international journal*, 49(3), 1-14.
- Ivaldi, S., Galuppo, L., Calvanese, E., & Scaratti, G. (2020). Coworking space as a practised place between welfare working and managerial challenges. *Journal of Workplace Learning*.

- Josef, B., & Back, A. (2018). *Coworking as a new innovation scenario from the perspective of mature organisations*. Paper presented at the 6th International OFEL Conference on Governance, Management and Entrepreneurship. New Business Models and Institutional Entrepreneurs: Leading Disruptive Change. April 13th-14th, 2018, Dubrovnik, Croatia.
- Kapucu, N., Yuldashev, F., & Bakiev, E. (2009). Collaborative public management and collaborative governance: Conceptual similarities and differences. *European Journal of Economic and Political Studies*, 2(1), 39-60.
- Kongcheep, S. (2016). Co-working space in Thailand: An emerging niche market. Retrieved from <https://www.retalkasia.com/blog/surachet-kongcheep-colliers-bangkok/co-working-space-thailand-emerging-niche-market/bangkok>
- Kropp, R. (2019). THE 11 TYPES OF COWORKING SPACES (UPDATED 2019). Retrieved from <https://robertkropp.com/the-9-types-of-coworking-spaces/>
- Lui, D. (2020). How to Accommodate the Different Generations in Your Workforce. Retrieved from <https://www.linkedin.com/pulse/how-accommodate-different-generations-your-workforce-david-liu>
- McGuire, M. (2006). Collaborative public management: Assessing what we know and how we know it. *Public administration review*, 66, 33-43.
- McGuire, M., Agranoff, R., & Silvia, C. (2011). *Putting the "public" back into collaborative public management*. Paper presented at the Public Management Research Conference.
- Merkel, J. (2015). Coworking in the city. *ephemera*, 15(2), 121-139.
- Moriset, B. (2013). Building new places of the creative economy. The rise of coworking spaces.
- Neuberg, B. (n.d.). The Start of Coworking (from the Guy that Started It). Retrieved from http://codinginparadise.org/ebooks/html/blog/start_of_coworking.html
- Orel, M. (2019). Supporting work–life balance with the use of coworking spaces. *Equality, Diversity and Inclusion: An International Journal*.
- Orel, M., & Bennis, W. (2020). The perspective of a coworking space model in scholarly settings. *On the Horizon*.
- Rickieno, R. (2020). *University coworking space as a collaborative learning space*.

- Queensland University of Technology,
 กระทรวงการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม. (2561). ความเป็นมา
 กระทรวงการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม Retrieved from
<https://www.mhesi.go.th/index.php/aboutus/history.html>
- สญา การิจิ. (2561). การจัดการปกครองแบบร่วมมือกัน (*Collaborative Governance*) ในโครงการ
 อุตสาหกรรมเพื่อการสร้างงานที่ยั่งยืนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์
 มหาบัณฑิต). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- คอรี่ การิจิ และณัฐธา วิจินัยภาค. (2563). การจัดการปกครองแบบร่วมมือกัน (*Collaborative Governance*)
 ในโครงการอุตสาหกรรมเพื่อการสร้างงานที่ยั่งยืนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้. วารสารการเมืองการ
 ปกครอง, 10(2), 1-20.
- จิตรลดา พิศาลสุพงศ์ และคณะ. (2557). ภาพรวมการพัฒนาด้านการวิจัยและพัฒนาของประเทศไทย. วารสาร
 เศรษฐกิจและสังคม, 51(1), 27-32.
- ฉัตรทิพย์ ชัยฉกรรจ์. (2560). การจัดการปกครองแบบประสานความร่วมมือ (*collaborative governance*):
 แนวคิด วรรณกรรมคัดสรร และศาสตร์. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*
 (*Humanities, Social Sciences and arts*), 10(3), 286-298.
- ชญัญญา นุช หัสตินรัตน์. (2557). กลยุทธ์การบริหารประสิทธิภาพลูกค้าของธุรกิจออฟฟิศร่วมแบ่งปัน ความพึงพอใจ
 และความคาดหวังของผู้ใช้บริการ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
 กรุงเทพมหานคร.
- ชาย โพธิ์สิตา. (2547). ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด
 (มหาชน).
- ปกรณ์ ศิริประกอบ. (2564). *VALIDITY* และ *RELIABILITY* ในการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประชาชาติธุรกิจ. (2561). พลัสฯ เปิดโพล co-working space บูม สถิติ 91 แห่งทั่วประเทศ ค่าเช่ารายวัน 180-
 500 บาท. Retrieved from <https://www.prachachat.net/property/news-148957>
- ประเทือง ม่วงอ่อน. (2558). บทปริทัศน์หนังสือ Collaborative public management: new strategies
 for local governments by Robert Agranoff and Michael McGuire. วารสารการบริหาร
 ท้องถิ่น, 8(2), 103-107.
- ปวันรัตน์ อิมเจริญกุล. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการเข้ารับบริการสถานที่ให้บริการพื้นที่ทำงาน *Co-Working Space* ในกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
 กรุงเทพมหานคร.
- พัชรภา ตันตราจิน. (2563). ทศวรรษปฏิวัติการจัดการปกครองแบบร่วมคิดร่วมทำ (*Collaborative*

- Governance): ปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างและนำไปปฏิบัติ. วารสารเศรษฐศาสตร์การเมืองบูรพา, 8(1), 131-154.
- ภานุพงศ์ มณีศรี. (2558). ศูนย์รวมชุมชนคนทำงานสร้างสรรค์ *Co-working Space Community Creative Center*. (วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีปทุม, กรุงเทพมหานคร.
- วีรพล พิษฐ์ัญญากิจ. (2562). แนวทางการพัฒนา Coworking Space บริเวณสถาบันการศึกษา กรณีศึกษาบริเวณสยามสแควร์และสามย่าน. สารศาสตร์(2), 176-188.
- ศศิธร ทองจันทร์. (2559). การบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันกับการขับเคลื่อนนโยบายภาครัฐไทย กรณีศึกษาโครงการความร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน จังหวัดพิษณุโลก. (รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- ศักดิ์สิทธิ์ ฆารเลิศ และอลงกต สารกาล. (2560). ว่าด้วยแนวคิดการบริหารจัดการปกครองท้องถิ่นบนฐานเครือข่ายความร่วมมือ. วารสารสังคมศาสตร์ นิติรัฐศาสตร์, 1(2), 82-103.
- ศิริลักษณ์ สิกะบุรณะ. (2556). การประชุมหารือแนวทางการใช้ประโยชน์อุทยานวิทยาศาสตร์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามยุทธศาสตร์ประเทศ. Retrieved from <http://oldweb.most.go.th/main/index.php/organization-news/3164-2013-09-25-15-03-54.html>
- สญาพร พร้อมมา. (2561). รูปแบบการพัฒนามหาวิทยาลัยในประเทศไทยเพื่อสนับสนุนการสร้างผู้ประกอบการ กรณีศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา. (2553). UBI กับเส้นทางการพัฒนาประเทศไทย. Retrieved from <http://www.bphe.mua.go.th/downloads/ubi.pdf>
- สุพิชชา ชิวพฤกษ์. (2562). การพัฒนาเกณฑ์ประเมินมาตรฐานการเป็นมหาวิทยาลัยเชิงประกอบการ. (ปริญญาโทระดับปริญญาตรีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพมหานคร.
- สุภัชชา โฆษิตศรีปัญญา. (2558). การสร้างชุมชน (COMMUNITY) ใน COWORKING SPACE. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2556). การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิทย์ วงศ์จิราวาณิชย์. (2557). เจาะลึกเทรนด์ Coworking Space ตอนที่ 1 : ทำไมฟรีแลนซ์ถึงติดใจห้องทำงานรูปแบบใหม่นี้. Retrieved from <https://web.tcdc.or.th/th/Articles/Detail/เจาะลึกเทรนด์-Coworking-Space-ตอนที่-1-ทำไมฟรีแลนซ์ถึงติดใจห้องทำงานรูปแบบใหม่นี้>
- อวิรุทธ์ ฉัตรมาลาทอง สิริฉันท์ สติกรกุล เตชพาพงษ์ และวรภรณ์ บวรศิริ. (2560). มหาวิทยาลัยเชิงประกอบการ: แนวทางเพื่อพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยไทย. วารสารปัญญาภิวัตน์, 9(3), 169-179.

อ้อมจันทร์ วงศ์วิเศษ และวิลาสินี ยนต์วิทย์. (2560). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคในการเลือกใช้บริการธุรกิจออฟฟิศร่วมแบ่งปันในกรุงเทพมหานคร. วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 12 (3), 59-66

เอี่ยมพร หลินเจริญ. (2554). เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ. Retrieved from <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jemmsu/article/view/149164/109532>

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	ปริญัตร์ สุขเจริญ
วัน เดือน ปี เกิด	24 กันยายน 2537
สถานที่เกิด	สุราษฎร์ธานี
วุฒิการศึกษา	รัฐศาสตรบัณฑิต สาขาบริหารรัฐกิจ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (เกียรตินิยมอันดับ 1)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY